

IZLAZ ZAGREB JUG

EDO POPOVIĆ

SADRŽAJ

1		
O strahu od povratka kući i izumiranju domaćeg piva		1
2		
O kraljevskom čaju i internacionalnom laureatu		7
3		
O muzikalnom upaljaču i ciganskim psima		11
4		
O lažljivom ogledalu, Bečkim dječacima i sestri iz Reda sv. Terese Orłowske		15
5		
O bakrenoj pčelici i ljudima s očima škarpina		22
6		
O tome kako si je Vera umalo otfikarila prst i kako se Baba nije mogao sjetiti imena pepeljare		26
7		
O tome zašto je Robiju muka od eks generacije		29
8		
O kavi u limenci i vinu u tetrapaku		33
9		
O nokautiranom boksaču, Billyju Kidu i pročitanoj kukavici		35
10		
O tome kako je Kančeli najprije vikao a-ha! i kako je poslije susreo skretničara		38
11		
O staklastim očima i starim skrovištima		41
12		

O starici s umornim pudlom, alt saksofonu i očima boje friškog hematoma	43
13	
O Alahovom poklonu, G-točki i tajfunu muškog imena	48
14	
O pirsingu boje ultramarina i o tome što je ubio otrov za komarce	54
15	
O izgubljenom sidru i crvenom kišobranu	63
16	
O duhovima fotografija i srcu jazavčara	65
17	
O prikazama u parku i lošem tajmingu	68
18	
O sumatranskim cigarillosima, bevandi i slamnatom šeširu	72
19	
O jednom pepelu, nevinoj gavranici i ginekološkom artu	76
20	
O trojici zabrinutih u hladu patuljastog hrasta i stvarima koje ne prelaze preko usana	79
21	
O dječjim imenima, zapišanim hlačama i skrivenom novčiću	84
22	
Živjeti s nekim nije isto što i dobiti sidu	92
23	
O anarhizmu, kešu i Velikom Bratu	94
24	
Čuvaj se, prijatelju, plavuša u cipelama visokih potpetica, sa svežnjem krupnih novčanica u ruci	97
25	

O nestalim upaljačima i čuvarima Crvenkapica	101
26	
Ne tražite u Samoboru ono što se nalazi u Utrinama	104
27	
O tome kako je završilo	106
28	
O tome što je bilo poslije	116
O autoru	119
Impresum	120

1

O STRAHU OD POVRATKA KUĆI I IZUMIRANJU DOMAĆEG PIVA

Sad, zamislite da vam ispred nosa prođe neki nosač aviona sa svim onim grmećim stvarima što uzlijeću i zabijaju se u nebo. Ili da se na pločnik poredaju desne radikalke, onako u minjacima i mrežastim čarapama, i agitiraju za socijalna prava useljenih, afro-azijskih prostitutki, a usput daju za džabe. Ili da vam u dnevnoj sobi Papa i Fidel Castro zaplešu rumbu. A vi ništa, ne reagirate, uopće ne primijetite to. Jer se svi vaši kapaciteti, sve živčane stanice i sva vlakna, ona bijela tvar unutra, vršak svake dlačice i sve to, bave nečim sudbonosnim. Ali stvarno sudbonosnim.

Utakmicom finala Svjetskog prvenstva, na primjer, u kojoj vaši gube, ali su sredili redove i stisnuli protivnika, i gol visi u zraku, i totalna je frka, i onda vam crkne televizor. I vi s nevjericom blenete u tu jebenu kutiju.

Kresnuti je bocom.

Baciti je kroz prozor.

Baciti se kroz prozor.

Što učiniti?

Tim pitanjima bavi se vaš mozak i ne zanima ga ništa drugo.

U takvom stanju je Baba. Sjedi za kompjutorom u redakciji Agramera i zuri u monitor tim crknuti-televizor pogledom. Zuri tako Baba u prazan Microsoftov prozorčić i očekuje da se dogodi čudo. Da se na monitoru u stilu neke Gospe od Softwarea ukaže rečenica, jedna jedina šugava rečenica, a poslije će on lako. Bez problema. Samo mu dajte tu prvu rečenicu.

A jutros je stvar izgledala tako jednostavna. Tako luđački jednostavna. Vozeći se jutros na posao imao je priču, prvu rečenicu, nekoliko sjajnih motiva, sve. Sad ima beskonačnu virtualnu rolu papira, prazan prozorčić iza kojeg nema ničega.

Sve u redu?

Baba se ustrašeno prenuo i podigao pogled. Ti glasovi koji samo tako zagrmje odnekuda. Kao

ono kad je Bog pozvao Abrahama u vezi Izaka. Srećom, Bog se rijetko obraćao Babi. Nije ni sad. Pokraj Babina stola stajala je samo novinarka gradske rubrike. Tek je nekoliko tjedana u redakciji i posao je još nije naćeo. Ni izvana niti iznutra. Još uvijek ne shvaća u što je upala. Misli da je urednik rubrike fuka iz ljubavi, a da su svi ti gastritićni, razdražljivi i podbuhli veterani krvavosluzavih očiju, poput Babe, onako, živopisni tipovi. Misli za njih da su cool. Pritom uopće ne kuži da će za koju godinu i ona biti živopisna. I da tada za sebe uopće neće misliti da je cool.

Molim, rekao je Baba sabravši se.

Te kante, rekla je. I moj kompjućor je nešto šćekao.

Kompjućor je u redu, rekao je Baba.

A da ga ipak probaš restartati.

Problem je ovdje, kucnuo je Baba prstom po sljepooćnici.

I to se može restartati, rekla je.

Možda, rekao je. Hoćemo li?

Šćo?

Zvećnut nećo piće, rekao je Baba. Podići sistem i to.

Moram pisati, rekla je.

Ma jasno, rekao je, kako se odmah nisam sjetio toga?

Terasu kafića ispred redakcije okupirali su novinari. Prićali su glasno i smijali se i ispijali svoja pića. Neki su zvali Babu da im se pridruži. Odmahnuo je rukom i produžio prema parkiralištu. Još ga je mućila ona lako hlapiva rećenica. Sranje, trebao je jutros stati negdje uz cestu i zapisati je. Sad je kasno. Koliko je samo puta izgubio nešto jer je mislio: kasnije ću to. Sutra ću. Ima vremena. Ali, takve stvari ne čekaju vjećno na vas. One su stalno u pokretu. Šibaju nećim svojim putanjama i samo se ponekad njihove putanje presijeku s vašom. Ona žena s kojom ste se neki dan mimoišli na ulici, vjerojatno je više nikad nećete susresti. Nasmiješila vam se s prepoznavanjem, mogli ste je pozdraviti i započeti razgovor, i

tko zna što bi se iz toga izrodilo, ali niste. Predugo ste razmišljali, a kad ste se osvrnuli za njom, ona se već izgubila u gomili. I sad se žderete zbog toga. Morate biti brzi kad su takve stvari u pitanju. Zgrabite ih i onda razmišljajte što ćete s njima. Dinosauri su izumrli jer su sporo razmišljali. Samo su žvakali one svoje biljke i mislili: ima vremena. Samo vječnost ima vremena, razumijete.

Baba je vozio Slavonskom avenijom prema istoku i razmišljao kamo će sad? Doma? Ne, ma kakvi, doma nikako ne. Doma je tužno. Kod Televizije je skrenuo na sjever i Miramarskom se zabio u centar. Neko vrijeme vozio se gradom pokušavajući odrediti nekakav cilj. Prizor je uvijek bio isti: lijevo i desno promicale su kuće, a između njih su žmirkali semafori. Onda mu je postalo dosadno voziti tako u krug. Nije mogao odlučiti kamo će. Nijedno mjesto koje mu je palo na pamet nije mu se činilo posebno privlačnim. Koje bi to mjesto, uostalom, bilo nešto specijalno zanimljivo u četiri popodne usred ljeta u Zagrebu? Čekajući zeleno kod crkve Svetog Vinka, gledao je prema pročeljima kuća u Ilici. Čarao je da se nešto dogodi. Da Ilicom prođe tramvaj. Da se sruši kran koji strši iznad onih krovova tamo. Ili barem da netko istrči iz haustora s kalašnjikovom u ruci i počne pucati u prolaznike. Ništa se nije dogodilo. Skrenuo je u Dalmatinsku i parkirao.

Baba bi želio da može otići kući. Da može skinuti mokasine, ovlaš poljubiti Veru, otvoriti hladno pivo, zavaliti se na otoman, i pričati joj o tome što se dogodilo taj dan.

Pričati joj kako je jedan mačak, pritajen u živici kod studentskog doma, uhvatio vrapca i pojeo ga.

I da se neka žena srušila na pločnik u Gundulićevoj, a prolaznici su preskakali preko nje ili su je zaobilazili.

A da je jedan starac, gledajući kako vjetar vitla plastičnu vrećicu, rekao: Jebote, kako je sve to jednostavno.

Baba, međutim, ne može otići kući i pričati Veri o mačku, ženi i starcu. Ali ne zato što su to stare priče i što ih je davno ispričao Veri. To uopće nije problem. Problem je što već dugo Vera dočekuje Babu tim nijemim, napetim pogledom, koji na njega djeluje kao elektro-šok.

Zapravo, Vera uopće NE GLEDA Babu kad ovaj dođe doma. Ona ga PROCJENJUJE.

Procjenjuje elastičnost njegova hoda. Koliko u hodu savija koljena. Traži li mu ruka zid. Koliki mu je odklon tijela od vertikalne osi.

Vera, također, više ne sluša što Baba kaže, već govori li on iz grla ili iz trbuha.

A Baba sve češće ulazi u stan tim krutim koracima, jedva savijajući koljena, urokan do daske. Pozdravlja mukanjem iz želuca. Ruka mu panično traži zid.

Isuse, zamuče tako, kakav sam užasan dan imao.

Ili: Glava me rastura od ranog jutra, da ću popizdit.

Ili: Nešto sam krivo pojeo u onoj proklesoj kantini.

Ili nešto slično.

I Vera okreće glavu od njega. Ne kaže ništa, samo se izgubi u nekim svojim mislima. A Baba se dovuče do otomana i počne iznositi velike planove. Bunca o romanu koji će napisati. Ili o tome kako ga zovu iz druge redakcije i nude veliku lovu. Ili o tome kako se danas uopće ne...

Vera ga ne sluša. Njene uši sve slabije rade na Babinim frekvencijama. I on se izgubi u labirintima nepovezanih misli. I onda zaspe.

Kad se nakon toga probudi, načme neku bezveznu temu i ispipava teren. Promatra Veru nastojeći rekonstruirati što se dogodilo kad je došao doma? Je li puno tupio? Je li joj pio krv? Je li ona uopće bila doma kad je došao? Priča nešto bez veze i gleda Veru očima boksača kojeg su stjerali u kut. A Vera samo šuti, a na licu joj ne može pročitati što misli. To je zajeb zbog kojeg se Baba plaši povratka kući. Strah od povratka kući je neistražena bolest. Štoviše, iz nekog neobjašnjivog razloga ona je potpuno zanemarena i za razliku od drugih strahova, ona nema nikakav medicinski status. Nema čak ni svoje ime. Kako se liječiti od bezimene bolesti koju medicina ignorira? I zato Baba stoji za šankom buffeta Komiža u Masarykovoj, obuven, šutke pije mlako pivo i razmišlja o stvarima o kojima obično razmišljaju tipovi koji pate od straha od povratka kući.

O, srce grada, koje si mi mladost podarilo, škripe riječi starog šlagera u zvučniku na zidu, a Baba, brišući dlanom pjenu s usana, razmišlja o tome kako se taj oronuli pajzl još uvijek opire nemilosrdnim udarima novih vjetrova. Što to znači? To, prije svega, znači da se u

Komiži još uvijek može dobiti domaće pivo. A to uopće nije bezvezna stvar, kad malo bolje razmislite. Kao neosvijesteni antiglobalist, a i zato što mu je bilo savršeno jasno da vic o Oktobarskoj revoluciji i votki zapravo i nije vic, Baba je bio poprilično ravnodušan prema lavini noviteta koja je nakon pada željezne zavjese zatrpala Zagreb. Deset godina poslije Baba je konstatirao kako je, kad se sve zbroji i oduzme, jedina spomena vrijedna promjena smanjenje broja kafića u kojima možete dobiti domaće pivo. Ispalo je da ta legendarna demokracija o kojoj se toliko pričalo nije ništa drugo već odjebavanje domaćeg piva.

Babu je, dakle, neizmjereno čudilo (i radovalo) što buffet Komiža još uvijek postoji ovakav kakav jest. S tim kružnim šankom poput mitraljeskog gnijezda okovanim čeličnim limom kojeg su laštali laktovi mnogih opasnih žicara, i visećom policom sa žestokim iznad šanka, i staklenom vitrinom (sendviči od parizera ukrašeni majonezom i smežuranim listom zelene salate). S drvenim barskim stolcima, i keramičkim pločicama na zidovima, i visećim lampama od lažnog kristala. Pa s veceom koji smrdi kao pakao, i vječno zaštopanom školjkom, i razbijenim pisoarima, i zapišanim podom... Ali BEZ onih naci-naljepnica s prekrštenom cigaretom. I konačno, s punašnom šankericom u bijeloj bluzi, tamnoplavoj suknji i ispranim borosanama na otečenim nogama, koja razumije sasvim određen broj narudžbi. Kava. U redu. Čaj. Indijski ili od šipka? Ožujsko pivo. Svakako. Gemišt. Graševina ili rizling? Konjak. Odmah. Pelinkovac, loza, trava... Blažena jednostavnost, sve rjeđa u ovom svijetu bombardiranom informacijama i novitetima. Babu je čudilo (i radovalo) što netko od onih kokošara koji su digli lov u ratu nije već bacio oko na Komižu, što je nije pretvorio u nešto iznad čijih će vrata stajati RISTORANTE DELL'ARTE GRANDIOSA, na primjer, gdje serviraju sva ona komplicirana jela i pića čija vam imena spetljaju jezik, kao kad ste urokani.

Iz nekog glupog razloga, dumao je Baba pokazujući šankerici da mu natoči još jednu, ljudi su uvjereni da će, ušavši u taj nekakav grandioso, i sami poprimiti neka određena obilježja. Da će se, progutavši neku digičku ili francusku splaćinu komplicirana imena, automatski upucati u neki paralelni, u svakom slučaju bolji svijet. Kao da tamo kao prilog serviraju pejotl i svete gljive, a kolače filaju LSD-om. Gdje je tu zajeb?, pitao se Baba. Zašto uporno želimo biti ono što ni u ludilu nismo? Zašto nasitno jebemo jedni druge? Je, bijedno sam plaćen i do grla u kreditima koje ću otplaćivati do smrti, ali ja vozim A klasu i zalazim u grandioso. A ti? Što voziš i gdje zalaziš? Kad tako stvari stoje, mislio je gledajući kako se pjena prelijeva preko ruba krige i preko šankeričinih mesnatih prstiju, ostaje mi samo u

ovoj evolucijskoj tekmi navijati za žohare. Oni su okej, gledaju svoja posla i ne bave se glupostima.

Šankerica je pred Babu stavila novu kriglu piva i Baba se upitao hoće li se ta žena sad pretvoriti u oblak leptira, pa će jedan od njih sletjeti na ružu, koju će Baba ubrati i otvorit će mu se vrata, ona prava vrata koja svi čekamo da nam se otvore, a iza kojih nema isključenih telefona, opomena pred tužbu iz banke, gužve u tramvajima, ljudi nacrtanih kredom na pločnicima...

Nema šanse, odmahnuo je glavom Baba. Komiža je vremenska rupa u kojoj se ništa ne događa. Vrijeme je tu davno stalo. Baba često o sebi misli kao o biću zaglavljenom u vremenu. S četrdesetšest godina čovjek ne može bog zna što započeti. Može samo čekati. A čekanje postaje ugodnije uz koje pivo, zar ne?

Baba je eksao pivo, stavio novac na šank i izašao na ulicu. U svijet gdje su se ljudi rušili na pločnike, ili su se zubima držali za život, ili su jurili naokolo ne shvaćajući da će prije ili kasnije utrčati u ulicu iz koje neće biti izlaza.

2

O KRALJEVSKOM ČAJU I INTERNACIONALNOM LAUREATU

Robi je zaključao vrata knjižare za djevojkom koja mu je dvanaest minuta (dvanaest minuta iza radnog vremena, da se razumijemo) natezala živce prebirući po knjigama na pultu. Bio je to još jedan bezvezan dan u kojem je prodao nekih pet, šest knjiga, uglavnom onih psihopriručnika, samopomoć i slično. Ovih dana te stvari dobro idu.

Nemate novaca za ljetovanje, a dani su luđački dugi. Što ćete s tolikim vremenom? Iz dosade počnete se baviti sobom, i padnete u komu. Nema goreg od bavljenja sobom. To deprimira, to ubija u pojam. Čupate se kako znate. Kartate u parku, zurite u prazno, ispunjavate križaljke, ločete, čitate razne stručne savjete u novinama i te priručnike. A kad ništa ne pomogne, skočite s nebodera. To garantirano pomaže da se oslobodite sebe.

Ima jedan munjeni što dolazi u knjižaru i izvještava Robija o samoubojstvima. Zna ga pola grada, oduvijek je munjen, oduvijek kruži po centru i gnjavi ljude svojim pričama. Ali otkako ga je zimus strefila u glavu ledenica s krova, to ga je iz nekog razloga specijalno potreslo. Otad se isključivo bavi samoubojicama. Posla na pretek, svaki dan netko skoči ili se upuca ili nešto slično.

I ove večeri munjeni je banuo u knjižaru. To jest, stao je na vrata i razočarano izustio: Ništa. A Robi je rekao: A kaj ćeš, valjda će sutra biti bolje. I frajer je otišao zbunjeno vrteći glavom. A onda je upala ta djevojka.

Robi je znao otprve da ništa neće kupiti. Nije imala gard kupca knjiga, niti ovisnički bljesak u očima, i najvjerojatnije je ušla u knjižaru samo da ubije vrijeme do sastanka s dečkom ili prijateljicom. Nije ga ni pogledala otkako je ušla, samo je kružila oko pulta i prstima dodirivala korice knjiga, a on je stajao na pristojnoj distanci i promatrao je. Gavranski crna kosa, grudi u bijeloj majici bez rukava, dugi prsti kojima je svirala svoj solo na koricama (Ajme, što bi ti sve mogla tim prstima!), kraljevsko dupe (Kao kraljevski čaj) u uskoj traper suknji. Okreni se, čarao je Robi, okreni se i pogledaj me. Pruži mi beskrajne trenutke čistog seksa neokaljanog ljubavlju. Ali ona se nije okretala, niti je ičim pokazala da je svjesna Robijeva prisustva.

Samo je vršcima prstiju dodirivala korice.

Ili bi uzela knjigu, odvagnula je u ruci i vratila na pult.

Nije ni trepnula kad je Robi pogasio svjetla u knjižari. Nije shvatila poruku i njemu je ostalo samo brojati sekunde i minute, a znate i sami kako u takvim situacijama one sporo protječu. I onda je djevojka (Konačno, curo) zabrodila prema izlazu, ni hvala, ni bok, ni doviđenja, a Robi je s izrazom olakšanja na licu, onim kad se nakon dugotrajna stiskanja konačno dočepamo vecea, okrenuo ključ u bravi.

Neko vrijeme stajao je u sjeni i zurio u sumrak. Ljudi su klizili ulicom, haljine su se lijepile uz bedra i presijavale na svjetlu izloga, prozori buffeta Komiža sjajili su ledenoplavo. A onda je Robi ugledao nešto što ga je natjeralo da se povuče dublje u sjenu. Iz Komiže izašao je Baba. Stao je tamo, nesigurno se osvrtao lijevo, desno, birajući stranu na koju će krenuti.

Gledajući ga, Robi se s nelagodom sjetio drugih vremena. I drugog Babe. Babe, pisca (A imao je samo jednu knjigu, misli Robi). Babe, o kojem se puno govorilo i od kojeg se mnogo očekivalo, ali koji uopće nije krio da mu se živo fućka za pisanje. To je gadan posao, teška šljaka, govorio je, a ja ne radim dok pijem. I fakat nije radio, samo se u koži svojih likova vucarao unaokolo i lokao. Zašto je Baba to činio? To su one stvari o kojima ništa ne znamo, a koje dovedu do toga da netko guli petnaest godina zbog ubojstva, netko prosi ispred katedrale, a netko sjedi u vladinom uredu i kontrolira tržište heroina. Godine su prolazile, i Baba je padao u zaborav, kao sva ta jednodnevna čuda.

Valja odmah reći da Robi nije podnosio Babu. Nije ga podnosio na način na koji se međusobno ne podnose pisci. Dakle, kolegijalno ga nije podnosio. Stvar je stajala ovako. Robi je pisao pjesme. Čak je i objavio nekoliko zbirki, koje su kod kritike i publike prošle, tako, nezapaženo. A za to je, iz nekog razloga, smatrao Babu odgovornim. Vjerovao je da bi njegove knjige puno bolje prošle, možda i odlično, da nije bilo te jebene Babine knjige. Da je Baba jeftinim uličarskim pričama i raznim drugim trikovima odvuкао pažnju javnosti od njegove profinjene poezije. Robiju je zbog toga znalo biti mučno do povraćanja. Znao je tuliti od bijesa što ta idiotska kritika, zbog Babe, nije u njemu prepoznala genija. Tih dana Robi je često zamišljao sljedeću situaciju.

Dakle, za knjigu pjesama koja je loše prošla kod kretenske domaće kritike, ali su je srećom uočili strani izdavači i preveli je, dobio je prestižnu međunarodnu nagradu. Domaći mediji, koji su ga dotad bezočno ignorirali, sad se odjednom počnu otimati za intervju s njim, ali on ih redom odbije s hladnim prezirom, pristajući govoriti samo za televiziju, naravno u udarnom terminu, odmah poslije dnevnika. Intervju ispadne ko bog, Robi je briljirao i učinio smiješnom kompletnu kulturnu javnost. I sad dolazi ono glavno od čega se Robiju tih dana kita dizala ko luda: nakon svega ode on pred café Kvazar, a tamo nastane muk, muk, muk, svi, jebote, gledaju internacionalnog laureata, gledaju ga i ne znaju kako da se postave u toj situaciji, jer Robi je tu u nadnaravnoj veličini, nije to mala stvar, došao je drito s televizije, nije zaboravio staro društvo, i onda, pazite, dvije djevojke kojima je prije toga Baba dosađivao onim svojim primitivnim štosevima, te dvije ljepotice počinju pljeskati, najprije tiho, a onda sve glasnije i glasnije, i sva rulja ispred kafića prihvaća to, jebote, svi plješću Robiju, pravi standing ovations, čovječe, a one dvije ljepotice zatrče se prema Robiju i bace mu se u zagrljaj plaćući od sreće, a Robi ih zagrlji i odvede za šank i naruči im piće, svima naruči piće, svima osim Babi, koji je ko papak stajao sa strane, a sad stoji tu ispred Komiže i pogledava lijevo, desno, i pojma nema kud će.

Koji mu je kurac?, mislio je Robi gledajući ga. Živčan je jer mu netko nije došao na sastanak, izgubio se, lovi kurs, što?

A onda mu je sinulo da Baba samo traži kompu za još jednu brzu. Malo je vjerojatno da će u ovo doba pronaći ikoga poznatog. Njegova generacija davno se povukla s ulica, nema više nikog u Kvazaru, Blatu i Dijana baru. Babi nitko ne kasni na sastanak, on se samo grozničavo nada da će ugledati nekoga, bilo koga, s kim bi popio još jednu, pa će onda doma.

Robi je prestao disati kad je Baba pogledao prema knjižari. Dugo je zurio u izlog, a onda je pognut, lelujavim korakom, krenuo niz Masarykovu.

U istom trenutku ispred izloga se pojavila pipačica knjiga s nekim frajerom. Zastali su tamo i počeli diskutirati. Činilo se da je stvar ozbiljna. Uglavnom je govorio on, a ona je niječno odmahivala glavom i kao mungos izmicala svaki put kad bi on pružio ruku prema njoj. Nije, međutim, izgledalo kao da ga se plaši.

E, baš si papak, mislio je Robi gledajući tipa koji se sve više žestio. Ne znaš sportski prihvatiti poraz, to je tvoj problem. A s tobom je gotovo, finito, ende, vidi se to iz aviona. Prije ili kasnije čovjek naleti na svoju drugu polovicu, nije to ništa čudno, događa se to mnogima, a dogodilo se i tvojoj curi, ušla je maloprije ovdje, i prepoznala u meni svoju davno izgubljenu polovicu, onoga kojeg noću sanja, i sad mi to signalizira ostavljajući te točno ispred knjižare, i tu više ne pomažu prijetnje, ucjene, moljkanje, ništa.

Takve misli vrtio je Robi, dok je njih dvoje izvodilo zmija-mungos ples. A onda je stvar postala zbilja gadna. Tip je udario djevojku u lice. Njen užasnut pogled poput zalutalog metka zario se negdje u nebo, a Robi se obrušio na vrata, otključao ih i iskočio na pločnik.

Tip se uopće nije smeo, zauzeo je jedan od onih gardova iz kung-fu filmova i gledao Robija ravno u oči.

I djevojka je gledala Robija.

I prolaznici su gledali Robija.

Robi se osjećao kao na streljani.

Samo malo, promrmljao je i nestao u knjižari.

Vratio se s mačedom u jednoj, i rolom toalet papira u drugoj ruci, stvarima koje su zajedno s cijevi za vodikotlić ispletenoj od čeličnih niti i vojničkom kacigom, visjele na zidu knjižare kao dio umjetničke instalacije. Stajao je tamo izbezumljena pogleda, s tim stvarima u rukama, i dogodilo se nešto nevjerovatno – sila je ustuknula pred umjetnošću.

Slušaj, rekao je tip spuštajući ruke, ne želim gužvu.

Robi je i dalje izbezumljeno zurio u nj.

U redu, sve je cool, rekao je tip, okrenuo se i otišao.

Robi je gledao za njim. Onda se zagledao u mačetu i toalet papir u svojim rukama. Te stvari fakat su izgledale glupo. Onda je pogledom potražio djevojku. Nje nije bilo nigdje na vidiku.

3

O MUZIKALNOM UPALJAČU I CIGANSKIM PSIMA

Sintetska melodija teme iz Ljubavne priče sunula je iz mrmljanja-cvrčanja-kikotanja-srkanja-žvakanja koje je obavijalo plato ispred utrinske tržnice.

Je li to tvoj upaljač ili nečiji mobitel?, upitao je Baba.

Nečiji mobitel, rekao je Kančeli srdito. Moj upaljač ne svira ljigu.

Dakle, Kančeli je nabavio upaljač koji svira Für Elise. Baba nije nabavio nikakav sličan upaljač. Samo je, dolazeći iz grada, na platou nabasao na Kančelija, i sad započinje priču o tome kako su ga neki dan protjerali iz Istre.

Zbog skitnje, kaže Baba. Zapravo sam pošao na Marleru da vidim vidi li se otamo Galiola.

Marlera, Galiola?, kaže Kančeli igrajući se zdepastim plinskim upaljačem zlatnog tijela, s reljefom dupina koji iskače iz morske pjene i srebrnim mehanizmom za paljenje u obliku dupina.

Marlera je rt, a Galiola je hrid na koju su se nasukali Šoljan i Angel, strpljivo objašnjava Baba. Znaš ono u romanu Drugi ljudi na mjesecu, dodaje.

Dobro, kaže Kančeli.

I onda me ispred trgovine u Šišanu zaskoči murja.

Gdje je Šišan?, pita Kančeli.

Šišan?, podigao je obrve Baba. Pa to ti je točno preko puta Omarurua, samo pičiš na sjever po četrnaestom meridijanu.

Aha, kaže Kančeli.

Dobar dan, dobar dan, vaše isprave, izvolite, gdje ste odsjeli, nigdje, kamo ćete, to se vas ne tiče, što ste rekli, što hoćete od mene... Da skratim, nisam uopće bio raspoložen natezati se tamo s njima, ali njima se baš nešto digao na mene. Znaš ono kad papak odluči glumiti autoritet. Bez veze. Nisu znali što da mi prikrpe, ništa nisam skrivio, ali su me svakako htjeli

malo jebati. Pa su odnekud izvukli skitnju i naredili mi da napustim Istru...

Ma daj!, rekao je Kančeli.

Je. I još su me pratili svojim autom sve do tunela i rekli da ako me ponovo uhvate u skitnji...

Pa, jebemti, prasnuo je Kančeli, da čovjek više ne može slobodno hodati svijetom, da ti naređuju kamo ćeš, kako i kada, da ti naplaćuju zemlju na kojoj stojiš, zrak koji dišeš...

Zašutio je, iznerviran, duboko udahnuvši zrak zasićen mirisom benzina i pokošene trave. Dok ga je Baba gledao sa zanimanjem, kao da je pred njim neka svemirska budala kojoj je ovo prvi dan na Zemlji.

Kančeli zapravo nije daleko od te predodžbe. Možete li zamisliti nekoga tko je otfikario struju, telefon, televizor, kompjutor i slične stvari, danas kad svaka šuša ima gomilu vlastitih izvora zračenja. Čovjeka koji je rekao: Što će mi to? Meni to ne treba. Od tih stvari, od toliko slika, zvukova i informacija samo me zaboli glava. Jebeš to, ne želim provesti život radeći za nešto što mi stvara zbrku u glavi. Možete li zamisliti takvog čovjeka?

Kančeli je taj. Živi u pećini na devetom katu nebodera koja miriše na vosak, petrolej i parafin; radi kad mu se hoće, to jest koliko je potrebno, u praonici automobila, na tržnici, nudi molerske i ostale usluge, Kančeli, koji sad uzrujano poseže za cigaretom i kreše upaljač.

Nana-nana-nana-nana-naaa, kaže upaljač.

Fora je, ha?, Kančeli se zagleda u upaljač.

Baba je slegnuo ramenima ne videći tu nikakvu foru.

Stvarno, kaže Kančeli, zašto si uopće išao u tu Istru?

Onako, kaže Baba. Vera je bila nešto loše volje, pa sam izašao, sjeo u auto... I onda me, kužiš, povukla cesta.

Shvaćam, kaže Kančeli.

Nego, kaže Baba, što je s onim šupkom Robijem?

Što s njim?

Sad u gradu, kaže Baba, stojim ispred Komiže i cijelo vrijeme imam osjećaj da me netko promatra iz knjižare. Kladim se da je taj šupak bio unutra i da me gledao iz mraka.

Pusti sad to, kaže Kančeli. Ono što ja ne razumijem jest kako mi možemo ovdje ostavljati pare.

Kako to misliš?, pita Baba.

Kako to mislim?, kaže Kančeli. Pa vlasnik je Šipac, eto kako mislim.

Pa što?, kaže Baba.

O, jebote, gubi strpljenje Kančeli, znaš li ti u kakvom su položaju Cigani u Albaniji?

Kakve sad veze imaju Cigani i Albanija s ovim kafićem?, čudi se Baba.

Znaš li da su Cigani u Albaniji, Kančeli je prečuo Babino pitanje-čuđenje, u samo malo boljem položaju nego psi.

Otkud ti sad to?, još se čudi Baba.

Upoznao sam jednog Cigana iz Albanije pa mi je pričao o tome.

Da je Ciganima u Albaniji malčice bolje nego psima?

Da.

Kad malo bolje razmislim, to je u redu, kaže Baba.

Kako to misliš u redu?, sad se Kančeli čudi.

Fino, veli Baba. Je li ti, kojim slučajem, taj tvoj novi prijatelj rekao kako se Cigani ponašaju prema psima?

Ne, nije mi to rekao, odgovori Kančeli zbunjeno.

Eto vidiš, kaže Baba. Da si istinoljubiv, upitao bi ga to, a on bi ti rekao da je ciganskim psima zapravo super. Da im je bolje nego ženama. Najgore je mačkama. Mačkama je zajebano s Ciganima. One su na dnu, znaš. Onda dođu žene, a tek onda psi. O jebo te, pogledao je na sat, idem, stavio je na stol zgužvanu novčanicu od deset kuna i otišao ne sačekavši

Kančeli jevo mišljenje o problematici žena, pasa i mačaka.

A Kančeli je ostao zuriti u novozagrebačku noć. U prozore osvijetljene živčanom svjetlošću ekrana, u irskog setera koji je njuškao oko betonskih žardinjera, u jablane na nebu boje pudinga od jagoda. Zureći u ta crna stabla i nebo obojeno svjetlima grada Kančeli je zamišljao da je na kraju svijeta. Taj prizor, mislio je, i pripada kraju svijeta. Iza ovih crnih jablana što se pod bolesnoružičastim nebom njišu na vjetru ničega ne može biti.

4

O LAŽLJIVOM OGLEDALU, BEČKIM DJEČACIMA I SESTRI IZ REDA SV. TERESE ORLOWSKE

Vera je sjedila-ležala na otomanu u dnevnoj sobi, zurila u Ikeine police ispunjene knjigama i mislila kako bi čaša iločkog traminca odlično upotpunila...

UPOTPUNILA ŠTO?

Ovu bezveznu noć, tulum koji nisam priredila, večeru koju nisam pripremila, a Baba je opet negdje zaglavio!

Zagledala se kroz prozor u noć kao da je očekivala da će Baba banuti iz tog pravca. Umjesto Babe, u sobu je uletjela leptirica, koju će ujutro zateći mrtvu na podu pokraj kreveta, pokraj police s knjigama, ispod kuhinjskog stola, ili tamo gdje već odluči skončati.

Zasad, leptirica je odletjela u kuhinju, privučena svjetiljkom iznad sudopera. Vera je ustala i pošla za njom, privučena buteljama na stalku za vino. Pa je otvorila butelju traminca, natočila si u šalicu za čaj i kružeći po stanu zastala ispred ogledala u hodniku, golemog zrcala pričvršćenog na klizna vrata ostave koja je skrivala sve one stvari kojih bi se Vera rado otarasila, samo kad bi bila sigurna da joj više neće zatrebat.

U zdravlje, podočnjaci, podigla je šalicu pred ogledalom. Nevjerojatno kako mi dobro stojite. Svaka čast. I vama, bore, također, ponosna sam na sve vas i sve vas volim. Starim, pa što, obrecnula se na ogledalo. Godine, prijatelju, nisu nikakva frka, nikakva katastrofa; dapače, one su odlična zaštita od muškaraca, ako nisi znao. Ako te baš zanima, mirna sam. Rekla bih, konačno mirna, konačno mogu odahnuti, eto kako se osjećam danas, s okruglih četrdeset.

Otpila je gutljaj vina i pomislila kako je onaj kreten Kančeli u pravu kad kaže da je vinu svejedno, da ono ima isti okus pijete li ga iz staklene vinske čaše, šalice za kavu ili plastične čaše. Onda se opet posvetila ogledalu.

Što, da zategnem lice i ofarbam kosu?, upitala je narogušeno. Goni se u pičku materinu! Ne tražim od tebe da mi lažeš, ali ne tražim ni stručne savjete. Znaš, popizdila bih da mi se muškarci opet počnu uvaljivati. Uostalom, imaš li ti i najblažeg pojma kako je to kad hoćeš negdje u miru popiti kavu i slično, a neki se kreten najprije zabulji u tebe, pa ti se onda priljepi i počne nešto srati? I tako godinama, od trenutka kad ti propupaju sise pa sve dok ti se koža na vratu ne počne borati. Znaš to. Onda ne pričaj gluposti. Konačno sam dočekala taj trenutak i sad sam sretna žena, SRETNNA I MIRNA.

Odmahnula je ljutito rukom, vratila se u dnevnu sobu i sjela-legla na otoman. Vino joj više nije prijalo. Ljutila se na ogledalo, na šalicu koja je upropastila okus vina, na leptiricu koja je odlučila umrijeti baš u njezinom stanu, na Babu koji je zaboravio da joj je danas rođendan, na sve koji su zaboravili da joj je rođendan.

Dobro, nazvala ju je majka, ali to je bilo pet minuta jeze, pet minuta strijeljanja jednim te istim pitanjem: Zašto ne rodiš dijete?... Zašto ne rodiš dijete?... Zašto ne rodiš dijete? Zato što već imam dijete, mama, htjela je zavapiti Vera, koja se prema Babi odnosila nešto kao prema retardiranom djetetu. I kako da s djetetom imam dijete, htjela je reći, ali umjesto toga automatski je odgovarala: Prestara sam za to, mama... Prestara sam za to, mama... Prestara sam za to, mama...

Dobila je i mail od Dude.

„Zar je već toliko vremena prošlo? Te godine Diddley je šibao Bo's A Lumberjack, Chuck i Jerry Lee prašili su sve u šesnaest, objavljena je Paklena naranča, Burroughs je objavio TTTE, Bukowski Run With The Hunted, Leary se zezao sa svetim gljivama, opako je brijao i Laing... Hooker i Waters jecali su svoj blues... a i ti si ZAPLAKALA svoj prvi blues... WOW koja godina!!!“

WOW, koje sranje, pomislila je Vera pročitavši poruku. Gdje li je samo spuknula sve te stvari? I o čemu ona uopće priča? Rock je davno otegao papke. Svi ti ljudi također. Valjda. Ili će to uskoro učiniti. Što je ovo, rođendanska čestitka ili čitulja? Zaplakala blues?! Svašta. U

kojem vremenu živi ta žena? Kao da je otišla u Imotski, a ne u London.

I sve si je tako Vera mislila čitajući Dudinu čestitku. Čestitku stare prijateljice s kojom je barem dvaput tjedno pila kavu i ostalo, sve dok se Duda nije preselila u London. Upoznale su se na prijemnom ispitu, i to prijateljstvo je trajalo i trajalo i trajalo, kao okus onih žvaka s teve reklame. Pa čak i kad se okus izgubio, njih dvije nastavile su se posjećivati i viđati u gradu; navika žvakanja održavala je njihovo prijateljstvo u dobroj kondiciji.

Bilo je to sasvim OK vrijeme, rekla bi Vera da je anketar nekog časopisa upita o vremenu kad je upoznala Dudu. Malo studiranja ovdje, malo zabave ondje, mnogo noćiju ispred Zvečke, Blata i Kvazara. I da, puno seksa. Jako puno seksa. Nitko nije pravio problem oko jedne obične ševe, barem ne u društvu u kojem sam se ja kretala.

Ni Tom nije pravio problem od ševe. Dapače. Tom, plavokosi student anglistike čije se lice pojavljivalo u snovima mnogih djevojaka s noćne rute Zvečka-Kvazar. Upoznali su se jedne večeri ispred Kvazara, a petnaest minuta poslije uhvatio ih je murjak na klupi u šumi ispod Krležine kuće, polugole. Marš odavde, znate li vi čija je ovo kuća! Ni taj murjak nije pravio problem oko ševe. Bilo je to doba kad je komunizam omekšao, barem po pitanju seksa, ali murjak ipak nije mogao dopustiti sknavljenje vrta hrvatskog klasika. Park Tuškanac je velik, neka pronađu neko drugo mjesto... I već se njih dvoje hvatalo u starom ljetnom kinu. Da, da, želja je bila velika, gotovo bolna, a Tom je stanovao daleko, u Trnskom, Vera s roditeljima, i nije se moglo čekati neku bolju priliku. Jebalo se odmah. Tog jutra, kose pune lišća i prašnjave odjeće, spuštali su se dolje prema Ilici, a Tom je poveo razgovor o zajedničkom životu. Rekao je da on ne može zamisliti da živi s nekim. Zašto? Zato što sam prebrz, rekao je, što ni na trenutak ne mogu zastati i razmisliti o nekom potezu, već samo tečem i tečem. Dvije godine, međutim, Tom je bio stajaćica u Verinom koritu. A onda je potekao. Držeći se dosljedno fluvijalne teorije koju je razvio tog ljetnog jutra, Tom je otekao sve do Kanade. Je li se on sjetio Verina rođendana? Možda. Možda u ovom trenutku, a sad je tamo rano poslijepodne, pokazujući da mu natoči pivo, Tom govori nekom šankeru: Znaš što, kompa, tvoj problem je što previše razmišljaš. Zato se nikad nećeš maknuti odavde, niti ćeš ikad upoznati Veru. Tko je, jebote, Vera?, pita konobar. Veri je danas rođendan, kaže Tom i podigne kriglu.

Zašto se Vera sjetila baš Toma? Od njega je najmanje ostalo. Nekoliko zajedničkih fotografija i onih bezveznih sitnica koje zaljubljeni poklanjaju jedno drugome. I njegov Conrad stiješnjen na polici između Susan Sontag i Bukowskog. Stilovi radikalne volje. Srce tame. Priče o običnom ludilu. I Vera se diže, uzima s police Srce tame i počinje čitati. Čitala je sve dok nije začula ključ u bravi.

Veru je taj zvuk istrgao iz divljeg krajolika kroz koji je prolazio Kurtz i zebnja ju je šćepala za grlo. Odložila je knjigu i napeto se zagledala prema ulaznim vratima. Trik je u ključu. Zvuk ključa u bravi, koji inače odlično uklanja razne oblike zebnje, a posebno one izazvane odsustvom bližnjih, taj isti zvuk na Veru djeluje razorno. Zamrzne je. Na zvuk ključa u bravi, Vera se sledi kao monitor zaraženog kompjutora. Zapravo, Vera o Babi i razmišlja kao o virusu programiranom da uništi njezin život. Sjebao si mi sve sisteme, Baba, kaže mu ona često. Kad je Baba negdje vani, stvari još donekle imaju smisla. Vera čita nešto, briše prašinu s polica (Kao da stanujem u srcu jebene pješćane oluje), piše bilješke za esej o književnosti prijestupa koji je davno trebala predati izdavaču, surfa po Internetu... Opusti se, razumijete, zaboravi gdje je, otpluta negdje služeći se trikovima kojima se svi služimo. I onda odjednom tras!, taj ključ u bravi. I srce joj samo preskoči i stane.

Što to čitaš?, upitao je Baba s vrata.

Vera ga je odmjeravala. U njegovom glasu večeras nije čula mukanje. Činilo joj se da mu je i hod OK. Nije falšao po vertikali, niti mu je ruka tražila oslonac. I gledao ju je ravno u oči. Ili je to traminac umrtvio Verina osjetila? U butelji je ostalo prst, dva vina.

Dobra večer, rekla je, sretan mi rođendan i tako to.

Zar opet?, rekao je Baba. Ta godina tako brzo prođe.

Vera je promatrala kako se primiće polici i traži pukotinu u redovima knjiga.

Srce tame, to čitaš, rekao je Baba.

Babi je izvrsno išlo s knjigama. Mnogo bolje nego s ljudima.

Nevjerojatno je koliko beskorisnih sposobnosti ti imaš, rekla je Vera. Gdje si dosad?

Bio sam s Kančelijem.

S tom biljkom?, posprdno se nasmiješila.

To što nema menadžerski ugovor i mastan podbradak obrastao dvodnevnom čekinjom, to još uvijek ne znači da je biljka, rekao je Baba suho.

Čuj, ne bih večeras o Kančeliju niti o ičemu sličnom, rekla je.

Prva si počela, rekao je Baba i kleknuo pokraj nje. Sretan ti rođendan, poljubio ju je.

Opet si pio, rekla je Vera nabirući nos.

Osjetila je slatkast miris piva, ali ne i oštar miris žestokog.

Malčice, rekao je Baba.

To MALČICE, koliko je to na hrvatskom?, upitala je Vera.

Računajući prstima, Baba se zaustavio na sedam prstiju.

Jebi ga, Baba, rekla je, to nije fer.

Sve je pod kontrolom, rekao je. Nego, što je u planu večeras?

Vera je procjenjivala je li mudrije dokačiti se s Babom ili pristati na njegovu malu igru.

Pa sad, rekla je odlučivši ne dizati frku, da mi je pozvonio poštari, vodoinstalater ili dimnjačar, smjesta bi ih odvekla u brlog. Ali kako si u pitanju samo ti, ništa bez odgovarajućeg poklona.

Baba se uspravio, otkopčao šlic, izvukao pimpek i nasmiješio se poput klinca iz Bečkih dječaka.

Odgovara li gospođi ovo?

Ti si kreten, Baba, rekla je gledajući bijelu svilenu mašnicu svezanu na korijenu pimpeka, znaš li da si kreten?

Baba je raširio ruke, smiješeći se kao cijeli zbor Bečkih dječaka.

U redu, pomislila je Vera, još ovaj put, ali, kunem se, Baba...

Kasnije te večeri, slušajući kako se Babino disanje usporava, Vera je gledala osvijetljene prozore zgrada pitajući se što li sad rade ljudi koji stanuju tamo? Prizori koje je Vera zamišljala posve su obični. Netko gleda televizor i rukom poseže za žele-bombonima s okusom limuna, netko okreće stranicu knjige, netko toči pivo u čašu, neki se prepiru oko izbora teve kanala, neki žučno komentiraju politiku vlade, neki pregledavaju stare albume i smijajući se povezuju fotografije s događajima, neki se samo fukaju...

Prizor koji se odvijao iza onog prozora na devetom katu nebodera, tik uz prozor Kančelijeve pećine, nije se, međutim, večeras probio među prvih deset prizora koje je Vera zamislila prije nego što je zaspala. Tamo se Stjepan (da je imao vizitku, na njoj bi onim kitnjastim slovima pisalo: UMIROVLJENI MORNAR I BAUŠTELAC), stisnutih usana, raširenih ruku, dlanova okrenutih prema podu, vrtio oko svoje osi. Na prozorskoj dasci sjedio je mačak sjajne, crne dlake, snažnog tijela, razbijačke glave, i s neskrivenim zanimanjem gledao žilavog starca u kratkim gaćama kako se okreće tu poput nekog zvrka i mislio si kakav mu je sad to štos. Stjepan, naravno, nije nikad čuo za hurije, duhove zvijezda i nebesko okretanje derviša, pa ipak je izvodio nešto slično derviškom plesu.

Otkako je prošlog tjedna pronašao brošuru o ritualima tibetanskih redovnika, Stjepanov se penzionerski život podigao na višu razinu. Raskupusanu brošuru, punu fleka od kave i masti, Stjepan je prihvatio kao dar sudbine. Sudbina je rijetko kad bila darežljiva prema njemu. Jednom petica na lotu (taj put imalo ju je pola igrača), neki sitniš na ekspresnim lutrijama, gajba piva na novogodišnjoj tomboli šezdeset i neke... Pa je prije nekoliko godina na tramvajskoj stanici pronašao krmeljavo crno maće koje je u međuvremenu izraslo u Čombea, zvijer od koje zaziru svi mačci u kvartu i dobar dio pasa... Stjepan nikad nije ugledao izgubljen novčić na pločniku, nikad sjeo za stol na kojem je netko ostavio upaljač ili kutiju cigareta. Ali je zato izgubio na tone upaljača i sličnih stvari. Stjepan nije mnogo žalio za tim stvarima. Bio je praktičan čovjek i nije se previše osvrtao za onim što je bilo. Prošlost je, mislio je, nešto što se ne može promijeniti, a samo kreteni troše vrijeme na stvari koje se ne mogu promijeniti. Stjepan je samo grabio naprijed, bez suvišne prtljage. Život je proveo na

palubama trgovačkih brodova i na građevinskim skelama između Münchena i Frankfurta. Nije bio religiozan, niti je vjerovao u zakone, politiku, ljubav, a posebno ne u brak. Smatrao je glupim da se mornari žene (Svaka budala može se oženiti i zbrisati na brod.), a tu naviku zadržao je i kasnije, kad je počeo raditi na građevinama. Ljudima poput Stjepana malo što bude poklonjeno, takvi se moraju izboriti i za osmijeh prostitutke, i zato je brošuru, koja je ležala na pločniku pod njegovim nogama, Stjepan protumačio kao ZNAK. Kakav točno, to još nije znao, ali vrijedilo je pokušati.

Pročitao je brošuru, proučio crteže vježbi, i sad izvodi prvi ritual, vrti se oko svoje osi sve dok ga blagi udar vrtoglavice ne upozori da je potraga za mladenačkom vibrom sasvim u redu, ali da, opet, ne treba pretjerivati. Ako ćemo pravo, Stjepan ne očekuje neko čudo. Čuda se, uostalom, redovito događaju drugima, a on je o njima samo čitao u novinama ili Starom zavjetu i sličnim knjigama. Ne vjeruje, dakle, da će izvodeći sve te vježbe uskočiti u mladost, kao što je nedavno uskočio u sedmo desetljeće, ali to mu nije osobito važno. Jaka stvar, ta mladost. Uopće ne bi želio još jednom proći kroz to. Na mladost gleda kao na one vrlo, vrlo uske traperice. To je nešto, mislio je radeći tibetansku verziju trbušnjaka, u čemu se zapravo ne osjećaš nimalo udobno, nešto što te stišće i žulja ti nabreklog Stojka, i ti jedva čekaš da se riješiš toga i počneš hodati bez nelagode, oslobođenog Stojka.

Još ćemo se mi boriti u mnogim bitkama, jel tako generale, kaže naglas Stjepan i pritom se ne obraća ni sebi, niti mačku.

I osjeti kako mu se sugovornik budi i rasteže i Stjepan zabrza do telefona, nazove i kaže bok, Štef je, dolazi. A ženski glas s druge strane kaže nemrem, uvalili su mi unuku na čuvanje. A Stjepan kaže kaj ću sad? A ženski glas kaže ne znam. A Stjepan kaže ajoj. A ženski glas ne kaže ništa. A Stjepan spusti slušalicu, ubaci kasetu u video, i na ekranu bljesne tijelo neke sestre iz reda Sv. Terese Orlovske.

A kaj ti gledaš, veli Stjepan mačku. Briga tebe, ti si ga sam možeš polizati.

5

O BAKRENOJ PČELICI I LJUDIMA S OČIMA ŠKARPINA

Vera podvijenih nogu sjedi za kompjutorom i treperi, zadovoljna rezultatom brzog njuškanja Googlea po prostranstvima Interneta. Tom Kola nije nepoznat u tim krajevima, barem u varijanti u kojoj je ime odvojeno od prezimena. A tamo gdje Tom bio Kola, i Kola Tom, stajala je web adresa neke marketinške agencije.

Čekajući da se stranica digna, Vera je osjetila kako joj se usne suše. Jedva je progutala onaj zračni mjehurić u grlu i srce joj je ubrzano tuklo. Bez veze, pomislila je, kakve su sad ovo reakcije? Kao da sam jebena šiparica koja žica autogram neke zvijezde. Kao da sam Tomu banula na vrata i sad prosjačim nešto. Novac, ručak... Ili ga, još gore, obavještavam da je on otac djeteta koje se rodilo nakon što je otišao u Kanadu i da izvoli to uzeti k znanju. Brrrrr, stresla se Vera od pomisli na tu kombinaciju.

Na stranici je pronašla tekst o postwarholovskoj ambalaži slatkiša, ili nešto slično, potpisan s Tom Kola. Pročitala je nekoliko rečenica i ozarila se. Nema ih baš mnogo na svijetu koji mogu ovako palamuditi, pomislila je i na kontakt adresu poslala kratku poruku.

Ej, Tom Kola,

sve si nesto mislim je li svijet te sreće pa da ima dvojicu (ili više) tebe. Ako ima i ako si ti original, a ona priča o Warholu i baklavama mi kaže da jesi, ajde budi drug i javi se. Mislim, da sad ovdje ne trosim bez veze vrijeme onoga drugog T. K. kojeg uopće ne poznam.

Pozdrav

Vera

A Kančeli je ležao na madracu i slušao kako Dubrovačkom avenijom bubnjaju tramvaji. Odslušao je nekoliko tramvajskih solaža, pa je ustao, napravio nekoliko čučnjeva i sklekova, pristavio kavu na kamperskom kuhalu, uzeo žličicu meda i gledao kako oko tržnice gmižu automobili.

Ej, bok, Čombe, rekao je ugledavši golemu, crnu glavu koja je provirila između stabljika konoplje u žardinjeri pod prozorom. U jutarnjoj šetnji, kaj? Čuvaj se te biljke, prijatelju, nemoj je ni slučajno jesti. Stari još spava? Je kaj fukal noćas? Oćeš kreker? Nećeš. A malo meda? Nećeš ni to. Sori, nemam ništa drugo. Mogu ti kasnije dofurati koju ribu. Uostalom, je li točno da mačke uopće ne vole ribu, da je jedu samo iz očaja? A ti nisi očajnik, zar ne, prijatelju?

Kavu je Kančeli pio iz limene šalice oslikane nasmiješenim kravama. Svako jutro pio je kavu iz te šalice, ali samo bi ponekad pomislio na to da je ona nekad pripadala njegovoj kćeri Maji. Bilo je to davno. Maja je sad s majkom u Puli. A ta se spetljala s nekim murjakom, s grozom pomisli Kančeli, možda baš onim koji je Babu protjerao iz Istre.

Nikad ništa od tebe, rekla mu je jednom žena ne trudeći se prikriti prijezir i gađenje.

Te je večeri, kao toliko puta dotad, Kančeli urokan došao kući. Njihao se u ritmu betona, viskija i piva. Maja se rasplakala kad ga je ugledala. Posjeo ju je na krilo i tutnuo joj u ruke kartonsku kutijicu.

Pogledaj što sam ti donio, rekao je.

Maja je otvorila kutijicu i iz nje izvukla bakrenu pčelicu. Držala ju je na dlanu, grcajući.

Samo plači, rekao joj je, ujutro će se tvoje suze pretvoriti u pčele.

Suze se ujutro nisu pretvorile u pčele. Tog jutra nije se dogodilo nikakvo čudo. Samo su se njih dvije spakirale i otišle u Pulu. Mnogo je godina otad prošlo. I jutros je Kančeli razmišljao o Maji i njezinoj majci. Razmišljao je o njima bez žaljenja ili kajanja, kao o još jednoj propuštenoj prilici. Znao je da se počinjene greške mogu ispraviti, ali ne danas. Danas je loš dan za ispravljanje grešaka.

Oprao je šalicu i oblačeći se gledao kroz prozor. I sutra će gledati kako auti kruže oko tržnice, otići će na pivo s dečkima, pa doma, popodne će spavati, a uvečer opet u kafeteriju, nikakvo čudo ni sutra se neće dogoditi. Jebiga, ovo definitivno nije vrijeme čuda, zaključio je i pošao na tržnicu.

Kančeli je trgovcima pomagao istovarati kašete ribe. Kad bi kupci zatražili, čistio je ribu. Ako je dan bio dobar, mogao je zaraditi i pedeset kuna. Petkom i više. Ovo je bio loš dan. U džepu mu je zveckalo pet, šest kuna. Pušio je i gledao ukočene, prazne oči cipala, molova, grdobina, ugora, škarpina, kovača. Mnogo ljudi, primijetio je, ima iste takve, prazne, ukočene oči.

Vidimo se, rekao je Kančeli trgovcu i otišao u kafeteriju.

Žac, Beli, Jajo, kompletno društvo iz kvarta bilo je tamo. Konobarica je preda nj stavila malo točeno. Kančeli ju je upitao hoće li se udati za njega. Rekla mu je da nema problema, samo da joj završi smjena.

Kaj ti nije dosta ribljeg smrada?, upitao ga je Jajo.

Kančeli je slegnuo ramenima.

Nešto se mora raditi, rekao je.

Kuži ovu, rekao je Žac.

Pločnikom je prolazila djevojka u haljini boje indiga. Gledali su za njom sve dok nije zamakla tamo prema supermarketu.

Jebemti, rekao je Beli.

O da, rekao je Jajo.

Kančeli je ispio pivo i bacio sitniš na šank.

Ostatak će dati Jajo, rekao je konobarici.

Kaj ne buš još jednu?, pitao je Jajo.

Kančeli je odmahnuo rukom i izašao. Neko vrijeme gledao je klince na školskom igralištu kako igraju nogomet. Potom je otišao kući, s kuhinjske police uzeo kutiju krekeri i žvačuci zagledao se u popis bolnica zalijepljen na klizna vrata. Fluorescentnim markerom bilo je podcrtano Centar za prevenciju ovisnosti, Crveni križ, Park prijateljstva bb, Jarun. Taj požutjeli isječak iz novina podsjećao je Kančelija na njegovu ženu. Bilo je to njezino

oproštajno pismo.

6

O TOME KAKO SI JE VERA UMALO OTFIKARILA PRST I KAKO SE BABA NIJE MOGAO SJETITI IMENA PEPELJARE

Statistika je tabelarni Bog, vražja paučina u kojoj se koprcaju vojske siromašnih, službeni narkotik svih zemalja, ona je poezija državnih činovnika koja kazuje da je i osuđeniku na smrt zapravo super i da su, u prosjeku, i pred njim godine i godine sretnog života. A statistika kazuje otprilike ovako. Lani je Baba u neupotrebljivom stanju bio 202 dana, što je za 15 posto više nego prethodne godine. Od 202 dana, osam dana otpada na jednu groznu azijsku gripu, šest na virozu, trinaest na peludnu groznicu, 85 dana na mrzovolje različitog porijekla, a ostatak, punih 90 dana, na pijanstva raznih intenziteta i na mamurluke.

U prvih šest mjeseci ove godine Baba je u više manje neupotrebljivom stanju bio 144 dana. Pet dana viroze, dva tjedna peludne groznice, 45 dana mrzovolje izazvane raznim aspektima svakodnevice, dvanaest dana euforije izazvane popravkom gramofona i danonoćnim duvanjem i slušanjem starih ploča i kao kruna svemu: 68 alko-mamurnih dana.

Vera nije imala razloga sumnjati u surovost brojki, u neumoljivu matematičku logiku koja je najavljivala Babin novi rekord u neupotrebljivosti. Rekla je to Babi.

Na to si spala, rekao je Baba ogorčeno, na to da ko špija vodiš bilješkice o mojim bolestima, pijanstvima i mamurlucima?

Ma kakvi, srećo, rekla je Vera. Ne vodim ja nikakve bilješke o tvojim svinjarijama, već o svojim propalim danima. A na to imam pravo, zar ne?

Zapravo je to bilo jedno od ljepših jutara. Blagovaonica je mirisala na kavu i preprženi kruh, Radio 101 prašio je gadan reggae, mačke lualice izlazile su iz rupe na zidu susjedne zgrade, protezale se na suncu i gledale poprijeko pse, u parku klinci su se žestoko svađali oko nekog faulta, je li bio u kaznenom prostoru ili nije, Baba je rolao cigaretu, njihao se u ritmu glazbe i rekao da je pravi grijeh propustiti jedno ovakvo jutro, a Vera je rekla da, a Baba je rekao da bi mu stvarno bilo žao da je sad u krevetu, a Vera je rekla jebeš jedno jutro, neki ljudi propuste cijeli život, a Baba je rekao o čemu ti pričaš, a Vera je potegla statistiku.

Dobro, rekao je Baba, možeš li mi reći što sam to krivo napravio pa u zadnje vrijeme samo pizdiš na mene?

Pa, potrajalo bi da ti sad počnem nabrajati što si sve zeznuo proteklih godina, rekla je Vera. Ali, kad već inzistiraš, evo nekoliko odabranih svinjarija. Na primjer, lani sam sama išla na jebeni abortus i sama se vraćala iz bolnice, jer si ti negdje lokao i jer te, zapravo, uopće nije bilo briga.

Baba je gledao kroz prozor. Vrabac je čučao na satelitskoj anteni i posrao se na nju, ali Baba to nije vidio. Razmišljao je o tome kako je Vera postala previše kruta i ozbiljna. Kako je popušila sindrom matematičara iz Malog princa i zaboravila se igrati.

Pa onda, nastavila je Vera, kad sam si ono nožem umalo otfikarila kažiprst. Nazvala sam te na posao, zamolila te da dođeš i odvezeš me u bolnicu, a ti nisi došao, jer si usput zaglavio s nekim na pivcu.

Došao sam, rekao je Baba.

Dva sata sam te čekala, Baba, rekla je Vera, puna dva sata, a onda sam taksijem otišla da mi sašiju prst. I stvarno mi je žao što te, dok su mi gore krpali prst, nisam mogla čekati doma da me odvezeš u bolnicu.

Nije pošteno što mi to sad nabijaš na nos, rekao je Baba.

Je li?, rekla je Vera. A to što se ti povlačiš okolo, a ovdje dođeš samo prespavati i lizati rane, ti to nazivaš poštenjem? Ali, nije to najgora stvar s tobom.

Stani, rekao je Baba. Prije nego što nastaviš, moram ti reći da nemam apsolutno nikakve veze s pedofilijom, dječjom pornografijom na internetu i sličnim stvarima.

Bio je to jadan pokušaj, i Baba je to znao. Vera je samo odmahнула glavom i poklonila mu blijed, ispran osmijeh.

Najgora stvar s tobom je što si odustao, rekla je. Ima već tome dugo kako si se predao, i sad samo traješ (Možda, mislio je Baba, ali ti si izdala sve što si nekad bila). Ne pišeš, ne čitaš, nije te briga ni za što, više čak ni nogomet ne gledaš, samo... tako... ločeš i traješ. A ja te takvog više ne mogu, niti želim gledati.

Baba je zurio u plavu, staklenu pepeljaru pokušavajući se sjetiti imena tog predmeta.

Kad nisi mrzovoljan, pijan si. Kad nisi pijan, mamuran si. Kad nisi mamuran, mrzovoljan si.

Nije točno, rekao je Baba bez imalo obrambene žilavosti.

I dalje se nije mogao sjetiti imena pepeljare.

Ajmo malo biti ozbiljni, Baba, rekla je Vera. Ovakve rečenice ne izgovaraju ljudi koji se dugo poznaju i žive zajedno. Stvar je ionako poprilično završena i bolje je da prekinemo prije nego što zasremo do kraja.

A to znači?, zurio je u pepeljaru.

To znači da trebaš otići, Baba.

Otići?

Da, Baba, pokupi svoje stvari i odi.

Pepeljara, sinulo je Babi. Ovo je jebena pepeljara.

7

O TOME ZAŠTO JE ROBIJU MUKA OD EKS GENERACIJE

Posljednjih dana Robi je često razmišljao o tome kako je nekidan umalo upao u tuču. Nikako nije mogao dokučiti što ga je to natjeralo da se suoči s onim tipom. Nasilje svakako nije bila voda u kojoj je on rado plivao. Što mu onda bi, pa onako utrča u gužvu koja ga se uopće nije ticala? I što bi, recimo, bilo da je frajer izvukao odnekud pištolj? Nije to nemoguće, misli Robi, pod jaknama je danas više pištolja nego discmana. Upišao bih se u gaće i onda pao u nesvijest, ako me prije toga tip ne bi upucao, eto što bi bilo, zaključio je Robi gorko. A zbog čega? Zbog neke djevojke koja mu nakon svega nije rekla ni hvala. Štoviše, pokupila se usred frke, krava nezahvalna. Otpuhnuo je i počeo uzrujano preslagivati knjige na pultu. Gledaj svoja posla, čovječe, mislio je, grad je pun nabildanih seljčina, i samo ti još treba zamjeriti se nekom takvom kretenu, koji će ti izbiti oko jer si ga SLUČAJNO pogledao, ma kakve gorile, gorile su okej u usporedbi s njima, s gorilom se još i možeš nekako dogovoriti, ali s ovima, s njima nema priče...

Bok, sjećaš me se?

Robi se okrenuo i na vratima ugledao gavransku kosu. O, jebote, štrečno se, eto frke. Sad kad se iza nje pojavi onaj kung-fu frajer i svi njegovi prijatelji naoružanih baseball palicama. A on je u zamci. Čopili su ga ko štakora. Nikamo ne može. Može samo sjesti i plakati. O, smrdljiva srećo.

Halo, rekla je ona.

Gle, stvarno, nema onog tipa. Sama je. Robi je odahnuo. Olakšanje. Eto kako čovjeku malo treba da bi mu bilo dobro. I Robi pretače olakšanje u ironiju:

Baš sam razmišljao o tebi.

Baš lijepo.

Kao da se ništa nije desilo, kao da nije umalo poginuo zbog nje.

Kako se uzme.

Mogu ući?

Robi se potpuno opustio. Onaj frajer stvarno nije u blizini.

Samo ako ćeš nešto kupiti.

Nema frke.

Razgledavala je policu s novim naslovima, a Robi je proučavao njezino lice tražeći tragove onog udarca. Nije ih bilo. S tragovima udarca ili bez njih, bilo je to zaista lijepo lice. Toliko lijepo, da je Robi počeo sliniti. Nanjušio je ranjenu košutu koja se ne sluteći ništa došla skloniti u lavlji brlog, i lav je sad mjerka, namjestio je pitomu facu i mjerka je, o da, primit će je on, kako ne, polizat će joj rane, a onda će je fino zgrabiti za vrat i...

Što se kupuje ovih dana?

Molim?

Pitam što ide ovih dana?

Smeće, eto što ide.

Nije neka preporuka.

Robi je slegnuo ramenima.

A koja se to vrsta smeća naročito kupuje?

Pa, prije svega, ono proizvedeno u medijima...

Robi nije dovršio uvodnu rečenicu svojega omiljenog mini-eseja o utjecaju mass-medija na literaturu, jer je u tom trenutku u knjižaru galameći upala horda klinaca. Njih petero, šestero uzmuvalo se oko polica i knjižara je u tren uskipjela kao tržnica subotom. Robi nije volio da mu upadaju ovako u čoporu. Ako bi i nešto kupili, nekakvu knjižicu na sniženju, to obično ne bi bilo ništa u usporedbi s onim što bi odnijeli ispod majica. Zato je Robi zazviždao, a oni su utihnuli i zagledali se u njega. Objasnio im je da ono sranje tamo, i pokazao je na alarmna vratašca, NE RADI, ali da je zato ovo, zabio je kažiprst i srednji prst u oči, osjetljivije od NAJOSJETLJIVIJEG SENZORA, i neka to ne shvate kao uvredu, ali ako nekoga uhvati da mažnjava knjigu, otfikarit će mu šaku onim tamo, pokazao je na mačetu na zidu.

Okej?, upitao je Robi.

Klinci su u tišini razmijenili poglede i jedan po jedan izašli iz knjižare.

Nisi baš nešto ljubazan prema kupcima, rekla je.

Kakvim kupcima?, začudio se Robi. Ti ono zoveš kupcima! Ti smradovi odnijeli bi mi i gaće kad ne bih pazio. Ljubaznost prema takvima plaća se bankrotom.

Pa, da te spasim od bankrota, rekla je i uzela s police Američki psiho. Ili je i ovo smeće?

A ti si ta eks generacija, rekao je Robi.

Molim, rekla je.

Počeo je posprdno nabrajati:

Sintetske droge, sintetska literatura, sintetski seks...

O čemu ti briješ?, u očima su joj se pojavile pjege nelagode.

O čemu ja brijem?, oponašao je njezin uznemireni alt. Brijem o tome da mi je muka od takvih knjiga. To nije obično smeće, to je...

Odoh ja, rekla je vrativši knjigu na policu.

Robi je odmahnuo rukom.

Bez veze, rekao je, vani vrebaju neprijatelji.

Zastala je i pogledala ga. Je li samo neurotičan ili je uz to i opasan?

Oprosti, rekao je, ne bih smio ovako govoriti o knjigama. Živim od njih, dodao je.

Zapravo sam ti se došla zahvaliti zbog onoga, rekla je.

U redu je, rekao je Robi.

Nije u redu, rekla je. Ovdje možeš umrijeti na ulici, mogu te jesti podivljali psi, a nitko neće...

Zastala je, gušeći se od ljutnje.

Hm, da, rekao je Robi čudeći se toj eksploziji ljutnje. Ali, taj tvoj frajer...

Nije on nikakav moj frajer, rekla je gorko. Smrad koji misli da ako ti plati piće, da te odmah može jebati.

Ne znam, rekao je Robi.

A kad te jednom pojebe, nastavila je u istom tonu, misli da te je dobio u trajno vlasništvo.

Da, rekao je Robi.

Sad je već obilato slinio. Ovo je prva liga, jebemti, kakva sreća, da mu OVAKAV komad uleti u naručje, samo tako, jebemti, još će se trebati braniti od nje...

Suzi, rekla je i pružila mu ruku.

8

O KAVI U LIMENCI I VINU U TETRAPAKU

ej, vera,

covjece. petnaest godina se ne cujemo, a ti odmah pocnes napadati. tipicno za tebe i tvoj nabildani zenski ego. da si mi rekla bilo sto, da sam debil ili papak, ajde de, ali da postoji vise mene! ipak, moram priznati da me je tvoja poruka blago obradovala. nije me mogla urnebesno obradovati jer sam mrtav i otrovan. to je uglavnom zbog toga sto sam maloprije doputovao iz new yorka i sto sam se na putu otrovao onom jebenom kavom iz limenke (ko je smislio kavu u limenci, jebo mu ja mater) i bilo mi je zlo od new yorka do doma (jos uvijek zivim u torontu). kako si ti? sto radis? jesi li jos uvijek s babom? kako je on, pise li uopce, ne vidim ga nista na internetu. tko se od starog drustva jos drzi na nogama? je li kanceli ziv? oprosti, ali sad mi padaju na pamet samo pitanja. sto je jos i dobro, jer mi se fakat glava raspada i sve mi isparava iz nje osim te jebene boli. zato cu se sad pokusati izbljuvati, pa cu popiti neke tablete i probati zaspati. bok. bit cu opsirniji kad malo dodjem k sebi.

javi se.

tom.

Dragi Tom,

zapanjena sam, jos uvijek pokusavas biti nesto posebno. Dok se normalni ljudi truju hranom, alkoholom i takvim stvarima, ti navalio na kavu. Kava u limenci! Nisam ni znala da to postoji. Mislila sam da je najnize dokle potrosacko ljudsko bice moze da potone: vino u tetrapaku.

Vidis, ja nisam bila u New Yorku, niti sam pila ista tako egzoticno, ali se isto osjecam mrtva i otrovana (dobar izraz). Valjda je to od ove sparine ovdje, ili od smrada s onog smetlista na Jakusevcu, ili je naprosto na meni red da se lose osjecam. A danas je neki odurni ponedjeljak koji je poceo odmah ujutro, i tu nema pomoci. Inace, kad se to zanemari, nije lose. Vec godinama radim kao mladja asistentica na anglistici. To odlicno zvuci, mislim ovo mladja, ali nazalost se to tice samo mogeg statusa i place, ne i godina. Cini mi se da cu i u penziju otici kao mladja asistentica.

A staro drustvo? Nemam pojma gdje su nestali ti ljudi. Duda je u Londonu, udala se tamo za nekog OK tipa. Dodju ovdje svako ljeto, vidimo se, popijemo kavu (normalnu, iz salice) i tako. Ostali su valjda ovdje, ali ih nesto slabo vidjam. Svi smo u nekim svojim frkama i filmovima. Koliko znam, malo je nase generacije otislo vani. U ovim godinama i s nasim znanjima nikome vani nismo potrebni. A bogme ni ovdje. Plus taj rat. Mislim, te godine prosle su tako brzo, u nekom kosmaru, kao kad slusas plejku na 78 okretaja, ako se tako smije kazati u ovom digitalnom dobu. I nismo se ni okrenuli, a vec su nas scepale srednje godine.

Jebenti, ovo je neka losa prica. Hoces li da ti malo lazem? Bit ce veselije.

Baba i ja jos uvijek smo skupa, ali to je malo komplicirano pitanje i nisam bas sigurna da sad zelim o tome pricati. Dodje tako covjeku da podvuce crtu i pocne svoditi racune, i cini mi se da sam trenutno usred te matematicke akrobacije. Baba ne pise, ostao je na jednoj knjizi... Pisao je ratne reportaze i to ga je drzalo na površini, a onda je rat završio i on se, kako da ti kazem, malo izgubio. Nije znao sto bi sa sobom. Sad radi kao redaktor u Agrameru i prica da ce poceti pisati price. Zivimo u iznajmljenom stanu u Utrinama i tako.

E, da, i Kanceli je tu u Utrinama, on i Baba drze se skupa. Kanceli se bio ozenio za onu Irenu iz Pule, dobili su kcer, on je napravio dobru karijeru u jednoj odvjetnickoj kancelariji, ali je onda poceo zestoko piti. Tipicna scena iz kataloga muskih gluposti, kaj ne? A kad se Irena s kceri pokupila svojimima u Pulu, skroz je otkacio. Dao je otkaz, rasprodao sve stvari iz stana (doslovce sve) i sad zivi ko neki pustinjač. Bio je to pravi cirkus ispocetka. Imao je problema sa susjedima, policija mu je svako malo dolazila, kao kakav je to nacin zivjeti tako bez struje, telefona i tih stvari, mora da nesto opasno mulja, da je diler ili terorist ili neki opasni ludjak ili nesto takvo, ali su ga na kraju ostavili na miru.

Ajde, oporavi se od te kave u limenci i javi se.

Pozdrav.

Vera

9

O NOKAUTIRANOM BOKSAČU, BILLYJU KIDU I PROČITANOJ KUKAVICI

U Verinom i Babinom stanu umirali su zvukovi, jedan za drugim. Nije se više čuo jutarnji program radija, ni lupanje bata za meso i lonaca u rano poslijepodne. Utihnula je žučna prepirka oko recepata za brudet i oko toga kakav sir ide uz rižot od losture. Cigani i Miles Davis ispraznili su svoje trube. Otkazani su subotnji koncerti za usisavač i orkestar (Baba tvrdi da se najbolje usisava uz Radetzky-marš). Vodokotlić nije glasan kao nekad, a pipe su prestale kapati. Iz njihova stana čulo se samo prigušeno ljudsko šištanje i sablasan zvuk televizora. Kako reče onaj tip: ljubav je vječna do braka. A onda izgubi boju, miris i okus i pretvori se u niz situacija poput sljedeće.

Jedne večeri Baba je ušao u stan i upitao što ima za jesti. Vera nije morala pogledati Babu da skuži u kakvom je stanju – Baba je zračio pijanstvom snagom sunčevih eksplozija. Lude ptice udarale su krilima i kričale u njezinoj glavi svaki put kad bi Baba došao kući takav. Tako i sad. Lude ptice uznemireno su lepršale u Verinoj krletki-glavi. Ustala je i odmarširala u kuhinju.

Vidi, uprla je prstom u hladnjak. Ovo je hladnjak. A ova kanta s okruglim pločama, to je šporet. Ovo na polici, u teglicama i kutijicama, to su začini. A na polici ispod, kao što vidiš, nalaze se krumpiri i tjestenina. Prosječno inteligentan čovjek, u razumnom vremenu, kombinirajući sadržaje hladnjaka i police, može uz pomoć ove naprave, potapšala je šporet, napraviti sasvim pristojan, jestiv obrok. Za početak ti predlažem kajganu.

Koji je tebi kurac?, rekao je Baba. Ja znam kuhati, kuham bolje od tebe.

Baba još ništa nije shvaćao. Izljev bijesa zatekao ga je nespremno, i stajao je tamo nasred kuhinje, i čudeći se zurio u čajnik i limun naslikane na ukrasnoj zidnoj pločici. To što je upravo doživio, mislio je, ili je proizvod nekog tragičnog nesporazuma, ili je sve to posljedica događaja o kojima ništa ne zna pa se zato ne može ni odrediti prema njima, ili je (a ovu je mogućnost Baba držao najvjerojatnijom) riječ o nekakvom gadnom zajebu iz Verinog djetinjstva koji mu je ranije bio promakao.

Dobro, rekao je, koji je tvoj problem?

Koji je moj problem?

Da.

Ti. Ti si moj problem.

Ja, zašto?, čudio se Baba.

Vera je mrzila ono što će reći. Repliku koja joj je dodijeljena čula je stoput u filmovima, ali ni u najcrnjim vizijama nije mogla čuti sebe kako je izgovara. Za mnoge stvari još nisu pronađene nove riječi, a stare su se toliko ofucale, da više uopće ne znate što biste s njima. Izreći ih i izložiti se riziku da ispadnete bezveznjaci, ili zavezati gubicu? I sad se Vera suočila s time, situacija je totalno glupa, ali ona nema previše izbora, prisiljena je izgovoriti te riječi, Baba ju je natjerao da ih izgovori, i mrzila je Babu zbog toga, i sebe je mrzila, mrzila, mrzila...

Zato što si pijanac, Baba, prošištalala je, zato što ločeš, šištalala je, što te alkohol ždere, šištalala, pogledaj se, pogledaj se, otrčala je u spavaću sobu i zalupila vratima.

Dok je Baba stajao tamo i čudio se što joj je.

Pijan sam, pa?, mislio je. Zašto od toga pravi toliku frku kad je to tako. Pijanog me i upoznala. Taj dan smo se Kančeli i ja triput opijali i trijeznili, i to joj se činilo zabavnim, a sad diže fajer. Pojma nemam, ja se nisam promijenio, a ona...

Baba je tresao glavom kao boksač u knock-downu i zamišljao sebe kao Billyja Kida u onoj sceni kad mu Garrett predlaže da ode iz Novog Meksika jer će on uskoro postati šerif okruga Eton.

Kakav je to osjećaj?, pita ga Billy.

Kao da su se vremena promijenila, kaže Garrett.

Vremena možda, kaže Billy, ali ne i ja.

Neke druge večeri Baba je zavukao ruku ispod pokrivača i napipao Verino bedro. Vera je

legla ranije; u mračnoj, tihoj sobi Baba se, opsjednut željom, nemirno prevrtao u krevetu, čas na ovu, čas na onu stranu. Vera nije bila usnula, ležala je napeta, susprežući dah, poput džepara u bijegu koji se sakrio u haustor i čeka osluškujući, i onda su je pronašli Babini prsti. Vera se ukočila.

I sad ovdje imamo gotovo mitsku situaciju. Ali ne onu kad se Zeus prerušio u pokislu kukavicu pa ga je Hera iz sažaljenja uzela u ruke i grijala na svojim grudima, a onda ju je Zeus, uzevši ponovo svoj lik, silovao. Tu fazu Vera i Baba već su prošli. Sad ovdje imamo pročitane kukavice, Babu koji se uvukao pod Verin pokrivač, i prčka joj nešto oko gaćica i ljubi je. Vera se nije opirala. Zamišljala je da je negdje daleko, u nekoj pustoj, strmoj ulici sa zgradama čistih pročelja, a sumrak je i na kraju ulice svijetli neonska reklama, fluorescentnoplavi saksofon i crvena, šiljata slova, a Vera je opijena od šetnje i ozona i baš će joj dobro doći kava u tom caffeu na kraju ulice... Onda je, jer se Baba prevalio na nju, zamišljala da je lutka na napuhavanje, pa da je glumica u nekom porniću, a da joj novac treba da se riješi nečega strašnog... Da se riješi Babe.

Dotle, Baba je prodirao u nešto suho i zgrčeno od straha i gađenja, ljubio stisnute, hladne usne, a Vera je razrogačenih očiju zurila u mrak i čekala da bol prođe. Onda je bol prošla... Potom se i sperma osušila... Baba je odavno zaspao... A Vera je i dalje ležala budna i zurila u mrak. Osjećala je olakšanje. Ili nešto slično olakšanju. Kao kad iščupate truli zub i bol nestane. Ostane samo sjećanje na bol.

10

O TOME KAKO JE KANČELI NAJPRIJE VIKAO A-HA! I KAKO JE POSLIJE SUSREO SKRETNIČARA

Cijelo jutro Kančeli se vrpeljio po stanu. Spopala ga je bila neka gadna slutnja kojoj nije mogao odrediti uzrok. Pokušavajući je otkloniti najprije se dao na brisanje prašine. To je kratko trajalo. U njegovom stanu bilo je malo stvari na koje je mogla pasti prašina. Onda je oprao prljavi veš. I to je kratko trajalo. Oprane gaće i majicu objesio je na štrik razapet na minijaturnoj lođi i zapalio cigaretu. Ona gadna slutnja još je bila tu. Zapravo, više neka napetost nego slutnja. Nekakav višak energije. Bacio se na pod i počeo raditi sklekove. Četrdeset, pedeset, šezdeset, jebentimilumater... Napetost nije popuštala. Ušao je u kadu i dugo stajao pod mlazom hladne vode. Ništa. Samo mu se mali digao. Počeo je masturbirati. Masturbirao je bez nekog naročitog gušta, ne misleći ni na što, rutinerski, kao što jedriličar poteže konop. Napetost se pojačala. Pa je počeo divlje kružiti po sobi i duboko udisati-izdisati, dodajući svakom izdisaju jedan glasni ha. A-HA! A-HA! A-HA! Čombe je virio iz žardinjere i mislio kako ima posla samo s luđacima. A onda je Kančeli zastao ispred kliznih vrata i zagledao se u isječak iz novina. Centar za prevenciju ovisnosti, Crveni križ, Park prijateljstva bb, Jarun.

I evo ga sad na platou Crvenog križa, puši i zuri u zvonike crkve Sveta mati slobode. To je zgodan trenutak za kakvo prosvjetljenje i slične uzvišene stvari, ali Kančeli ne razmišlja o Bogu, ni o Svetoj majci, niti o slobodi. Nervozan je, osjeća se kao izdajnik, kao šupak koji se dobrovoljno predaje. Iz daljine je bacao poglede na ulazna vrata. Ono tamo, je li ono portirnica ili nešto opasnije. Tko bi to znao? Pripalio je novu cigaretu i ušetao se amo tamo, nastojeći ostaviti dojam čovjeka koji čeka nekoga. Neku službenicu Crvenog križa s kojom će na kavu i ostalo. Da, zbog toga je Kančeli na ovom ružnom mjestu. Ljubav i slični poslovi. A onda mu pred očima pukne završna scena iz Divlje horde. Ono kad oni tipovi provedu noć s kurvama, ločući, a ujutro jedan kaže: Let's go!, a drugi ga pogleda i veli: Why not! I onda počne fajt.

To se zove imati petlju, promrmljao je Kančeli, zgnječio opušak, prošao pokraj portira, popeo se na drugi kat i ušao u čekaonicu Centra za prevenciju ovisnosti.

Čekaonica je bila sablasno pusta. Sjeo je na narančasti plastični stolac i čekao. Ti plastični stolci, isti su u svim ambulantom pod kapom nebeskom i trebali bi čovjeku pružiti osjećaj sigurnosti, valjda. Ono: Gdje god bili, u ambulanti ste uvijek kod kuće. Ili: Naša čekaonica, vaše je mjesto pod suncem.

Jebote, mislio je Kančeli, vani bauljaju čitave vojske ovisnika naoružane do zuba, a vidi ovo. Prazno. Nigdje nikoga. Kao da je kuga prošla ovuda.

Pet, deset, petnaest minuta sjedio je usred te jezive tišine, a onda ga je uhvatila frka. Počeo je drhtati. Bježi, siktao je njegov mozak, bježi dok ne bude prekasno, briši odavde, i Kančeli je ustao i krenuo prema izlazu, ali nije bio dovoljno brz. Ispred njega otvorila su se vrata i na njima se pojavio muškarac zgužvana lica boje pepela.

Mogu li vam pomoći?, upitao je.

Kančeli se osvrnuo oko sebe, kao da je čekaonica bila krcata pa nije siguran obraća li se taj čovjek baš njemu, a ovaj je stajao na vratima i gledao kroz Kančelija, misleći bog zna što.

Alkohol, rekao je konačno Kančeli.

Uđite, rekao je muškarac.

Sjeo je za stol pretrpan fasciklima i pokazao Kančeliju da sjedne na dvosjed presvučen skajom.

Slušam vas.

Kančeli je zurio u ormarić u kutu na kojem su, na plavoj plišanoj prostirci, poput dragulja ležali ružičasta školjka, plastična ruža i fotografija neke žene. Dogle, službenik je posve nezainteresirano gledao Kančelija. Taj čovjek, mislio je Kančeli. Život provodi u ovoj rupi, za ovim stolom, sa svojim novinama i loto listićima, i sretan je ko vrag. Dovoljno mu je samo to što nije kao ja.

Dakle, rekao je muškarac umornim glasom.

Nije vam ovdje neka gužva, rekao je Kančeli kupujući vrijeme.

Muškarac je ravnodušno slegnuo ramenima.

Slušam vas, ponovio je, a izraz njegova lica govorio je da mu se živo fućka za ono što će čuti.

Kančeli je to shvatio, i osjetio je olakšanje. Okej, pomislio je, igrat ćemo tvrdo, kao profiji. Ja sam kao u govnama, a ti me kao spašavaš. Lijepo ćemo popričati, a onda svatko na svoju stranu. Pa mu je u najkraćim crtama ispričao svoju priču. Istresavši preda nj dio svog smeća, Kančeli je opet, nakon početne nervoze i nelagode, stajao čvrsto na zemlji.

Znate, rekao je muškarac gledajući ga u oči, ja sam zapravo stručnjak za heroinsku ovisnost, samo sam danas dežurni, ali...

Shvaćam, prekinuo ga je Kančeli. Žao mi je što sam vas razočarao, ali ja stvarno nemam nikakvih iskustava s heroinom i teškim drogama, ja sam samo pošten cuger. Jedino, nastavio je, da se prekvalificiram pa da navratim ovdje za mjesec, dva, što kažete?

Muškarac je prečuo Kančelijevo proseravanje i rekao da je Centar samo prva stepenica u borbi protiv ovisnosti. Dodao je kako je pozitivno to što se Kančeli samoinicijativno suočio s bolešću, i još nekoliko fraza iz liječničkog žargona, i uputio Kančelija na Odjel za alkoholizam u Vrapču.

Mi smo ovdje samo skretničari, rekao je muškarac ispraćajući Kančelija. Psihijatrijska klinika je limb, a samo o vama ovisi hoćete li u pakao ili u raj.

Ma, popuši ti moj kurac, pomislio je Kančeli, pa ćeš drito u raj.

11

O STAKLASTIM OČIMA I STARIM SKROVIŠTIMA

Pognuta nad sudoperom, Vera je blago tresla cjediljku punu cvjetova bundeve. Premda nikad dosad nije jela cvijet bundeve, imala je osjećaj da će joj se to dopasti. Frigani cvjetovi bundeve. Kakav li samo okus imaju? Ako se cvjetovi bundeve mogu frigati, zašto se ne bi mogli i ružini cvjetovi, mislila je. Ili cvjetovi ljiljana, pa magnolije, onda narcisi i tulipani. Kakav bi to buket na tanjuru bio! Istresla je vlažne cvjetove na kuhinjsku krpu i promatrala kako kapljice vode sjaje na nježnim cvjetovima. Upitala se treba li ih soliti odmah ili valja čekati da se osuše. U kuharici o tome nije bilo ni riječi. To je bio problem vrijedan razmišljanja.

U tom trenutku iz spavaće sobe izbauljao je Baba. Bilo je rano poslijepodne. Baba je promrmeljao nešto u prolazu i ušao u vece.

Vera se naježila.

Najprije se snažan mlaz mokraće obrušio na mirnu površinu vode u školjki. Vera je priskočila radiju na prozorskoj dasci i uključila ga, ali bilo je prekasno. Prvo govno već je bućnulo u školjku. Val gađenja zapljusnuo je Veru svom snagom i ona je drhteći sjela na stolac.

Isuse bože, držala se rukama za trbuh savlađujući mučninu.

Ne, nije Vera neka puritanka, shvatili ste to, ona samo savršeno dobro zna da je pad govna u školjku vrlo značajan pokazatelj bliskosti među ljudima. I svi ti zvukovi iz vecea, uostalom. Baba se nikad nije trudio prigušivati te zvukove pred Verom. Maskirati ih kašljem, ili nešto slično. Pravo govoreći, ni njoj nije trebalo dugo da se opusti po tom pitanju. To ide brzo među ljudima koji se vole. Što je pad jednoga običnog govna u školjku za ljude koji se vole? Ništa. Bijeli šum. Zvuk ravan klikčaju kosa, lavežu, ili zvuku kiše u lišću lipe. Umirujući zvuk koji potvrđuje prisutnost voljene osobe. I jao onima koji počnu registrirati taj zvuk, ne srcem, već ušima. Kad vam se jednom okrene želudac od bućkanja govna voljene osobe, više nema pomoći. Vrijeme je da netko počne pakirati kofere.

Savladavši mučninu, Vera je razmislila što će. Najprije je pojačala radio. Onda je bacila cvjetove bundeve u smeće. Pa je sjela i čekala da Baba izađe iz vecea.

Opa, Manu Chao, rekao je Baba zakopčavajući šlic. Što se to slavi?

Tvoj odlazak, Baba, rekla je Vera.

Moj odlazak?

Da.

Verine oči, a ne riječi, presjekle su Babu. Gledale su ga staklaste oči u kojima nije bilo ni trunke osjećaja. Samo dva precizna optička uređaja, eto kakve su bile Verine oči.

Ne idem ja nikamo, rekao je skrećući pogled u stranu.

No, u stanu više nije bilo sigurnog mjesta gdje bi Baba mogao sakriti svoj pogled. Gdje god pogledao, tamo je već skrivao pogled pred Verinim pogledom. Stara, provaljena skrovišta i stare, provaljene isprike, eto što je Babi ostalo u takvim situacijama.

Onda ću ja otići.

Iste one oči. Jebemti, to više nije šala. Baba se trudio ostati priseban.

Ne. Nitko ne mora otići.

Vera se histerično zasmijala.

E, dragi moj, tu točku davno smo prošli.

I onda opet mrtve, ukočene oči.

Koji me kurac tako gledaš?

Otkaći, Baba! Pokupi svoje stvari i odi.

12

O STARICI S UMORNIM PUDLOM, ALT SAKSOFONU I OČIMA BOJE FRIŠKOG HEMATOMA

Iz svog stana Kančeli je imao dobar pogled na svijet, na sadašnjost i budućnost, onako u totalu. Nije morao čitati novine, gledati televiziju, ni slušati udarne vijesti da bi skužio što se događa i u kakvom svijetu živi. Samo bi se spustio devet katova i prošetao kvartom.

Ljudi koje je jutros susretao svjedočili su da se ništa nije promijenilo, da je danas isto kao i jučer, i da će i sutra biti loše. Onaj što nepomično sjedi na klupi u hladu patuljastih hrastova, s kakvim se je paklom on jutros suočio, pita se Kančeli. S novim računom u poštanskom sandučiću? S pokvarenim šporetom čiji popravak ne može platiti? S praznim hladnjakom i kruljenjem u želucu, glazbom koju najčešće sluša u posljednje vrijeme? Ili ona starica što šeta umornog pudla, o čemu li samo ona razmišlja? O tome gdje je pogriješila i kad su to stvari krenule naopako? Ili možda o tome priprema li se pseće meso na način divljači ili više kao janjetina? A djevojka u trapez hlačama pripijenim uz butine koja se upravo mimoišla sa staricom, je li ona svjesna toga da je upravo prošla pokraj svoje budućnosti? Zna li ona uopće što je čeka? Nema šanse, misli Kančeli, jer da je svjesna toga, ne bi joj korak bio onako odlučan.

S takvim mislima Kančeli je jutros hodao prema tržnici, ne sluteći da su njegove dramatične pretpostavke čisto literarno prenemaganje. Muškarcu na klupi nije se jutros dogodilo ništa posebno; obavio je plac, prelistao novine i popio kavu i sad sjedi tu, čeka društvo za prijepodnevnu partiju bele. A starica je samo dozivala u sjećanje lice mladića koji je jednom davno, na zabavama u studentskom domu, puštao ploče Charlieja Parkera; sad joj nikako nije uspijevalo izoštriti sliku tog mladića, ali joj se činilo da odnekud, iza nekog otvorenog prozora, s neba, odakle već, dopire jasan, čist zvuk alt saksofona. Dotle, djevojci u trapez hlačama ni u peti nije bila starica, još manje daleka budućnost. Ona uopće nije vidjela staricu s pudlom. U tom trenutku njezinu pažnju ne bi privukao ni urlajući vatrogasni kamion, jer je hitala u apoteku kupiti Clearblue, da okonča višednevni strah i neizvjesnost.

Kančeli, međutim, nije mario za takvo stanje stvari, i dalje je brijao svoju priču. Sastavljao je listu stvari koje nam odvlače pažnju od buba u travi, ljudi s kojima živimo, kiselih kiša, i takvih stvari.

Biblijska proročanstva samo su odvlačenje pažnje, vezao je Kančeli. Čekamo jahače apokalipse da se ukažu na nebu, do dojašu na svojim raznobojnim konjima, a oni su odavno protutnjali ovuda. Strašni sud već se dogodio, samo što mi to još ne znamo. Jer, braco, imamo mi pametnija posla, bavimo se važnijim stvarima

derbijima između Dinama i Hajduka

rođendanima Kraljice Majke

novim kremama za lice, deterdžentima i krilatim ulošcima

silikonskim dudama Pamele Anderson

plastičnim operacijama i kemijskim pokusima na koži onog tobože bijelog pederčića

životom i smrću princeze Dijane i svih ostalih princeza i prinčeva

frkama i ljubavnim jadima tipova s Beverly Hillsa i ostalih brda

i sličnim važnim stvarima bez kojih bi naši životi bili jadni, siromašni, prazni...

Hej, Kančeli!

Kančeli se prenuo i odskočio u stranu.

Dobar rad nogu, rekla je Vera zadivljeno ga promatrajući.

Kančeli je otpuhnuo.

Jebote, Vera, znam da me ne voliš, ali zar me baš želiš ubiti, rekao je.

Ko, ja?, raspitivala se Vera. Otkud ti to?

Mislim, nasrnuti ovako na me dok razmišljam, rekao je Kančeli hvatajući se za srce.

O, pa ja sam ti zapravo spasila život, rekla je Vera. Da te nisam prekinula u tom, hm!,

razmišljanju, ti bi, duboko zadubljen u najdublje misli, je li, iskočio pravo pred neki kamion ili nešto slično.

Kančeli se namrštio.

Nemam pojma kako te Baba može trpjeti, rekao je. Ja te ne bih trpio ni sekunde.

Dobro, rekla je Vera. A da, za oproštaj, odemo na neku kavu?

Za oproštaj?, rekao je Kančeli.

Ono, živjeli smo skupa gotovo cijelu sekundu, i ti me sad napuštaš, ali prije nego što zauvijek odeš, valjda ćeš mi, zbog dobrih starih vremena, priuštiti jednu nezaboravnu kavu.

Kančeli ju je sumnjičavo gledao.

Ja častim, rekla je Vera.

Kančeli se dvoumio.

Ne čeka te valjda nekakav neodgodiv posao?, rekla je Vera. Ili čeka?

Okej, što hoćeš?, upitao ju je Kančeli kad su se složili oko toga da je kava najbolja baš u pizzeriji Asterix samo što je, možda, miris ribe iz susjedne ribarnice malo prejak.

Zašto misliš da hoću nešto ekstra?, rekla je Vera. Možda sam samo htjela popiti kavu s tobom.

Ne bih rekao, rekao je Kančeli zijevnuvši.

Zar ti je toliki problem staviti ruku na usta dok zijevaš?, zainteresirala se Vera.

Molim, rekao je Kančeli.

Da se sada ozbiljnije pozabaviš time, rekla je Vera, i da, recimo, naučiš svoje dijete da stavlja ruku na usta dok zijeva, za jedno tristo godina u tvojoj bi obitelji to bio spontan, posve prirodan pokret.

Ja nemam takvih problema, rekao je Kančeli suho.

Fakat smrdi ova ribarnica, rekla je Vera prekasno shvativši da je s primjedbom o odgoju djece utrčala u ofsajd.

O tome hoćeš pričati sa mnom, rekao je Kančeli. O odgoju klinaca i o tome kako ribarnica smrdi?

Napuštam Babu, rekla je Vera.

Kančelijev mozak neko je vrijeme analizirao i obrađivao tu informaciju. I kad je operacija bila gotova:

Sranje, kakve to veze ima sa mnom, reci to Babi, nemoj petljati mene u vaše...

Lakše malo, prekinula ga je Vera, što si se uzbudio?

Nisam se uzbudio, rekao je Kančeli nervozno, samo ne razumijem zašto misliš da me se to tiče?

Zato što si mu ti najbolji prijatelj, rekla je Vera. Ili sam ja nešto krivo skužila?

Kančeli je šutio, gledajući mrlju od ruža na Verinoj šalici.

I zato što sam to dosad stoput rekla Babi, a on se pravi da ne čuje. A ja stvarno ne želim izbaciti njegove stvari kroz prozor, kužiš, da bi on shvatio da se ne šalim.

Kančeli je pogledao Veru u oči i vidio nešto, neku sjenu ili nešto slično, što je Verinim svijetlim, zelenim očima dalo boju friškog hematoma. I shvatio je da Vera ne traži rame za plakanje niti uši u koje će istresti svoj jad (Tada, zih, ne bi potražila mene, ispravno zaključuje Kančeli), već da ona panično traži požarne stube, najkraći mogući izlaz iz situacije u kojoj se nalazi.

Zar je tako gadno?, upitao je.

Je, rekla je Vera. I sve je gore.

Kančeli nije rekao ništa. Nije bilo potrebno. Odsutno je promatrao kako se ispred kioska pekarnice dva vrapca natežu oko komadića kruha. Nije primijetio Žaca i Jaju koji su iza Verinih leđa gestikulirali, pokazujući da će biti u kafeteriji na pivu.

Ispočetka je moju šutnju shvaćao kao odobravanje, nastavila je Vera promuklim glasom. A

kad sam mu počela prigovarati zbog cuge, držao se kao da ima posla s nekom kučkom... Sad uopće ne želi slušati o tome... Ne znam.

Vrapci su odletjeli, svaki na svoju stranu. Žac i Jajo su zamakli iza ugla.

I što bih sad ja trebao učiniti?, upitao je Kančeli.

Pričaj s njim, rekla je Vera.

13

O ALAHOVOM POKLONU, G TOČKI I TAJFUNU MUŠKOG IMENA

Grad ljeti na četrdeset i nekoj paraleli, u danu bez vjetra, s užarenom smjesom dušika, kisika, ugljikova dioksida i monoksida (i olova i sumpora, ne računajući one tvari što ih ispušta spalionica otpada), koja ga pritišće od ranog jutra. Lud, bolestan dan. Kao da se sve događa u auspuhu nekog kamiona. Dan kao stvoren za samoubojstvo. Ili za superteško opijanje iz očaja smjesom kolonjske vode i čistog alkohola. Sve je zbrisalo s ulice. I sjene su se zavukle u podrume i klimatizirane prostorije.

Kančeli i Stjepan sjede u Kančelijevoj pećini. Prozori su zatvoreni, rolete spuštene, ali svejedno ih vrućina udara direktno u glavu, i njih dvojica dašću kao psi.

Pošao sam u park odigrat partiju bele, a tamo nikoga, kaže Stjepan kao da opravdava svoj iznenadni dolazak.

Nema veze, Štef, kaže Kančeli, niste me prekinuli ni u čemu.

Moji penzići ne izlaze iz rupa po ovakvom danu, kaže Stjepan brišući dlanom čelo. Plaše se da će im čuka otkazat, štajaznam. Kao da imaju što izgubit, kao da su pred njima godine i godine života.

Može čaj?, pita ga Kančeli.

Crni, bez šećera, ako imaš, kaže Stjepan.

Imam.

Jel Čombe tu?

Nisam ga danas vidio.

Onda je doma, valjda se zavukao negdje. A vidiš, ja se ne plašim smrti. Što mogu izgubit? Ništa. Živio sam dosta dugo, vidio dosta toga, preživio dva rata, tri režima, bezbroj tuča... Nikome ne dugujem ništa, niti će itko žaliti za mnom... Ljudi su glupi kad dopuštaju da ih

muči prošlost. Ja nemam prošlosti. Ujutro se probudim i velim: Dobro, ovo je novi dan, ajmo uživati u njemu. Plovio sam na jednom brodu s jednim Malezijcem. Znao je puno nekih čudnih izreka. Jednu sam dobro zapamtio. Kaže: svako jutro u zoru Alah nam daje jedan dan, a na nama je kako ćemo ga iskoristiti. Svidilo mi se to. Briga me za jučer, što je bilo... Sjećanja te samo žderu, ko rak. Ajmo iskoristiti današnji dan. Ajmo popričati lijepo s nekim, nasmijati se, popiti čašu dobrog vina, razumiješ. Tako valja u životu. I zato mi se još uvijek diže, još se dobro držim.

Vjerujem vam, kaže Kančeli.

To nije bitno, kaže Stjepan. Mislim, jel ti meni vjeruješ ili ne. Bitno je da se meni još uvijek diže.

Pošteno.

I onda imam tu Magdu, iz one zgrade kod benzinske pumpe. Skoro joj je šezdeset godina, ali još uvijek izgleda ko grom. Problem je samo što je mali svojeglav, što se digne samo kad njemu paše. Razljuti se tako usred noći i digne se, razumiješ, i onda stoji tako petnaest minuta, pola sata, a za to vrijeme moram organizirati da Magda dotrči do mene da obavimo to.

To je u redu, kaže Kančeli pružajući mu šalicu čaja.

Dabome da je u redu. A kad nje nema doma, onda ga sam pridavim. Ali ne nasuho. Uvijek imam doma neku kasetu, neku normalnu, ne onu sa životinjama i takvim stvarima. Cure u videoteci znaju što me zanima.... A ti još uvijek ovako, ko u pećini?

Pa da, rekao je Kančeli.

Stjepan je srknuo čaj i ogledao se po sobi.

Imaš pravo, rekao je. Kad malo bolje razmisliš, većina stvari koje imamo opće nam ne treba. Tamo na brodu i u tim barakama imao sam puno manje stvari nego što ih ti imaš ovdje, i bilo mi je dobro.... Ništa mi nije falilo... Ja bih i danas mogao bez svega, samo ne bez telefona.

Neko vrijeme šutke su srkali čaj.

Seks, slomio je Stjepan tišinu, žene nas najčešće napuštaju zbog lošeg seksa.

Možda neke žene, rekao je Kančeli.

Stjepan se sanjarski zagledao u zrake svjetlosti koje su upadale u sobu kroz one rupice između rebara rolete.

Sve žene, rekao je. Možeš ti hodat na trepavicama, ali ako je ne pogodiš u onu G točku, propao si.

Kančeli se nasmijao.

Odakle vam sad G točka?

Znam ja svašta, rekao je Stjepan. Ja ti tu G točku pogodim ko iz pičke. Imam snajper tu dolje. Jedino, velim, nastavio je tužnim glasom, mali je postao zajeban, ne sluša više, i tu se moramo malo dogovoriti. Premda, zastao je kao da nije siguran treba li reći to što mu je na umu, nekidan sam našao neku knjižicu s vježbama... Neki rituali, štajaznam... Gluposti, znaš... No otkad ih radim, mali je nekako poslušniji, čini mi se.

A Baba je kao nekakav prorok hodao kroz pustinju grada. Ali nije tražio uši koje će ga čuti, već auto koji je neki dan ostavio u gradu. Barem mu je to bila namjera kad je pošao prema centru, no sad više nije siguran u to.

Što radim tu, zašto nisam doma?, misli on. Sranje. Sve se ponekad tako glupo iskomplikira. Sve ispadne onako kako ne želiš. Umjesto da sam doma s Verom, ili da se izležavamo negdje na moru, ja hodam kroz ovo smetlište. Sranje. Ta stvar s Verom uopće nije bezazlena, jebemti, vrlo je ozbiljna. Ali to nije zbog cuge, sigurno nije, zašto bi bilo zbog cuge, nisam ja od onih. To što ponekad popijem koju viška... Ma kakvi, nije to problem.... Nije zadovoljna sobom, eto što je. Gaze je tamo na faksu, rinta ko konj, drži cijelu jebenu katedru na leđima, a ne daju joj naprijed, o tome se radi. A te face tamo, jebemti, koji su to lopovi. Sve sami napuhani štreberi, podmukli i opasni, i vlastitu bi mater zgazili da se uspnu stepenicu više, a kamoli ne Veru. I onda ja nadrapam. Da sam se predao, da ne pišem i da mi je ona jedino utočište. Što si ona umišlja? Naravno da ne pišem. Borim se za jebeni goli život. Što bi jeli da ne rintam u Agrameru? S njezinom plaćom ne možeš ni režije pokriti. Da odem i da me više ne može gledati. Pa nemoj me gledati. Ko te jebe. Žmiri. Nitko me ne mora gledati.

Sklonio se pod željeznički nadvožnjak i pokušao smisliti nekakav plan. Ništa. Ne može se skoncentrirati. U ušima mu šumi krv. Onda nekakvo šištanje. Zatim neki drugi zvukovi.

Ajoj.

Nastavio je hodati. Možda bi mogao popiti nešto. U redu, samo mora paziti. Pivu, dvije... Ne više. Da ne zaspe u tramvaju ili nešto slično. Pa da onda ima problema. Kao neki dan. Probudio ga je nekakav potres, uopće nije skužio da ga je to netko zgrabio za ramena i žestoko protresao. Samo se prenuo iz mrtvog sna i ugledao iznad sebe neku zajapurenu glavu kako nešto laprda. Jebemti, ništa nije shvaćao. Bilo je tu previše informacija odjednom. Samo je blenuo u tu glavu. Te debele usne koje su se micale i otkrivale požutjele, konjske zube. Mislio je: Otkud sad ta glava odjednom? Gdje sam?

A Glava je samo blebetala, ko navijena.

Ha, rekao je Baba osvrćući se oko sebe.

... ovo ... hotel, razabrao je Baba u Glavinoj tiradi.

Kakav hotel, jebote? Tramvaj, ovo je definitivno tramvaj. Što radim u tramvaju, jebote?

Pa je odgurnuo Glavu, izbauljao van i panično se osvrtao oko sebe. Još mu ništa nije bilo jasno. A rulja iz tramvaja zuri u njega onim sifilitičnim pogledima. Cere se. Koji kurac gledate? Odjebite! Marš tamo! Ne, danas će biti pametniji. Samo jednu pivu. Možda dvije. Neće dopustiti seljačinama da mu se smiju. Ko im jebe mater seljačku!

A Magda ne osjeća težinu prljave podnevne jare. Upravo je jela, ništa teško, samo svježije, posoljene krastavce i rajčice, nije baš vrijeme za neki odojak ili sarmu, ne. I sad sjedi u fotelji nasuprot ventilatoru, i izgleda kao da vozi bicikl. Raskuštrane kose, škiljeći, stisnutih usana, ona nezaustavljivo juri prema noći, i tko joj što može. Magda jedva čeka da stigne u noć, ali ne zato što će noć donijeti neku svježinu. Ništa od osvježanja ovih dana, bit će i dalje sparno, i neka srčani bolesnici budu jako oprezni, tako kažu na televiziji. Fala Bogu s Magdinim srcem sve je u redu, i ona u fotelji juri prema noći, jer čovjek mora imati nekakav cilj, neko mjesto gdje će dospjeti, a Magda uživa dospijevajući u podneva, večeri, noći, mjesece, godišnja doba i, dao Bog, godine. Ponekad dospije i do kćeri u Samobor, ali vrlo rijetko, i sve rjeđe kako vrijeme prolazi. Isto tako, dospije i do Stjepana, ali tamo uopće ne dospijeva s nekom beskrajnom radošću, Bože, nikako. Taj čovjek, taj nemogući čovjek.

Stjepana je upoznala prošlo ljeto. Frizerka je kriva za sve, to jest one novine u salonu; bile su na vrhu hrpe, i Magda ih je uzela čitati, i pročitala je taj oglas. Običnu, blesavu noticu u onoj rubrici. Umirovljenik, samac, traži društvo za kavu, kino i šetnje, otprilike tako. Sastanak je svakog ponedjeljka u deset ujutro na terasi kafeterije na utrinskom placu. Kao znak raspoznavanja on će nositi crnog mačka. CRNOG MAČKA? Magda je mislila da je to nekakva šala, netko se glupo šali ili nešto slično. Ljudi ne nose okolo mačke kao znak raspoznavanja. Glupost. Ipak, taj oglas danima ju je opsjedao, nije prestajala misliti na njega, i sljedećeg ponedjeljka u petnaest do deset prošla je pokraj terase kafeterije. Ponedjeljkom obično ne ide na plac, to je najlošiji dan za plac, ali to je tu u susjedstvu, pa zašto ne? I mislite da nije bio tamo, taj čovjek. Sjedio je za stolom na rubu terase, zajedno s tim mačkom u krilu, golemim crnim mačkom. Magda ga je znala iz viđenja, često je sjedio s društvom u onom parku kod škole. Kartali su tamo, pili, pričali, tratili vrijeme. Magda nije imala neko mišljenje o njima. I dok je ulazila u tržnicu pitala se je zašto traži društvo kad već ima društvo, i možda to uopće nije čovjek koji je dao onaj oglas, možda je slučajno tu na terasi. Da, ali mačak! On je, nema sumnje da je to on. Sjedio je tamo i kad je izašla iz tržnice s vrećicom zelene salate u rukama, nešto je morala kupiti, mislila je, da ne ispadne kako je tu došla samo zbog oglasa.

Magdi nisu nedostajali ljudi, barem ne oni koje je poznavala. Mnogo znanaca imala je Magda, ali to uopće, mislila je, nije bila neka sretna okolnost. Nikakvog uzbuđenja nije bilo u njihovim susretima, nikakvih novih, neočekivanih trenutaka, a najljepša stvar koju su joj mogli priuštiti bila je da je ostave na miru, da je ne nazivaju niti posjećuju. Ionako su samo lupali gluposti. Reći da se u njihovim godinama ne mogu stjecati novi prijatelji, već samo gubiti stari, nije li to vrhunska glupost? A oni su to ponavljali kao molitvu, i vjerovali su u to, to njezino staro društvo, i čvrsto su se držali jedni drugih, i samo je smrt u to unosila malo dinamike. I zato je Magda radije ostajala sama. Uzbudljivije joj je bilo promatrati kako se u predvečerje mijenja boja neba tamo na zapadu i kako u krošnjama žmirkaju svjetla neonskih reklama s tržnice, nego sjediti s nekom prijateljicom i žvakati stare priče, mnogo uzbudljivije. Istodobno je žudila za novim poznanstvom. Željela je upoznati nekoga čijem će se ponovnom viđenju radovati, razumijete, osobu s kojom će i odlazak na tržnicu biti prava avantura. Uz takve osobe vrijeme neprimjetnije protječe, skraćuju se dnevni sati, a noći donose dobre snove. Magda i ta osoba, uz kavu ili nešto slično, otkrivat će se jedno drugome, i s vremenom će moći podijeliti i najintimnije detalje, sve one stvari koje inače izgovaramo samo pričajući u snu. Zato je to jutro čvrsto stisla vrećicu sa salatam, prišla

Stjepanovom stolu i rekla: Dobro jutro, slobodno sjednem.

Kako je samo neoprezna bila, Isuse, kao neka gimnazijalka. Onakav muškarac, uz to s crnim mačkom u krilu, to uopće nije slutilo na dobro, a ona mu se gotovo bacila oko vrata: Slobodno sjednem. Isuse. Kao da nije bila istrenirana da zazire od svega i svačega, a naročito od vlastitih osjećaja. Najprije roditelji, a onda i muž, pokoj mu duši, Magdi su bile pune uši priče o suzdržavanju, toj vrhunskoj vrlini. I što je najgore, ona se držala toga, smjerna žena. Stajala je po strani, dok je život samo šibao pokraj nje sa svim svojim cirkusima. Bila je kao one stare otočanke koje se nikad nisu okupale u moru. I tako godinama. A onda je naišao tajfun, podigao je sa zemlje i bacio je usred najdubljeg oceana. Stjepan. Ispočetka je sve bilo fino, Stjepan je bio zanimljiv sa svojim pričama o morima i dalekim lukama, pristojan i sve to, a onda joj je jedne večeri samo zadigao suknju i zagnjurio lice tamo gdje ljudsko oko dotad nije stupilo, razumijete, i Magda je bila toliko šokirana da je zaboravila sve lekcije o suzdržavanju, i zaronila je sa Stjepanom do dna tog najdubljeg oceana i Bože, mjesecima poslije nije mogla dokučiti koji osjećaj prevladava kod nje: osjećaj krivnje ili osjećaj zadovoljstva.

I Magda se više ne plaši vlastitih osjećaja. Barem ne onako panično kao prije. Najteže je prvi put, ne. Samo joj lagano ide na živce to što se Stjepan prema njoj ponaša kao prema onim djevojkama iz filmova, onim call-girls. I sad, na kraju još jednog dana, dok ventilator pjeva svoju pjesmu, a sunce pada iza one deveterokatnice kod placa, Magda se pita hoće li je Stjepan večeras nazvati. I što će mu reći ako nazove? U redu, ona može reći ne, neću doći, potraži si drugu budalu. Ali, nije li pomalo dosadno cijeli život govoriti ne.

14

O PIRSINGU BOJE ULTRAMARINA I O TOME ŠTO JE UBIO OTROV ZA KOMARCE

Robi je morao nekome pokazati Suzi. Pohvaliti se. Kako se ono kaže, nije gušt fukati, a da pritom nitko ne zna da fukaš. Dobro, Robi se nije fukao sa Suzi, ali nema veze. Morao ju je nekome pokazati.

Ispočetka se nije nadao bog zna čemu. Nije se uopće usudio nadati se išemu, onako zaozbiljno. Čak ni kad ga je neki dan pozvala k sebi doma. Mislio je, samo je ljubazna prema njemu, jer ju je spasio od onog tipa. Ali sad, kad mu je već treći put došla u knjižaru, Isuse, takva jedna cura, glumica, povrh svega pametna i sve to, sad je konačno shvatio da je u igri i gorio je od želje da je pokaže nekome. Prijateljima. Robi baš i nije imao puno prijatelja. A ljudi koje je smatrao prijateljima, nisu bili u gradu. Svi su negdje na moru, razbacani kud koji. I on će za koji dan zatvoriti knjižaru i pravac Krk. On i Suzi, Isuse, koja će to slika biti. Već je vidio tu scenu, on i Suzi u sumrak ispijaju koktel na terasi vile njegovih roditelja u Baškoj... I scena se tu prekida. Majka, sinulo mu je. Što će reći majka? Sigurno neće odobriti to što je doveo Suzi. Robi se pokunjo. Suzi je, ono, previše otvorena za mamin ukus, mislio je, previše izravna. Njegova majka očekuje da se on smiri s nekom, ne toliko osobom, koliko prilikom iz dobre obitelji. Glumica, zanimljivo, reći će njegova majka. A što su vam roditelji?, pitat će odmah. Čime se bave? Gdje imate kuću u Zagrebu? Robi je ustravljen otklonio te slike. I dok je sa Suzi izlazio iz knjižare sinulo mu je: Kančeli! Pokazat će je Kančeliju. On je u Zagrebu. Smjesta će sjesti u auto i otići do Kančelija.

Kančeli se obradovao kad ih je ugledao na vratima. Začuvši kucanje, očekivao je Stjepana i još jednu raspravu o G točkama, a ugledao je lijepu crnku, šest orošenih limenki piva od pola litre i Robija. Nije loše, kad se sve skupa zbroji i oduzme.

Mora da je neka gadna greška u pitanju, pomislio je puštajući ih u stan, čim jedna ovakva cura hoda okolo s Robijem. A on je sijao. Pravi jebeni komet. Ušao je unutra paunski, tegleći za sobom tone svoje svjetleće sreće.

Ti si mu neka sestrična?, upitao je Kančeli crnku, a ona je samo mačjim korakom odšetala do prozora i počela milovati lišće konoplje.

Nije li ovo protuzakonito?, upitala je gledajući ga ispod oka.

Sve što je zabavno, ili je protuzakonito, ili nezdravo, rekao je.

Ili oboje.

Tako je. Vidim da ćemo se nas dvoje brzo skompati.

Robi se pravio da ne obraća pažnju na njih. Sjeo je na dvosjed i otvorio pivo.

Kao što vidiš, Kančeli je pokazao na Robija, ovdje nema struje niti ikakve druge gnjavaže, pa se odmah prelazi na bitno, to jest na pivo.

Kakve gnjavaže?, upitala je.

Pa, televizor, muzička linija i te stvari, rekao je. To ubija zabavu.

Nismo došli zbog zabave, rekla je.

Niste? A zašto ste onda došli?

Pojma nemam, slegnula je ramenima. Onako, bez veze.

Pošteno. Hoćeš probati moju ljetošnju berbu?

Šutke je kimnula i Kančeli je s lođe donio tacnu punu osušenih vrhova.

Ovo će te katapultirati u srce Mliječne staze, rekao je puneći veliku glinenu lulu.

I nije ti bed bez televizije?

Ne.

Ne fali ti ništa, filmovi, sport...

Ne.

Baš ništa?

Možda snooker na Eurosportu.

Snooker?

Da. Volio sam gledati kako igraju. To me je smirivalo.

U kojem pravcu je Maroko?

Maroko?

Da.

Tamo negdje, mislim. Što će ti Maroko?

Htjela bih otići tamo čuti one bubnjare.

Bubnjare?

Bubnjare, muzičare. Čuo si za Jajouka muzičare?

Ne sjećam se da sam čuo.

Ne sjećaš se da si čuo?

Svašta sam ja zaboravio.

Ne kužim.

Cuga, black-out i to.

Aha. I meni zna faliti koji sat.

A ja se, vidiš, s tugom sjećam godina koje mi fale.

To je u redu.

Poslije ćemo u Maroko.

Može.

Pronaći te tvoje muzičare.

Pušili su treću lulu kad je u sobu uskočio Čombe. Suzi i Robi sjedili su na dvosjedu od trske, a Kančeli je sjedio na podu leđima oslonjen na dvosjed i potezao iz lule. Bili su već zmajski naduvani.

Dodi, prijatelju, pozvao je Kančeli mačka k sebi, a ovaj se samo prošetao po njemu i ugnijezdio se u Suzinom krilu.

Suzi je sanjivo gladila mačka i gledala kako iznad tržnice zaokreće avion koji je zaprašivao komarce.

Ja imam anđeosku pičku, rekla je iznebuha, ne obraćajući se nikome posebno.

Je li?, rekao je Robi. A kakva je to pička, ta anđeoska pička?

O, pa ona pretvara ljude u anđele, kaže Suzi.

Čuješ li ovo, Kančeli?, kaže Robi.

A Kančeli ne čuje ništa. Sjedi na podu u oblaku dima i smiješi se.

Vidi ovo, kaže Suzi.

Odmakne malo Čombea i zadigne majicu. Robi ugleda pirsing na pupku, sićušnu kuglicu boje ultramarina.

Vidiš li ovo, Kančeli?, kaže Robi.

A Kančeli ne vidi ništa. Sjedi u oblaku dima i poteže iz lule.

A da tek vidiš moje tange, kaže Suzi.

A Robi ne kaže ništa, samo posegne za lulom, i Kančeli mu je predaje bez otpora, na licu mu izraz kineskog hrčka koji je upravo svršio. S niskog stolića od trske Suzi dohvati limenku piva i zavalj se natrag u dvosjed. Čombe se nije ništa bunio, jer je Suzi drugom rukom i dalje nježno klizila po njegovom tijelu. Onda je Suzi nabrala nos. Osjetila je snažan miris otrova za komarce. To ju je malo ozlovoljilo.

Fakat, zašto smo došli ovamo?, upitala se. Da me pokaže svom frendu? Da me zajednički pregledaju, prepipaju i donesu nekakav zaključak, nekakvu ocjenu, što li?

Vidio sam neki dan Babu, rekao je Robi.

Znam, rekao je Kančeli.

Kako znaš?

Rekao mi je.

Što ti je rekao?

Tko?

Baba.

Ah, Baba. Znaš njega, uvijek nešto priča. Rekao je da se netko nasukao negdje, pojma nemam, i onda se pojavila murja i ...

Zašutio je, prikovan za rub dvosjeda.

Ne znam je li to od ove trave, dumala je Suzi, ali baš mi se nešto ševi. Ono, da se valjam u ljubavi ko svinja. Samo kako ću, gledala je odvaljenog Robija, išta započeti s njim? A ovaj tip, pogledala je Kančelija, ne znam... Kančeli, kakvo je to ime? Digićko?

Pokaži nam te svoje gaće, rekao je Kančeli naglo izronivši iz obamrlosti.

Da, Robi je uperio držak lule u Suzi, pokaži nam ih.

Neću, rekla je Suzi skupivši instinktivno noge, a mačak je otvorio oči i upitao se što se to događa.

Seljačo, rekao je Kančeli. Misliš ako si navukla Palmersove tange...

Skinyjeve, rekla je Suzi hladno, nosim skinice, palmersice su za babe i konzervativne političarke.

Pa što, što fali palačinkama?, rekao je Kančeli kojeg je marihuana fleš u tom trenutku otfurao tko zna gdje (a u međuvremenu je i ogladnio).

Suzi se naglo opustila i nasmijala. Bodljikava žica kojom se maloprije ogradila od tipa čudnog imena, pretvorila se u svilu.

Daj, popij si malo, pružila je limenku Kančeliju.

On je odbio pivo, ali se ugurao na dvosjed između Suzi i Robija. Čombeu je to bilo previše. Nevoljko je skliznuo iz Suzina krila i odšetao u kuhinju.

Da vidimo, što tu piše, uzeo je Kančeli Suzinu ruku i palcem joj prešao po dlanu.

Nije se opirala, samo su je, kad je Kančeli počeo govoriti, prošle srsi.

O, pa mi ovdje imamo strijelca, počeo je Kančeli, curu kojoj ni jedan cilj nije previsok i koja je spremna letjeti do zvijezda i još dalje.

Suzi se naježila.

U PIČKU MATERINU, OTKUD ZNA DA SAM STRIJELAC?

I vidim, nastavio je Kančeli, vidim stotinu tvojih lica... Tvojih, a ipak različitih, kužiš? Pretvaraš se, voliš se mijenjati... Zametati tragove... Jednom si prodavačica cipela, drugi put plesačica u noćnom klubu, zatim... Glumica, ti si glumica i vjeruješ da ćeš...

Suzi je panično iščupala svoju šaku iz Kančelijeve.

KOJI JE OVO KURAC?

Potrefio sam, ha?, upitao je Kančeli.

Suzi ga je s nevjericom gledala. Je, potrefio je, kreten. Suzi je često sanjerala o ulozi, nekoj sporednoj ulozi, ništa posebno, u (ne obavezno) američkom filmu. Pa što, ako je cura koja je do jučer prodavala novine po zagrebačkim raskrižjima danas najtraženiji svjetski fotomodel, zašto ona, Suzi, studentica druge godine glume, ne bi sutra dobila nekakvu ulogicu u nekom američkom filmu? Svaki dan Suzi je počinjala jednom te istom molitvom: Pet minuta, treba mi samo pet minuta i nekoliko dobrih replika i otvorit će mi se vrata neba. Ne bi bilo zgorega da u jednoj njezinoj sceni bude Brad Pitt, da Suzi ima s kime razmijeniti magiju i kemiju. (Brad Pitt, primajući Oscara za glavnu mušku ulogu: „Bilo bi nepravedno da ovdje ne spomenem briljantnu Suzi, koja je čudesnom glumom i energijom nadahnula cijelu ekipu, a posebno mene, i čija minijatura u ovom filmu zrači snagom atomske centrale i, pošteno govoreći, daje ton cijelom filmu. Hvala, Suzi, gdje god da si, volim te, volim te“. Kamera zumira Jennifer Aniston u publici. Ona se glupavo cereka.) Pet minuta, mantrala je Suzi, samo pišljivih pet minuta i dobit ćete ono što je Marylin mogla postati da je bila pametnija i

da se jebala s normalnim ljudima, a ne s predsjednikom države.

Ni Kančeli, s druge strane, nije bio bez želja, ali njegove želje bile su obrasle godinama i iskustvom koje je govorilo da se sudbina jako dobro zajebava s ljudima, a da sa željama stvar stoji otprilike ovako: što su skromnije, to je razočaranje manje. Zato su njegove želje bile lišene glamura i pretencioznosti, bile su usredotočene na blisku budućnost, onu koja se mjerila minutama, najviše satima. Trenutačno je želio prasnuti Suzi. I mislio je da zna put do nje.

Kako si znao?, upitala ga je Suzi kad se malčice sabrala.

Nisam znao, rekao je Kančeli, bez veze sam bubnuo.

Sereš?, rekla je.

Odmahnuo je glavom i pripalio cigaretu koncertno raspoloženim upaljačem.

Fora je, ha?

Robi, rekla je Suzi ne registriravši da sad tu neki upaljač svira Für Elise, sigurno ti je on rekao da sam na glumi.

Nije Robi ništa rekao, rastegao je Robi i potegnulo iz lule. Nije Robi izdajica.

Hoćeš da ti pogledam budućnost?, upitao je Kančeli.

Nema šanse, rekla je Suzi stresavši se.

Imaš pravo, rekao je Kančeli, nećemo o tome, jer će sve što čuješ biti samo bulažnjenje stare, mrzovoljne, naduvane budale, što ja, da se razumijemo, i jesam.

Suzi je bio potreban time-out. Što se to ovdje događa? Kakav je ovo tip, ovaj Kančeli?

Da skuhamo kavu, predložila je.

Ostao sam bez plina, pokazao je prema kamperskom kuhalu u kutu sobe. A da ti se malo uvaljujem?

Kako hoćeš, rekla je.

Ja ti nisam bog zna što, počeo je Kančeli. Star sam i sjeban... Imam pakao u stanu, kao što vidiš, i pakao u glavi... Nemam nikakvih ambicija, nemam stalni posao, nemam love niti sam potencijalni bogati nasljednik... Nemam, dakle, ništa za što se čovjek može pošteno uhvatiti. I tu je kvaka.

Da, tu je kvaka, javio se kao jeka Robi.

Ženama u tvojim godinama, nastavio je Kančeli, najčešće se kod muškaraca sviđa sve ono što će kasnije prezreti... I čega će se iskreno gnušati... A ja sam ti pun takvih stvari... Preživljavam od danas do sutra, nikakvih planova, nikakve rezervne budućnosti, ne štekam emocije u čarape... Znaš već, ja sam ti sve ono što tvoji starci nisu. I tu je moja šansa... To što si dovoljno mlada i što nema nikakve šanse da se udaš za mene.

O čemu ti briješ?, upitala je Suzi.

Kakva je to anđeoska tanga?, upitao je Robi skliznuvši s dvosjeda na pod.

Sve što sam dosad rekao, Kančelija je stresao još jedan fleš, uključujući moje sadašnje stanje i buduće plakate s tvojim licem ispred kina Zagreb, kao i činjenicu da je to pravi lapis lazuli, upro je prstom u Suzin pirsing na pupku, sve to, dakako, ne znači da me ne možeš povaliti.

Tako je, rekao je Robi.

Znam da te to sad muči, nemoj misliti da ne znam. To što ću ja večeras čitati uz svjetlost petrolejke, kuži ovu poeziju, i što će se leptirice rojiti iznad nje i prljiti na njoj krila, to još uvijek ne znači da ti sad ne misliš: u pizdu materinu, zašto ne, ako to ne učinim sada tko zna, možda ću se cijelog života kajati, možda ću cijeli život misliti da sam propustila nešto fantastično, sjajno i nenadjevano. A kako ti nisi guska koja će si dopustiti da kasnije i jednu jedincatu sekundu razmišlja o frajerima poput mene, ti ćeš me sad povaliti i riješiti tu dilemu, zar ne?

Suzi nije ništa rekla. Opet ju je uhvatila mrzovolja. Ta domaća trava definitivno fura na bed. Zakucava u pod. A ovaj stari ziher nikad nije čuo za bonkase. Dinosaur, eto što je on. I Kančeli joj opet nije bio simpatičan. Ni Robi joj se više nije činio zanimljivim. Suzi se mrštila. Nabrala je nos i njušila zrak. Sve je jače mirisalo na otrov za komarce. U zraku više nije bilo

mirisa trave ni mirisa seksa. Otrovi za komarce ubio je sve. Sjedila je tamo ukočeno i čekala da se Robi pokrene.

Ništa strašno, pomislio je Kančeli, samo još jedno glupo poslijepodne, ni prvo ni posljednje u mom životu.

Zurio je u prazno i čekao da njih dvoje odu.

15

O IZGUBLJENOM SIDRU I CRVENOM KIŠOBRANU

draga vera,

ne mislim da je ono sto si mi napisala neka losa prica. samo mislim da to nije nekakav hrvatski specijalitet, to sto se dogadja tebi, babi, kanceliju i drugima. ljudi su u slicnom bedu na svim stranama svijeta. uglavnom, sve se svodi na to da pokusavamo zivjeti dulje (i bolje) od drugih. i ja sam isto u nekom svom bedu. dobro je jedino to sto iz moje perspektive svi vi dolje koje poznajem ne starite. kuzis? kad razmislim o zagrebackim godinama (o nasoj mladosti, jebote!!!), pustim clashovce, otvorim pivo i vidim nas sve tamo ispred kvazara, i jebes mi sve ako ima bolje droge na svijetu.

ne, ne zalim ja za tom famoznom mladoscju, ali, jebiga, volim je se sjetiti. kad si mlad - drzis se ili padas, ili gmizes, i to je cijela prica. kako smo samo bili glupi vjerujuci da cemo se s godinama srediti, copiti za nekakav cvrst oslonac, usidriti. klinac. sad mi se cini da u zivotu nema nikakvih oslonaca, da takvo sto uopce ne postoji. ili sam ih ja negdje usput pogubio i sad jebemti samo lebdim, u nekom kurcevom bestezinskom stanju, zero gravity, fakat se nemam za sto primiti, i pojma nemam dokle ce ovo trajati. valjda sve dok ne udjem u gravitacijsku zonu one crne rupe

STOP

necemo si valjda sad, kad smo se opet pronasli, dopustiti da nam zivotna misija postane zaljenje za propustenim prilikama i dobrim starim vremenima. ma, nemoj me... koje to vrijeme nije dobro? svako je vrijeme dobro, a narocito ovo u kojem disemo, jedemo, hodamo ulicom.

inace, i meni je vrijeme propicilo na 78 okretaja. nisam se zenio, ali sam dugo godina zivio s jednom tajlandjankom (zivjela multikulturalnost!), a onda je ona skuzila da postoje i neke bolje opcije. srecom, tu nije bilo djece u prici, imali smo samo dva psa i oba su, jebi ga, na kraju pripala meni. sad sam u statusu nepozeljnog nezenje s dva stara psa, ali ne zalim previse zbog toga. a ti i baba, ima li tu neke djece? glupo pitanje. s djecom ili bez njih, ti rastanci su glupi i zajebani... ko mamurluk. samo sto mamurluk krace traje. moj savjet: ako imate kucne ljubimce, uvali ih njemu.

svidja mi se to sto je kanceli napravio. ne to s cugom, obitelji i poslom, vec to sto zivi ko pustinja. to je jedna od boljih mogucnosti kako provesti ostatak zivota. stvarno, sto ce nam te stvari koje uporno gomilamo? knjige koje ne citamo, ploce i cedei koje ne slusamo, hrpa tanjura iz kojih ne jedemo... kakav god bio, kanceli sigurno nije lud i ima petlju. a uvijek ju je i imao. sjecas se samo kako je razgovarao s murjom kad bi upala na tulum ili u birtiju? ko s konobarima. sjecam se kako smo jednom bili u nekom kaficu i onda su unutra upali reketari, neka tri golema crnogorca, i potjerali nas sve sa sanki. i svi smo se jebiga pokupili, samo je kanceli ostao za sankom. i kad su ga upitali koji kurac on ceka, rekao im je: decki, vi imate problem. koji problem?, pita jedan. taj problem sto ste jaci od mene, ali sto vas se ja svejedno ne bojim. i mislis da ga nisu ostavili na miru tamo, da pije svoje pivo.

inace, kava u limenci je daleka proslost. ovdje je kasno popodne. pada neka dosadna kisa. na ulici vidim neki crveni kisobran. bas se pitam sto se nalazi ispod njega. sad cu pustiti clashovce, piti pivo i plesati.

drzi se

tom

Čitajući poruku Vera se naježila. Zamišljala je Toma kako s pivom u ruci pleše u nekoj sobi, sam, tamo na drugom kraju te zamršene mreže kojom putuju poruke, a iz zvučnika grmi The Cool Out. Zamišljala ga je kao dvadeset-i-nešto-godišnjaka. Nije ga mogla zamisliti kao četrdeset-i-nešto-godišnjaka. U albumu je pronašla fotografiju na kojoj se ona i Tom grle i smiju na nekom tulumu. U Tomovoj ruci je džoint, vidi se još rub stola i grlić neke boce, vjerojatno pivske. Čudno je to. Ljude kojih nema prihvaćamo onakvima kakve ih vidimo na starim fotografijama. Ali sebe ne.

Kakve ja veze imam s tom osobom?, pitala se Vera gledajući sebe na fotografiji.

Onda je uzela pivo iz hladnjaka i stavila Clashovce u player. Iz zvučnika je prasnula 1977. S pivom u ruci Vera se ustobočila ispred ogledala u hodniku. Otraga su rokale gitare i Strummer je urlao nešto o raju, a Vera je stajala tamo s pivom u ruci i tupo piljila u ogledalo.

Kakve ja veze imam s ovim?

16

O DUHOVIMA FOTOGRAFIJA I SRCU JAZAVČARA

U izuzetnim trenucima, ali doista izuzetnim, paket od šest piva i kutija cigareta mogu nekome iz temelja promijeniti život. Plus prezervativi.

Čudno je to, misli Elza. To kako nas i najbezveznija sitnica može zdrmati i navesti da učinimo nešto o čemu dotad ni u ludilu nismo razmišljali. Da nije bilo ono dvoje, ja bih, lako moguće, do kraja života rintala u onom limenom kavezu.

Elza se seli. Cijelo prijedpodne pakirala je stvari, i sad hoda po stanu i provjerava nije li joj što promaklo oku. Bez nekog posebnog osjećaja osvrta se po dnevnoj sobi, okrznuvši pogledom svijetle pravokutnike na zidu, gdje su još jutros visjeli poster Azre i Springsteena i desetak fotografija. Elza više nema ništa s tim stanom. U trenutku kad je u kutiju stavila posljednju stvar, taj stan joj je prestao pripadati, i ona je prestala pripadati njemu. Sad se pažljivije zagledala u prazne pravokutnike na zidu. Zar ne podsjećaju na duhove fotografija koje su tu visjele? Tamo je bila fotografija s Mljeta, iznad nje fotografija sa svadbene večere, a onaj veći pravokutnik, tamo je bila fotografija Elzina muža u uniformi, snimljena na početku rata negdje u dolini Une.

Elzin muž je vjerovao u rat i u ono što su govorili na televiziji. Da je rat pravedan i takve stvari. Nije mu palo na pamet da se rat vodi zbog toga da nova ekipa izbacila iz vila staru ekipu koja je iz vila izbacila prethodnu ekipu koja je iz vila izbacila Židove. Elza nije vjerovala u rat, samo je strepila. Onda joj je muž poginuo, napadajući neku kotu kod Petrinje. On je poginuo, a Elza je prestala strepjeti i počela patiti. A tek napadaji krivnje i plača koje je doživljavala svaki put kad je, izgubljena u svom paklu, dopustila nekom muškarcu da joj se približi. A onda je došlo vrijeme da Elza prestane patiti. Bilo je i drugih udaraca koje je valjalo podnijeti. Najprije otkaz u banci, pa onda još jedan otkaz u butiku u kojem se zaposlila na crno, pa onda mjeseci bez posla i života na rezervi, plus taj neprestani osjećaj da je seropozitivna. Tako su se odnosili prema njoj, s tim idiotskim oprezom, zazirući.

Pazite, njezin muž je poginuo! Ili još gore – sažaljenje. Dođe u društvo, a razgovor utihne, i svi je gledaju tim pogledom, kao da je retardirana. Elza nije mogla zaboraviti na gubitak, jer su je drugi stalno podsjećali na to. Elza, znate to je ona čiji je... Ali ona je dobro podnosila udarce. Njezino krhko tijelo i metar i šezdeset visine, otprilike, ne govore ništa o njezinom srcu. Barem ne ljudima koji pojma nemaju o tome kakvo je srce jazavčara, na primjer. I Elza se dobro držala, pronašla je novi posao, u onom tobacco-shopu u Trnju, skoro su dvije godine kako je tamo. Dvije duge godine. O mužu je sad razmišljala na drukčiji način, bez onih dramatičnih boja i burnih osjećaja. Bila je to umirujuća slika, mekanih obrisa, slika muškarca kojeg je jednom poznavala, a onda je on otišao jer je mislio da treba otići i da je tako pošteno.

I onda se jučer popodne ispred trafike zaustavila ta žuta buba, i iz nje je izašlo dvoje. Elzinu pažnju privukla je djevojčina gavranski crna kosa. Farba se, pomislila je Elza, to ne može biti prirodna boja. Kupili su šest limenki piva i cigarete. Potom su sjeli u auto, a muškarac se vratio i kupio još jednu kutiju cigareta i prezervative. Neko vrijeme Elza je razmišljala o tome zašto nisu odmah kupili prezervative. Zaboravili su ih kupiti, ili je muškarcu bilo neugodno? Svejedno, mislila je Elza. To je uobičajeno kombinacija kad su mlađi parovi u pitanju. Cigarete, prezervativi i pivo. Koliko su samo puta ona i Igor... I Elza se tu lecnula. I onda je čula sebe kako razgovara sama sa sobom.

Jesu li mrtvi živi?

Nisu.

A jesu li živi mrtvi?

Još nisu.

A ti, jesi li ti mrtva ili živa?

Živa sam.

A po čemu se to može zaključiti?

Zašutjela je, zatečena pitanjem na koje nije znala odgovoriti. I onda je Elza vidjela. Vidjela je

potpuno jasno. Prodat će stan, sjesti u auto i odvesti se. Samo će sjesti u auto i otići, bilo kamo. Prva karta se otvorila. Te večeri razgovarala je s vlasnikom trafike i karte su se nastavile otvarati. Jedan njegov prijatelj traži stan u Novom Zagrebu, Zapruđe je OK kvart, stan nije velik... A što se tiče posla, može pokušati u Grazu, njegov rođak domar je u jednom domu za nemoćne osobe, dat će joj telefon i adresu...

I sad Elza hoda po golom stanu, nestrpljivo čeka kupca, i ako taj nije neki prevarant, neka gadna lopina, već sljedeći tjedan sjedit će na onom staklenom otoku na Muri, a tamo je nitko neće pogledati to-je-ona-čiji-je-muž... pogledom.

17

O PRIKAZAMA U PARKU I LOŠEM TAJMINGU

Ispružite ruke!

Tridesetogodišnjakinja duhanskog glasa, jastrebskog lica i prodornih očiju stajala je ispred Kančelija poput suđenice. Glas, lice, oči, tim redom Kančeli je postajao svjestan njezine prisutnosti. Zvuk je u toj sobi bio brži od svjetlosti. I onda filodendron u bijeloj glaziranoj posudi u kutu sobe.

Ispružite ruke!

Koju će suđenicu dodirnuti Kančeli, Urdu, Narandu ili Skuldu?

Zažmirite!

Njezin glas lakše je povezati s podmetačem za čaše iz nekog bara nego sa zdravstvenim kartonom i pečatom na kojem je ključna riječ psihijatar. Kančeli zažmiri i ugleda sve tri: Urda se uvija na mjedenoj, ispoliranoj štangi, zabijenoj u šank, Naranda se prijateljski smiješi i toči mu bourbon, a Skulda se privija uza nj, rukom mu miluje bedra i šapuće mu budućnost u uho.

Ruke vam se tresu.

Normalno da mi se tresu, pomislio je Kančeli, ali to je od straha.

Tresao se jer je u predvorju Klinike Vrapče, tražeći prijemni ured, zabunom ušao u sobicu prljavosivih zidova, u kojoj je na onom krevetu s kotačima ležala starica voštanog lica. Kančeli nije shvatio da je starica mrtva. Njegov mozak nije imao vremena za detalje, plutao je u tekućini boje čelika i pokušavao pronaći neke koordinate, odgovoriti na pitanje gdje se nalazi, kako je dospio tu i na slična opća pitanja. U sobici je bio i bolničar, sjedio je za stolom pod prozorom i bavio se nekim formularima. Kančelijev mozak oblikovao je pitanje:

Je li ovo prijemni ured?

Jest, rekao je bolničar ne podižući pogled s formulara, ali za pakao.

Što je tim ljudima, pomislio je Kančeli, ovo je već drugi koji spominje pakao.

Tresao se jer su mu u bolničkom parku prilazile prikaze ispruženih ruku, mrmljajući riječi koje nije razumio. Što im se dogodilo s očima, kakve su im to oči, tko je ispraznio njihove oči?, paničario je Kančelijev mozak. A njegove ruke branile su se od prikaza i odguravale ih u stranu.

Zato se Kančeli tresao.

Tresao se, konačno, od frke da će dvojica golemih bolničara skočiti na njega, vezati ga i strpati u krevet. Da će ga držati tamo mjesecima i kljukati tabletama.

Rekao joj je to.

Dajte se saberite, rekla je. Mi baš i nemamo kreveta za bacanje, znate i sami u kakvoj nam je situaciji zdravstvo.

Kančeli je odahnuo. Znao je u kakvoj je situaciji zdravstvo. On nije bio u tako lošoj situaciji. Ja sam na konju u odnosu na zdravstvo, mislio je ohrabren činjenicom da je netko u gorjoj situaciji od njega.

U povratku s klinike Kančeli je svratio u redakciju Agramera, no Babe nije bilo tamo. Nije ga bilo ni kod kuće. Pronašao ga je na placu, na standardnoj poziciji.

Čovječe, Baba, bio sam sad gore u Vrapču, počeo je Kančeli bodrim glasom.

Ma nemoj, rekao je Baba. I kakvi su urođenici tamo, jesu li prijateljski raspoloženi?

Ne kužiš, rekao je Kančeli. Bio sam bolnici, ono, na odjelu za alkoholizam i to.

Baba je podigao obrve.

Zašto?, upitao je.

Zbog liječenja, rekao je Kančeli.

Od čega?, upitao je Baba.

Čuj od čega, rekao je Kančeli. Pa valjda od cuge.

Baba je pažljivo osmotrio Kančelija. Nije primijetio ništa neobično. Ništa na Kančeliju nije odavalo da je bio u nekom posebnom stanju. Da se puknuo nečim ili da mu se ukazala neka Gospa. Izgledao je posve normalno, samo što je brbljao gluposti.

Poludio si, čovječe, rekao je Baba.

Čuj ovo, Kančeli je iz džepa izvadio zdravstveni karton s poviješću bolesti i počeo čitati. Tjeskoban, afektivno labilan, bez znakova psihotičnosti... Negira zlorababu tableta i teških droga... Afirmira potus... Što je to potus?... Mada smanjeno kritičan prema problemima iz alkoholnog kruga. Ta psihijatrica je konj.

Kao i obično?, upitao je konobar kimnuvši Kančeliju.

Ma kakvi, rekao je Kančeli. Daj mi crni čaj.

Meni još jedno, rekao je Baba.

Ta žena je fakat konj, nastavio je Kančeli. Navalila na mene, da ja ne znam što je alkohol, da kad jednom upadnem u njegove kandže, da su mnogi mislili da je lako prekinuti pa su umrli u najstrašnijim mukama, da je liječenje jedini izlaz, mjesec dana odjela, pa dnevna bolnica plus klub liječenih alkoholičara... Živi užas.

Kančeli je otpuhnuo, zgrabio cigaretu i pripalio je. Upaljač je neumorno pičio Elizu.

Kako ti je uopće palo na pamet otići gore?, pitao je Baba.

Kančeli je povukao dobar dim, ispuhnuo ga i promatrao kako se rasplinjuje u zraku. Onda je pogledao Babu u oči.

Nekidan sam pio kavu iz Majine šalice, rekao je. Pretpostavljam da je to razlog.

Kužim, rekao je Baba. Ali, nije li malo prekasno za to?

To je moja životna priča, rekao je Kančeli. Uvijek kasnim... Ne možeš reći da neke stvari nisam napravio kako spada, ali jebe me tajming. Kaj ćeš!

Kad smo već kod toga, rekao je Baba, što je s Majom, čuješ li se što s njom?

Kančeli se zagledao u žar cigarete.

To ime ne mogu više povezati s njezinim licem, rekao je. Zapravo, ne mogu se uopće sjetiti kako izgleda.

Konobar je stavio na stol šalicu čaja i bocu piva.

Kaj si bolestan?, upitao je Kančelija.

Kančeli ga nije ni pogledao.

I što ćeš sad napraviti?, upitao je Baba.

Ništa, rekao je Kančeli. Bacio sam šalicu.

Mislim na tu stvar s bolnicom. Hoćeš li se liječiti?

Ma kakvi, nema šanse, stresao se Kančeli. Ti ljudi su u kurcu... I ja sam, doduše, u kurcu, ali ta dva kurca nisu jedno te isto mjesto. Da im samo vidiš oči! Nikad u životu nisam vidio tako grozno bijele, čiste, ispolirane bjeloočnice. Od čega im je to?

Od sokića, valjda, rekao je Baba.

Ne, bez zajebancije. Čuče tamo i rezuckaju neke raznobojne kartone, prave zajedno kolaže, ko u vrtiću.

Nećeš valjda STVARNO prestati piti, zgrozio se Baba.

Samo me gledaj, rekao je Kančeli. Ovo je drugi nastavak moje neuspješnice: Kančeli u čarobnom svijetu bezalkoholnih pića.

18

O SUMATRANSKIM CIGARILLOSIMA, BEVANDI I SLAMNATOM ŠEŠIRU

Ta je spavaća soba raj za voajera. Goli parket, goli zidovi, uzak, bijeli ormar do stropa, krevet u prirodnoj boji drveta i noćni ormarić sa svjetiljkom – ničega tu nema što bi Stjepanu odviklo pažnju od Magde koja se oblači.

Mora da sam luda, dok pristajem na ovo, rekla je Magda okrećući Stjepanu leđa.

On je sjedio na krevetu i promatrao je ne skrivajući zadovoljstvo.

Zašto bi bila luda?

Činiti ovo što činimo...

Na što točno misliš?

Magda je podigla jastuk i otamo izvukla grudnjak.

Seksamo se, rekla je.

Stjepan se nasmijao.

Šta fali seksu, seks je dobar.

Ipak sam poludjela.

Polude oni koji se ne fukaju.

Nije stvar samo u tome.

Magda je obukla haljinu, okrenula se i pogledala Stjepana.

U onom oglasu u novinama pisalo je da tražiš društvo za kino, kavu i tako, rekla je.

Što hoćeš reći?

Vidi u što se to pretvorilo.

No, dobro, rekao je.

I zar se baš moram do kraja skidati?

Bože, da.

U mojim godinama...

U tvojim godinama, što?

Gle, kako izgledam.

Izgledaš fantastično, kao da ti je četrdeset.

Bar da ugasiš tu prokletu svjetiljku.

Nismo djeca, Magda, davno smo prošli te stvari.

Magda je šutjela.

Vidio sam u životu mnogo cica i micica, rekao je Stjepan, a pretpostavljam da ni moj mali nije prvi kojeg si vidjela...

Oh, prestani!, rekla je uzrujano.

Stjepan je podigao ruke u zrak.

U redu, u redu.

Moj pokojni nije to volio raditi na svjetlu, rekla je Magda.

Zato je i pokojni, pomislio je Stjepan.

Nećemo o tome, rekao je, pričajmo o lijepim stvarima.

Digao se iz kreveta, navukao bokserice i ispranu mornarsku majicu i otišao u kuhinju.

Može čaša vina?

Magda je ušla za njim.

Ti sve tako olako primaš, rekla je, ne brineš ni zbog čega.

Nemam vremena za gluposti, Magda, rekao je. Ja previše volim život, da bih ga potratio brinući se zbog kojekakvih gluposti.

Magda je odmahнула rukom.

Postoji li išta što ti ne smatraš glupošću?

O da, ima puno takvih stvari, jako puno.

Na primjer?

Stjepan je razmislio.

Pa, sve one stvari što ti pomažu da se osjećaš dobro.

To nije nikakav odgovor.

Stjepan je slegnuo ramenima.

Jako je, rekla je Magda otpivši gutljaj vina. Da mi napraviš bevandu.

Šteta je to, rekao je Stjepan. Od ovog vina ne pravi se bevanda.

Podigao je čašu prema svjetiljci i gledao kako se svjetlost lomi u tekućini boje rubina. Onda je pripalio cigarillos od sumatranskog duhana.

Mmmmm, rekao je ispustivši dim, što ima ljepše od malo seksa, čaše vina i dobre cigare? Eto, to nisu gluposti.

Samo misliš na to, rekla je Magda. Ja bih ipak bevandu, dodala je.

Ustao je, uzeo njezinu čašu i natio malo vode iz slavine.

Hoćemo sutra u Maksimir?, upitao je.

Pogledala ga je iznenađeno. Već dugo je nije pozvao da izađu nekamo zajedno.

Što ćemo tamo?

Onako... Ništa specijalno... Malo ćemo šetati, popit kavu na vidikovcu ili u Švicarskoj kući... Osjećat se dobro.

Ne znam, rekla je.

Možemo uzet i deku i ležati negdje u hladu pokraj jezera, nastavio je.

U kuhinju je ušetao Čombe.

Bok, Čombe, rekla je Magda.

Čombe je mjauknuo.

Vidiš, i njega si pripitomila, rekao je Stjepan i otišao u hodnik.

Vratio se s lanenom kapom na glavi.

Jučer sam je kupio, rekao je. Dobra je, ha, vidi ovu mrežicu za zrak, da mozak ne zakuha po vrućini.

Magda se pitala što je spopalo Stjepana. Bila je sigurna da to nije od pića. Stajao je tamo s tom kapom na glavi, u gaćama i sažvakanoj majici na pruge, s tankom cigarom u ustima, u oblaku dima i smiješio se.

Nosit ću je sutra, rekao je Stjepan, a ti uzmi onaj slamnati šešir. Dobro ti stoji.

19

O JEDNOM PEPELU, NEVINOJ VRANICI I GINEKOLOŠKOM ARTU

Zdravo, umjetniče!

Preko Verinih usana grunuo je reful zimske bure i zamrznuo Robijeve oči.

Zapravo se Vera bila uputila u kino. Imala je kartu za projekciju u devet uvečer, i nisu joj ni u peti bili nekakvi socijalni kontakti, a onda je, zujeći po trgovinama Centra Kaptol, u kafiću na galeriji ugledala Robija. Zapravo, najprije joj je pažnju privukla djevojka kose boje vrane, a potom je s nelagodom primijetila da to nešto vrlo vrlo mlado s ludo crnom kosom i očima koje se smiju sjedi s Robijem. Takvu priliku Vera nije željela propustiti.

Bok, Vera, rekao je Robi. Otkud ti tako daleko od svog teritorija, ideš u kino?

Glas mu je bio hladan, zbog Vere-bure.

Ne idem u kino, hvala na pitanju, rekla je Vera. Slobodno, pokazala je na foteljicu koju mora da je nadrljala ruka nekog Talijana, ili ste možda u nekom važnom poslovnom razgovoru?

Bura je ohladila i Robijeve reflekse, tražio je rečenicu kojom će eliminirati Veru, ali bio je prespor.

Ma ne, samo sjednite, rekla je djevojka-vrana.

Hvala, ljupko se naklonila Vera. Kavu s hladnim mlijekom i mineralnu, rekla je konobaru koji se stvorio tu i prije nego što se njezino tijelo rasporedilo u foteljici. A onda djevojci-vrani: Kladim se da je ovo kafić gdje mijenjaju pepeljare čim otresete jedan pepeo. Može li se kazati jedan pepeo?, okrnula je pogledom Robija, a onda se opet posvetila mladoj djevojci: Robi je pjesnik, njemu se čovjek može obratiti svaki put kad su u pitanju te jezične finese i zavrzlake.

Pjesnik?, podigla je obrve mlada vrana.

Nisi znala, Vera je neuvjerljivo glumila čuđenje. Pa, knjižara je samo paravan za njegove raznorazne talente, zar ne Robi?

Robi se smanjio u foteljici. To nije bila njegova noć, znao je to čim je ugledao Veru kako pikira za njegov stol, a sad je bio sto posto siguran u to, jer kako stvari stoje, njih će dvije voditi tu glavnu riječ, a njemu će biti prepuštena uloga publike.

Vera Suzi, Suzi Vera, rekao je Robi pokušavši vratiti inicijativu, bar mrvu inicijative.

A je li objavio išta?

Suzi se nije obraćala Robiju, Veru je pitala.

Pa da, kako da ne, rekla je Vera. Objavio je čak nekoliko zbirki pjesama, koje su oduševile njegovu mamu. Ali ne samo njegovu mamu. Ima još barem dvoje, troje ljudi koji misle da je to poezija.

Nije mi ništa rekao, rekla je Suzi.

A Vera se upitala je li ta vranica glupa ili je totalno nevina pa ne prepoznaje sarkazam.

O, pa Robi je samozatajan, rekla je Vera. Osim što je pjesnik, on je i suvremeni likovni umjetnik, tako reći nasljednik Josepha Beuysa... Zar nisi vidjela onu instalaciju na zidu knjižare?

Robi se podigao iz foteljice.

Sjedni, nemoj ići, kako ćemo bez tebe održati ovaj simpozij o tebi, rekla je Vera.

I Robi je pao natrag u foteljicu. A Suzin je pogled lepršao u prostoru između Vere i Robija

Kakvu instalaciju?, upitala je pogledavši Veru.

Ona cijev za vodokotlić, nožekanja i toalet papir što vise na zidu, rekla je Vera, to ti je zapravo Robijeva instalacija. A da ne spominjem fotografiju i film, dvije Robijeve ljubavi, o kojima doduše njegova mama, a ni ta šira javnost pojma nemaju.

Suzi je iskosa pogledala Robija i taj radoznali pogled kazao je Veri da je djevojka počela shvaćati. Robi je nabacio ironičan osmijeh, ali mu to nije pomagalo bog zna što.

Nije ti ponudio umjetničku suradnju na fotografiji, filmu i slično?, Vera je napadno naglasila umjetničku i suradnju.

Suzi je niječno odmahнула glavom, nestrpljiva da čuje nastavak priče.

Ma jasno, ti si još u ranoj fazi, rekla je Vera. Koliko se dugo poznajete, pet, šest dana, zar ne?

Suzi je kimnula.

Pa da, rekla je Vera. Najprije ti uleti kao drug, onda te načme poezijom, pa artom, a na kraju te evo pred objektivom, raskrečenih nogu, naravno, ko na jebenom ginekološkom stolcu.

Suzi se zakikotala.

Ma nije valjda?

Dabome da jest, rekla je Vera. Robi, kao umjetnik, prakticira posve specifičan, naime ginekološki pogled na ženu. To mu je uža specijalnost. I dok si rekla keks, evo tebe u njegovom artu. A pola zagrebačkih drkadžija masturbira buljeći u njegov art. Što misliš od čega naš Robi živi? Od one knjižare?

Robi je naglo ustao, srušivši foteljicu.

Droljo, siktao je, glupa kurvo, kučko... Ideš?, pogledao je Suzi.

Ona ga je gledala s nevjericom.

Nema teorije, rekla je.

Stani, kamo ćeš, rekla je Vera, kako ću te pljuvati u odsutnosti... Imaš sreće, curo, što sam naišla, rekla je gledajući za Robijem.

Zašto?, upitala je Suzi.

Glas joj je bio mješavina iznenađenja i radoznalosti, pola-pola.

Zašto?, čudila se Vera. Pa zato što je glup ko televizor.

20

O TROJICI ZABRINUTIH U HLADU PATULJASTOG HRASTA I STVARIMA KOJE NE PRELAZE PREKO USANA

Ima nekoliko dana kako je Magda nestala. Magda i Stjepan baš su se lijepo proveli onaj dan na pikniku u Maksimiru, a onda je ona nestala. Stjepan ju je nazivao, zvonio joj na vratima, šetao ispred njezine zgrade pogledavajući prozore, sve uzalud. I sad je Stjepan uznemiren. Ali ne zato što Magdin nestanak narušava njegov seksualni život, to najmanje. Razmišljajući o njoj, Stjepan u glavi vrti razne scene iz onih filmova o ubojicama i manijacima, i to ga uznemiruje. To ga jako uznemiruje. Dosad je Stjepana mogla uznemiriti samo pomisao na to da će se njemu osobno nešto loše dogoditi. Da će pasti u olujno more, ili dobiti nož među rebra u nekom lokalu u kakve je ranije zalazio, ili pasti sa skele ili takvo što, a sad ga, evo, uznemiruje pomisao na to da se nekome drugom možda dogodilo nešto loše. To je za Stjepana novost. Novost koja ga dodatno zbunjuje.

I Baba je zabrinut. Zabrinut je jer ga Vera više ne skenira onim pogledom kad se pojavi doma. Pozabavio se Baba tim novim momentom i zaključio da se Vera pomirila sa situacijom, da je digla ruke od njega. Tako je govorio njegov razum. Instinkt je, međutim, mislio drukčije. Duboko u Babi ugnijezdio se gadan predosjećaj, čiji bi se smisao dao prevesti kao: Gotov si, Baba, najebo si ko žuti. Baba više vjeruje instinktu, nego razumu. Kuži da je instinkt omogućio opstanak tolikih vrsta, dok je razum, ponos ljudske vrste, uglavnom zadužen za obmane i samoobmane. I to ga jako zabrinjava.

Kančeli je također zabrinut. Zabrinut je jer njegova apstinencija protječe bez problema. Ništa se u njemu ne buni, nikakva pobješnjela zvijer unutra ne vrišti za cugom. I to ga plaši. U krevet Kančeli liježe samo s jednom mišlju: Jebemti, sad kad me To probudi usred noći, kad me zgrabi za vrat i odvuče do trafike u Zapruđu i kaže mi kupuj to pivo i pij, loči, jebemtimater, inače ćeš letjeti pod tramvaj.

I tako njih trojica, zabrinuti, sjede na klupi pod patuljastim hrastom i pričaju. Pričaju o raznim stvarima, samo ne o onome što ih muči. To im ne prelazi preko usana. Čuvaju to za sebe, skrivaju unutra i nema veze što ih to ždere. Takvi su običaji. Da ljudi počnu međusobno pričati o stvarima koje ih muče, da se počnu povjeravati jedni drugima, psihijatri bi morali zatvoriti dućan. Konobarili bi na crno, ili bi čistili kaveze u zoološkom vrtu, ili bi poludjeli od gladi.

I zato u jednom trenutku Kančeli, umjesto da kaže da ga je grozno strah otkako je otkantao cugu, i da samo čeka kad će mu kriza doći glave, on održava konverzaciju na površini i pita što je to što Baba pokušava napisati. A Baba, umjesto da kaže: Zajebi s glupostima, pitaj me kako sam, pitaj me zašto me je frka otići kući i zašto Vera i ja više gotovo da i ne pričamo, on kaže:

Roman, pišem molersko-jebačko-ratno-nogometni triler.

A Stjepan, umjesto da obojici kaže: Dečki, jeblo vas to, Magda je nestala, nema je, i ja sam strašno zabrinut za nju, jest, imam sto godina, ali ovo je prvi put u životu da mi je stalo do nekoga, i ludim od brige, nazivao sam je, tražio po placu, čekao ispred haustora, i više ne znam što ću, on kaže:

Ne razumijem se mnogo u to, i neću se petljati, samo mi nikad nije bilo jasno zašto ljudi uopće pišu takve stvari?

Baba i Kančeli su ga pogledali.

Mislim, kakva korist od toga?, rekao je Stjepan.

Kakva korist od čega?, upitao je Baba.

Od tog pisanja, rekao je Stjepan.

Ljudi se bolje osjećaju kad pročitaju neki dobar roman, valjda, rekao je Baba.

Šta si ti neki liječnik?, upitao je Stjepan.

Inženjer duše, rekao je Baba sjetivši se marksističke teorije književnosti.

Kakve koristi imaš od toga?, nije odustajao Stjepan.

Ne radi se tu o koristi, rekao je Baba smeten neočekivanim pitanjima.

Nego o čemu, rekao je Stjepan. Možeš li živjeti od toga?

Teško, rekao je Baba.

Eto vidiš, rekao je Stjepan.

Kančeli se držao po strani, pazeći samo da tu ne bude prljavih udaraca.

Osjećaš li se TI bolje kad napišeš neki roman?, navaljivao je Stjepan osjećajući da se protivnik koleba.

Ne znam, rekao je Baba živčano, još nisam napisao nijedan roman.

Štef, a zar vi niste rekli da vam je pomogla ona knjiga kaj ste je našli na ulici?, ubacio se Kančeli.

Stjepan ga je surovo pogledao.

Vježbe su mi pomogle, a ne čitanje.

Svejedno, najprije ste je pročitali.

Koješta!

Kakve vježbe?, upitao je Baba.

Nikakve, Stjepan je ljutito odmahnuo rukom.

Neko su vrijeme šutke sjedili tamo. Vjetar je šuštao u stablima patuljastih hrastova, kanadskih topola, breza i jasena. Jedna žena prošla je kroz park noseći platnenu vrećicu na kojoj je bila naslikana duga. U daljini se čulo zavijanje ambulantnih kola. Stjepan se rastužio pomislivši na Magdu. Gdje je ona? Baba je razmišljao o tome kako bi sad radije otišao u minsko polje nego doma. Kančeli je računao koliko je sati bezalkoholan i pitao se kad će ga zgrabiti kriza?

Vidimo se.

Vidimo se.

Bok.

Svatko je pošao na svoju stranu.

Stjepan je otišao do Magdina stana, zvonio i kucao na vrata, osluškivao ne bi li čuo nekakav zvuk iznutra, njušio ne bi li osjetio vonj raspadajućeg tijela, jer je mnogo puta čitao u novinama o ljudima koji su umrli u stanu, ljudima koji nikome nisu nedostajali, a njihove smrti, po smradu raspadanja, otkrivali su susjedi i policajci, i Stjepan sad njuši prislanjajući nos na rubove vrata, i mrmlja: Jebemti, Magda, ti nisi od onih, ti imaš kome nedostajati.

Kančeli je otišao u super-market i šetao alejama između boca vina, rakija, viskija, konjaka i piva, i ništa posebno nije osjećao. Nikakvo uzbuđenje, želju, potrebu, ništa. Onda je otišao u Asterix, naručio veliko točeno, i sjedio je tamo zureći u kriglu, a konobar ga je gledao i vrtio glavom, i kad je Kančeli ne taknuvši kriglu platio i otišao, konobar je podigao pogled, ali na nebu nije bilo ničega što bi objasnilo Kančelijevo ponašanje.

A Baba je kao lopov zaobišao svoju zgradu, otišao do cafea Plaža na autobusnoj stanici, naručio pivo i travu i počeo se betonirati.

Dotle, Veri je bilo svejedno čime se bavi Baba, betonira li se ili pomaže nekom slijepcu da prijeđe preko ceste. U tom trenutku njoj se drugo motalo po glavi.

Dragi Tom,

slaba je utjeha covjeku to sto nije sam u svome jadu, gotovo nikakva, ali nije rijec o tome. Rijec je o nultoj gravitaciji (sjajno si potrefio termin, svaka cast). I meni se tako najcesce cini da zivim u nekom bestezinskom stanju, a da su sile koje odlucuju o mojoj sudbini, a koje dakako ne mogu kontrolirati, toliko jake, da me svaki cas nesto moze opizditi i poslati u vrazju mater. E, o tome se radi - o ljudima koji vise nemaju nadzor nad vlastitim zivotima. Misle da ga imaju, a nemaju. To je glavni problem.

U pravu si u vezi one zablude kako cemo se s godinama srediti i usidriti na nekom sigurnom mjestu. Tocno, nema toga. Kad danas razmisljam o tome, cini mi se da smo u tim „ludim“ godinama bili usidreniji nego u ovim „zrelim“ godinama. Glupi paradoks. Jesmo li tada stvarno cvrsce hodali zemljom? Mozda nas je tada hranila nada da cemo postici nesto u zivotu, ma sto god to znacilo, i da cemo, odrastajuci, pohvatati sve konce i drzati ih cvrstu u svojim rukama. Mogu ti reci da ja u svojim rukama danas ne drzim nista.

Posao na faksu uopce nije siguran, mogu me otjerati kad god se sjete i nikome nece pasti vlas s glave. (A situacija tamo je takva da je svaki muski bezveznjak s dva dana radnog staza bolje placen od mene koja sam tamo skoro petnaest godina). Uostalom, koga zanimaju moji prijevodi, ili moji tekstovi o skotskim ili novozelandskim piscima? Kad bolje razmislim o tome, nista od onoga sto radim nema apsolutno nikakvog smisla. Krojacica sasije haljinu, proda je i dobije lovu, zena koja je kupi sretna je sto ima tako lijepu haljinu... U toj prici ima smisla, i svi su zadovoljni. A u mojoj prici?

Ne znam, kazem, ali cini mi se da ni o cemu bitnom vise ne mogu sama odluciti. Vise uopce ne osudjujem zene koje su prihvatile ulogu majke i domacice, a muskarcu dopustile da kormilari brodom. Ako su imale malo sreće i nasle relativno normalnog muskarca, koji im servira podnosljivu kolicinu sranja, njima je super. Mogu tako mirno docekati kraj.

Ja sam odabrala drukciju put i sad sam tu gdje jesam. U pravu si, vrijeme u kojem zivimo dobro je. Nije dosadno, dapace, uzbudljivo je u picku materinu, zestok miks klasicne drame, horora i trilera... Samo, ponekad se treba prihvatiti i kakve lakse literature, nekakvog ljubica sa sretnim svrsetkom.

Eto

sad cu stisnuti send&receive

i ti ces dobiti ovu poruku

Vera

P.s. Uopce mi vise ne stoji piva u ruci dok slusam Clashovce.

21

O DJEČJIM IMENIMA, ZAPIŠANIM HLAČAMA I SKRIVENOM NOVČIĆU

U cilindričnom kuhalu od nehrđajućeg čelika kipjela je voda. Devedesetšest, devedesetsedam, devedesetosam... Cijela je kuhinjska ploča vibrirala u ritmu rostfraj gejjira i devedesetdevet i sto... Okruglo stotinu Celzijevih stupnjeva oglasio je crveni prekidač reskim, autoritativnim klikom. Bosonoga Suzi, sa šalicom u ruci na čijem se dnu ljeskala žitka smjesa instantne kave, šećera i mlijeka, otapkala je do kuhala i nalila vrelu vodu u šalicu.

Kako glupo, pomislila je pročitavši na postolju kuhala riječi Electro Petra. Zašto ne Electro Petar? Electro Suzi. Isuse, Suzi. Još jedan dokaz kako očevi i majke mogu biti sebični i okrutni dajući djetetu jedno takvo ime. Suzi! Kao glupača iz neke tinejdžerske serije. Dječja imena, mislila je, trebaju biti privremena. Kao pupčana vrpca, ili još bolje kao himen. Trebala bi važiti do gubitka nevinosti, a onda neka svatko odabere ime koje želi. I tada Suzi ne bi bila prisiljena cijeli pubertet lagati da je Suzi skraćunica od Suzana. Ili još gore, da joj je to nadimak. Znaš, zapravo se zovem Kaja, s ipsilonom. Moja stara obožavala je Marleya, bila je na nekoliko njegovih koncerata, pa i u Dortmundu osamdesete. Tamo sam zapravo i začeta, stara je bila urokana ko zmaj, ni danas se ne može sjetiti tko ju je kresnuo.

Suzi se nije stidjela svojih malih laži. Zašto bi ih se stidjela? Samo je ublažavala nepravdu za koju nije bila odgovorna. Zapravo, Suzi nije lagala ono o ocu. Ona nije znala tko joj je otac. A majka joj to iz nekog razloga nije željela reći. Štitila je Suzi od nekog zla? Štitila je sebe od neugodnih sjećanja? Suzi to više nije bilo važno, ako joj je ikad i bilo.

Pijući kavu gledala je fasade dvorišnih zgrada obrasle bršljanom i dvoranu judo kluba iz koje su se uvečer čuli udarci kože o strunjaču i mukli krikovi. Mnogo je pogleda iz kuhinje promijenila Suzi živeći s majkom. Pulska arena i jarboli jedrilica bili su njezino najranije sjećanje. Pamti i lučke dizalice u Rijeci i rezervoare za gorivo na Krku. Zatim autobusni

kolodvor u Karlovcu, pa dimnjaci željezare u Jesenicama, željezničke tračnice u Münchenu, pekarnica na Trešnjevci... Njezina majka nije dugo ostajala na jednom mjestu. Plašila se da će se upljesniviti, istrunuti. Da će umrijeti od dosade. Doslovce tako. Ništa ljepše od pogleda na novo lice ujutro u krevetu, ili barem od novog pogleda kroz prozor, govorila je. Suzi je s vremenom postajalo mučno od novih pogleda, novih lica i majčine filozofije. Željela je jednom probuditi se, pogledati kroz prozor i ne upitati se otkud, jebemti, to stablo pod prozorom? Gdje se sad nalazim?

Kad je upisala glumu, Suzi više nije htjela čuti za to da joj majka bira pogled iz kuhinje. Te godine majka je s nekim Bosancem otišla u Frankfurt izabrati nekakav drugi pogled. Suzi je za sebe odabrala pogled na judo dvoranu kod Džamije. Nije umirala od dosade. Dobro, pogled iz kuhinje nije se mijenjao, ali je svako malo u njezinom krevetu osvanulo neko novo lice. Što i nije bila neka naročita sreća.

Ono, ambalaža se razlikovala, ali je unutra uglavnom bio kurac, reći će Suzi u nekom intervjuu, jednom kad joj se pruži prilika za to. Tih dana tražila sam mrvicu pažnje i razumijevanja, a uporno sam dobivala kurac. Doslovce sam dobivala samo to. Izgleda da je to vrhunac onoga što muškarac može ponuditi ženi. Kako bih definirala muškarce? Upravo sam to učinila. Riječ je o bićima uglavnom nesposobnim da razumiju ono što im žene govore. Pričate im nešto, a oni vas gledaju tim pogledom i misle si: OK, curo, završi pa da počnemo. Kužite? Na kraju sam se pomirila s tim. Mislila sam si, dobro, svijet nije savršen, takav je kakav jest, ali kad je već tako, onda ću ja birati vrijeme, mjesto i pozu.

Ne znam, rekla je Suzi Veri kasnije tog dana, ali Robi je baš ličio na nekoga vrijednog truda.

Sjedili su na terasi kafića ispred kina Zagreb i Suzi je pričala o svojoj epizodi s Robijem. Vrlo često Suzi je osjećala da je ono što govori samo zvučna kulisa u ušima sugovornika. Šum koji mu daje vremena da razmisli o onome što će reći, a što najčešće nije imalo nikakve veze s onim što je Suzi upravo rekla. Činilo joj se da ljudi više uopće ne razgovaraju. Davno su zaboravili slušati jedni druge, i sad svatko priča neku svoju priču. Masa luđačkih monologa, eto na što se svela ta stvar s komunikacijom. S Verom je bilo drukčije. Osjećala je da govoreći Veri, ne govori pepeljari. Osjetila je to još one večeri u Centru Kaptol, naime da je

Vera tip osobe koja zna slušati.

Mislim, rekla je Suzi vidjevši Verin upitni pogled, nije odmah skočio na mene, zgrabio me za sisu i to.

Vera je kimnula i rekla da to u principu nije loš znak, to što te frajer ne pođe odmah silovati.

Bio je kod mene doma... Bilo mi je malo glupo što, ono, nije pokazao neko zanimanje za mene... A još bi se i ukočio svaki put kad bih ga slučajno dodirnula... Mislila sam si, dobro, čovjek je malo sramežljiv, ne igra na prvu loptu, treba mu malo više da se opusti, daje nam vremena da se bolje upoznamo, štajaznam... Fakat sam osjećala da je, ne znam... Nisam dosad upoznala nekoga tako... čudnog, valjda... Pa onda onaj njegov frend... Kanč i još nekako...

Kančeli, rekla je Vera.

Da, taj, rekla je Suzi.

Čovjek koji se uputio u kameno doba, nasmijala se Vera.

Baš sam se pitala, rekla je Suzi, kako može živjeti u onakvom stanu.

Vera nije ništa rekla i neko su vrijeme šutjele. Oko stolova kružio je neki akviziter, momak zalizane kose, u plavoj košulji kratkih rukava, s tamnom znojnom mrljom ispod pazuha. Vera je razmišljala o tome kakvu je glupost napravila utrpavši Kančeliju svoje probleme, a Suzi nije bila načisto s time je li u redu to što se ovako povjerava osobi koju jedva poznaje.

A Robi, petlja li on stvarno s pornografijom?, upitala je Suzi. Mislim, ne mogu to nikako povezati s njegovim ponašanjem.

Nema on veze s tim, rekla je Vera. Sve sam to izmislila.

Suzi ju je pogledala s nevjericom.

Zašto?

Zato, rekla je Vera mirno, što to zvuči bolje od pravog problema našeg Robija.

Suzi je bila smušena.

Što, nije valjda on neki silovatelj, rekla je.

Koliko ja znam nije, rekla je Vera.

Čitala sam o takvim slučajevima, rekla je Suzi, o dečkima koji su najprije ko plišani medeki, ali kad onda krenu...

Njegova majka, rekla je Vera.

Što?

Njegova majka je problem.

Što joj se dogodilo?

Ništa. Samo što je od njega napravila kretena.

Dobar dan, moje dame, uletio im je prodavač bodro kao da je na spidu, ispričavam se što vas prekidam u razgovoru, ali dopustite mi da vam pokažem nešto što će vam sigurno olakšati život.

Pa im je pod nos gurnuo set nekakvih noževa. Njih dvije uopće nisu reagirale. To jest, pogledale su ga kao da je u pitanju žedna osa koja se pokušava napiti s grlića boce, i onda ga odmah zaboravile.

Ima četrdeset godina, nastavila je Vera, a mama mu još uvijek određuje kako će živjeti. Bira mu odjeću, prijatelje, mislim – koliko to može, i što je najgore, bira mu komade.

Šališ se, rekla je Suzi razrogačivši oči.

Ma kakvi, rekla je Vera. Naš Robi ti je ko neki lik iz video-igrica. A njegova mamica čvrsto drži joystick.

Svašta, rekla je Suzi.

A on šuti i sluša. Jedna moja frendica hodala je s njim. Davno, prije rata, još smo studirale. I onda je Robi odvede doma, predstaviti je starcima. Oni su, je li, jedna vrlo ugledna obitelj. Stanuju u vili na Tuškancu. Stari mu je bio komunistički budža koji se dobro snašao i u demokraciji. I odvede ti Robi nju u audijenciju, a stara napravi čitavu scenu. Te odakle je, te ko su joj starci, te što su po zanimanju, te zašto je tako ofarbala kosu, te zašto su joj hlače poderane na koljenima, te kakva joj je to majica, živi cirkus. Duda se nije dala zbuniti. Najprije je pogledala Robija, a on ništa. Stajao je tamo i zurio u pod. Onda je Duda poslala

staru u kurac i pokupila se. Tako.

Sranje, rekla je Suzi.

Da, rekla je Vera.

A ono što si rekla za pjesme...

To je istina. Objavio je neke bezvezne knjige pjesama... Mogao je što je god htio, sve mu je mama sređivala. Zapravo je studirao slikarstvo, imao je nekoliko izložbi... A knjižara mu je igračka. Umro bi od gladi da mu nema staraca.

Tužno, rekla je Suzi.

Da, tužno, složila se Vera i pozvala konobara da plati. Hoćeš me otpratiti do tramvaja?

Jesi li udana?, upitala je Suzi dok su hodale prema Jelačićevom trgu.

Da, ali ne, rekla je Vera.

Suzi se nasmijala.

Kakav je to odgovor?

Živimo zajedno, mislim Baba i ja, ali ništa nismo potpisali.

Hm, rekla je Suzi. I kako je to?

Kako je što?

Pa živjeti s nekim zaozbiljno.

Ne znam, rekla je Vera. S Babom je nemoguće izvesti takvo što. Mislim, živjeti zaozbiljno.

On vjerojatno nije od onih što te odmah za sisu, rekla je Suzi.

On je još gori, rekla je Vera.

Jedan je terijer projurio pokraj njih i rastjerao golubove koji su šetali ispred hotela Dubrovnik.

Ti psi, rekla je Vera.

Je li dobar u krevetu?, upitala je Suzi.

Tko, Baba?, nasmijala se Vera. Da, odličan je u krevetu, ne hrče, ne prelazi u snu na moju stranu...

Nije to mala stvar, rekla je Suzi lukavo pogledavajući Veru, mislim za jednog muškarca.

Nije, rekla je Vera. I što je još važnije, Baba ima hrabrosti priznati da je zapišao hlače.

Da je što?

Da je zapišao hlače.

Suzi se zacerekala.

Ništa nije smiješno, rekla je Vera. To je za muškarce najstrašnija noćna mora. Prije će ti priznati da su imali homoseksualni odnos, nego da su zapišali hlače. To može vrlo malo muškaraca. Znaš ono, odu na vece, dogodi im se da se zapišaju, i onda od toga naprave svjetski problem. Jedan moj dečko pobjegao je kroz prozor vecea zbog toga. Jebemti, zbrisao je tako i danima se nije javljao na telefon. Bilo mu je neugodno priznati što mu se desilo.

To još nisam doživjela, rekla je Suzi razdragano. Barem se ne sjećam da jesam.

Ne brini, ima vremena, doživjet ćeš i to, rekla je Vera. Samo ih promatraj dok izlaze iz vecea i vidjet ćeš da su u totalnom bedu ako oko šlica imaju neku mrljicu. Nema veze ako je to od vode. Oni misle da je cijeli svijet fokusiran na njihov šlic, da kompletno čovječanstvo razmišlja o tome od čega je ta flekica na hlačama. Ali, velim, ne i Baba.

Suzi se nije prestajala cerekati.

Dogodilo mu se to na prvom sudaru, a on je mrtav-hladan izašao iz vecea, onako pošprican do koljena, i kad sam ga upitala je li to od pranja ruku, pogledao me kao da sam luda. Kakvo pranje ruku?, rekao je. Zapišao sam se.

Barem je iskren, rekla je Suzi.

Da, rekla je Vera.

Ali samo u bezveznim stvarima, pomislila je.

A Baba je, ne znajući da se u tom trenutku petsto metara od njega vodi razgovor o njegovim zapišanim hlačama, napet i ljut hodao Masarykovom. Jutros je Vera bila dobro raspoložena, kao da je sve tip-top, kao da sinoć Baba nije došao kući razbijen, kao da je otišao u Punta Arenas i više se neće vratiti. Čak je i kavu popila s njim i smijući se ispričala mu kako je Robiju skinula komada, i kako je Robi poludio i rekao joj ono što je rekao. Onda je jutro odmaklo, i Vera je zašutjela, i sve je postalo kao prije, nijemo i nijemo. I sad Baba ulazi u knjižaru, a Robi ga dočekuje lažnim srdačnim osmijehom:

Ej, Baba, kako si?

Nikad bolje, rekao je Baba, nikad bolje.

Malo to ljudi danas može reći za sebe, rekao je Robi.

Kad stoka uživa biti sjebana, rekao je Baba. Ljudi se loše osjećaju kad im je dobro.

Zanimljiv pogled na svijet, rekao je Robi pitajući se što li Babu dovodi u knjižaru.

Dakle, Vera je kurva, drolja i sve to, rekao je Baba, pošteditelj Robija daljnjeg razmišljanja.

Robi je nabacio defanzivnu grimasu.

Oprosti, rekao je, znaš da nisam tako mislio. Došla je gore i iz čista mira počela srati po meni.

Bez veze, rekao je Baba. Zašto se meni ispričavaš? Zašto se uopće ispričavaš? Da se ispričavaš zbog svojih smrdljivih pjesama, ajde, to bih još i shvatio. Ali ti se ispričavaš zbog jedine iskrene stvari koju si u životu napravio.

Što ti, zapravo, hoćeš?, narogušio se Robi. Sviđa ti se glumiti nekog viteza zaštitnika, što?

Neću se praviti da si mi simpatičan, rekao je Baba.

Ovo mi zvuči kao početak jednog...

Sve ove godine, prekinuo ga je Baba, trpio sam te samo zbog Kančelija. A on je, iz nekog posve idiotskog razloga, u tebi vidio neki potencijal. Zamisli!

Skrati, Baba, nemam toliko vremena za tebe.

Nema frke, skratit ću, rekao je Baba suho. Ti znaš da ti je Vera zapravo učinila uslugu skinuvši ti komada.

Robi je problijedio.

Samo te je poštedjela svih onih neugodnosti koje bi kasnije ionako imao s materom, rekao je Baba.

Goni se u kurac, pročišćao je Robi.

Reci mi, majke ti, nastavio je Baba zlurado, ti i tvoja mama, fukate li se ko majka i sin, ili onako normalno?

Pijanduro!, vrisnuo je Robi.

Odlično, rekao je Baba. Konačno si rekao nešto istinito. Popravljaš se.

Izlazeći iz knjižare Baba se nije osjećao nimalo bolje. I dalje je bio napet i bijesan. Kao djeca često su igrali onu igru s novčićem i tri kutije šibica. Pronađi novčić. I kad god je Baba silno, ali baš silno želio otkriti gdje je skriven novčić, svaki put bi nepogrešivo podigao pogrešnu kutiju. Njegov bijes bujao je sa svakim novim pokušajem, i bio je usmjeren na kutiju. Tako i sad. Robi nikad nije bio simpatičan Babi, ali on nije skrivao onaj novčić. Definitivno nije.

ŽIVJETI S NEKIM NIJE ISTO ŠTO I DOBITI SIDU

Kančeli voli svoj posao u praonici auta. Tu nema ljudi s očima riba, nema ribljeg zadaha ni rojeva metalnozelenih muha. Samo voda i šampon. Raspršene kapi i mirišljava pjena. Čist posao. Posljednjih dana Kančeli sve češće vrti u glavi onaj razgovor s Verom. Ozlovolji se svaki put kad god se sjeti toga. Obećati Veri da će joj isporučiti glavu starog prijatelja, jebemti. Zašto je uopće pristao na takvo što? Trebao je odbiti Veru. Neka to sama sređuje s Babom.

Uostalom, mislio je Kančeli pokazujući srebrnom Citroenu (Ili je to Renault? Možda neki Korejac?) da se još malo približi, što bih to ja trebao reći Babi?

Bijesno je tukao dugim vodenim rafalima po haubi, prednjem staklu i bokovima auta, i onda pokazao vozačici da krene prema šini.

Što bih mu ja uopće mogao reći?, pustio je posljednji rafal na stražnja stakla i gledao kako auto nestaje u tunelu, šiban mlazovima vode i žutim bičevima rotirajućih valjaka.

Ta žena koja ga vozi, mislio je, vjerojatno je imala burnu mladost. Slušala je Patti Smith i Zappu. Nosila A i FUCK OFF bedževe. Noću je tulumarila, a danju spavala. A onda je bajci došao kraj. Sad je pomoćnica u nekom ministarstvu, ponosna je na svoju prirodno plavu kosu, nosi torbicu od soma i nešto kuna, fura to francusko (ili korejsko) smeće i nema petlje reći mužu da odjebe iz njenog života.

A ja bih to trebao reći Babi! Da odjebe iz Verinog života. Čuj, Baba, bio sam nekidan s Verom na kavi, da, baš na kavi, i ono, Vera ti poručuje da pokupiš prnje. Zašto? Pa valjda zato što se stvar ofucala, pojma nemam... Jebiga, Baba, tako je to.... Rizik posla... Trebao si dosad skužiti da živjeti s nekim nije isto što i dobiti sidu, pa kad to jednom popušiš, više nema pomoći... Ako mene pitaš, nemoj komplicirati... Pokupi se i odi... Iz vlastitog iskustva mogu ti reći da je najteže prvih nekoliko godina... Poslije se nekako navikneš... Poslije više ne osjećaš noževe u trbuhu.

Stjepan, osluškujući priljubljen uz vrata Magdina stana, osjećao je nešto slično oštrici noža u trbuhu. Nekakva gadna kiselina nagrizala mu je želudac. Iz Magdina stana nije dopirao

nikakav šum. Mogao je čuti samo nepravilno lupanje vlastitog srca.

Tražite nekoga?

Stjepan je ustuknuo i pocrvenio. Metar od njega stajala je neka bakica s pekinezerom na lajni i Stjepan je u sebi proklinjao što nije na vrijeme čuo taj par kako se uspinje stubama.

Hm, da, rekao je Stjepan. Magdu, Magdu trebam.

A vi ste?, upitala je bakica sumnjičavo ga promatrajući.

Što da joj odgovori? Da je Magdin prijatelj? Stjepanov i Magdin odnos ne bi se baš mogao nazvati prijateljskim, zar ne? Malo je prijateljstva bilo u tim telefonskim pozivima. Držati u jednoj ruci slušalicu, a drugom održavati maloga u erekciji, to i nije neka prijateljska gesta. Bilo bi bliže istini da kaže da je on Magdin jebač, ali bakica to ne bi shvatila. Tu temu, mislio je Stjepan, ova stara davno je skinula s dnevnog reda.

Prijatelj, rekao je Stjepan. Ja sam joj prijatelj.

Hm, otpuhнула je bakica. Prijatelj? Da ste joj prijatelj, znali biste da je otišla kćeri u Samobor.

Stjepan se suzdržavao da toj divnoj gospođi s prekrasnim pekinezerom ne padne u zagrljaj i ne izljubi je.

Nije me, znate, bilo u Zagrebu neko vrijeme, rekao je.

I da joj je kćer udario auto, nastavila je bakica ne registriravši uopće Stjepanovu prozirnu laž. I to, zamislite, na pješačkom prijelazu.

Stjepan se nije mogao sjetiti kad je zadnji put čuo tako dobre vijesti.

Srećom, nije teže ozlijeđena, ali netko ipak mora biti s njom i djetetom, na muškarce se...

Krasan pas, gospođo, rekao je Stjepan i pošao niz stepenice.

23

O ANARHIZMU, KEŠU I VELIKOM BRATU

draga vera,

nije dobro, mislim ton tvog pisma. cini mi se da si nasjela na te price o uspjehu, da si dopustila da ti drugi odredjuju sto je vazno, a sto nije. ne znam, ali ja bih na tvom mjestu dobro razmislio. uvijek postoji neka sila koju ne mozes kontrolirati (ideologija, politika, novac, moda, kaj ja znam), ali mozes odabrati hoces li sudjelovati u tome, ili ces se suprotstaviti, ili ces, opet, sve to ignorirati. nekad smo gajili iluziju da se mozemo suprotstaviti moci partije pa smo se tako i ponasali. tada smo imali sve, osim slobode (barem smo vjerovali da je tako). slobodom je raspolagala partija, a mi smo taj nedostatak kompenzirali tako sto smo seruckali o anarhizmu, jebali se uzduz i poprijeko, drogirali se i slusali glasnu mjuzu. i je li to srusilo komunizam? nije. srusio ga je novac kojeg nismo imali, niti nam je bio vazan. samo smo prdili u prasinu, sto bi rekao johnny stulic.

danas su stvari nesto drukcije, danas imamo tu slobodu, je li, ali smo opet u bedu, jer su sad lovasi, vidi kurca, privilegirani, slobodniji od drugih. mozes ti tuliti koliko hoces, ali stvari stoje tako. i u kanadi i u hrvatskoj, svugdje u tom slobodnom svijetu. naravno da su nas opet zajebali. zajebali su nas isti oni koji su srusili komunizam i uvalili nam slobodu. godinama su nas plasili pricom da je Veliki Brat ideologija i da dolazi s istoka. kurac! Veliki Braco je cash, cisti cash, i dolazi sa zapada.

i kaj cemo sad? sudjelovati u tome? sjesti i plakati? boriti se?

ne pada mi na pamet ni jedno ni drugo ni trece. jasno mi je da lovu moze pobijediti samo veca lova. zato ja sve to fino ignoriram. jebe mi se. imam sve sto mi treba, a ne treba mi puno. ne zelim da mi treba puno. kad tako postavis stvari, zivot postane podnosljiviji. to jest, mozes sa svojim zivotom ciniti sto god se TEBI svidi. probaj moj recept, vjeruj mi, dobar je.

pozdrav

tom.

Recept ti je čisto sranje, promrmljala je Vera pročitavši Tomovu poruku. I ti si čisto sranje.

Kako ono kažete vi Kanađani: Pun si govana, Tom.

Dragi Tom,

sve sto si napisao bez veze je. Promasio si temu. Ja ti govorim o osjećajima, a ti mi uzvratís rafalom brucosa sociologije punim parola. Koji ti je vrág? Znam ja sve to o ideologiji i novcu, kuzim tko je srusio Berlinski zid i zasto, i o cemu ljudi govore kad govore o slobodi (ili ljubavi, Carver, vis kak sam pametna), jebala sam se i ja protiv komunizma (i s tobom, sjecas se), i svasta sam radila i isprobala... A ti mi tu drzis lekciju ko glupaci iz neke kanadske zabiti.

Dobro, nisi samo ti kriv, kriva sam i ja, jer sam ti pisala u siframa. Nisam stvari nazivala pravim imenom i zao mi je zbog toga. A zapravo sam ti samo htjela reci da sam bijesna jer sam pocela poprimati osobine koje sam uvijek prezirala kod drugih. (Sad si mislim zasto te gnjavim svojim problemima, ali opet – ovo te ne obavezuje ni na sto. Zasto i bi? Takodjer, ovaj mail mogu poslati na neku od onih adresa s kojih dolaze tone junk mailova, isto mi ga dodje. Vazno je da se negdje ispucam, monitor je sjajan slusac, i fakat cu jos razmisliti hocu li ti ovo poslati.)

Elem, o mojim idiotskim furkama. Neki dan sam upoznala jednu sjajnu klinkicu, studira glumu i stvarno je lijepa i pametna. I onda se uhvatim kako joj drzim lekcije. Pokusala sam joj toboze pomoci stiteci je od okoline i uvaljujuci joj iskusva zene u godinama, svoja jebena iskustva!!! Koji uzas. Stvarno sam prolupala. Kao da nikad nisam imala dvadeset i nesto godina, i kao da tada zene srednjih godina nisam smatrala babama pred kojima je samo smrt. U redu, granica mladosti je poprilično fleksibilna, pomice se skupa s nasim godinama, ali opet. Petljati se u neciji zivot, ocektivati od nekoga da preskoci najuzbudljiviji dio zivota, onaj kad se uci na vlastitim greskama. Sve moje greske iz ove perspektive zapravo su romanticne avanturice, i jebemti, kako bi ih rado opet sve pocinila. Ne zavaravaj se, i ti si bio jedna od mojih gresaka (i Baba, takodjer, ali on se ni kriv ni duzan pretvorio u moju sudbinu), ali to nije bitno, bitno je da se toj curici pod hitno ispricam.

Onda Baba. Ima vec dugo kako ne razgovaramo. On svoje, a ja svoje, nitko nikoga ne slusa. Baba pije ko smuk, sto nije nikakva novost, uvijek je bio takav, ali novost je da ja to vise ne zelim podnositi. A sto zelim. Ne previse, samo da sat, dva dnevno potrosim na sebe. S Babom je to nemoguće. On ti je ko rak, metastazirao je i zahvatio me cijelu, i pojeo me, i

nema mi druge nego da ga otpilam. Potrosila sam toliko vremena i energije bazajuci po njegovom mraku (koji je u medjuvremenu postao nas zajednicki mrak) i sad je red da sljedecih sta ja znam koliko godina provedem kako ja zelim. Doktore, jesam li ja normalna?

O tome sam ti pokusala nesto reci. Ne o globalnoj situaciji, vec o situaciji u mojoj dnevnoj sobi i mojoj glavi.

Pozdrav.

Vera.

Vera je odgurnula tipkovnicu i zagledala se u poruku. Stvarno, što se to njega tiče?, upitala se. Što se to ikoga tiče? Ovako ću, spremiću poruku u draft, istuširati se... I dotle će mi već nešto pasti na pamet.

ČUVAJ SE, PRIJATELJU, PLAVUŠA U CIPELAMA VISOKIH POTPETICA, SA SVEŽNJEM KRUPNIH NOVČANICA U RUCI

U Utrinama možete kupiti turske majice, sandžački jeans, crnogorske cigarete, makedonsko vino, hercegovačku marihuanu, kolumbijski kokain, kosovski heroin, austrijske hrenovke, u svako doba u Utrinama možete kupiti sve što vam padne na pamet, samo ne najobičniju kampersku bocu plina. Frustriran tom činjenicom, Kančeli je pošao u Zapruđe po bocu smrdljivog plina. Ispred banke u trgovačkom centru naletio je na dugačak rep, priličniji kiosku lutrije, ili javnoj kuhinji, nego banci. Mora da neki penzić unutra obavlja nekakve akrobatske transakcije, pomislio je Kančeli, dok se uhvatio ovaliki rep. Ti penzići, mislio je prilazeći izlogu banke, to je čista alkemija što oni rade sa svojim penzijicama. Zavirio je kroz izlog i ugledao onu ženu iz srebrnog Citroena-Reanulta-Korejca. Iza nje se, a ne iza penzića-alkemičara, uhvatio rep.

Kančeli nije mogao znati da je to Elza, kako je to mogao znati. Uopće, njegovi instinkti potpuno su zakazali po pitanju Elze. Ona nije državna službenica, niti je u mladosti nosila A i FUCK OFF bedževe (da ju je u autopraonici bolje pogledao, Kančeli bi shvatio da njezina mladost još traje), a još manje je tip žene koji nosi skupe torbice. Kančeli je, shvatili ste, tu ispao potpuni ignorant. I nije se predavao, i dalje je mislio svoje.

Kako je samo kratka, pomislio je Kančeli ugledavši je. Ne niska, već kratka. Kao kratka kava. Gospođa Kratka Plavuša. Ni sandale visokih potpetica nisu je učinile nimalo dužom, morala se dodatno propeti na prste da potpiše onu potvrdu. U lijevoj ruci (tanki, nježni, prozirni prsti kao ticala nekog kukca) držala je svežanj novčanica od 200 eura. Ne, ona nema veze s nekim ministarstvom ili nečim sličnim, mislio je Kančeli, ni govora. Prije bi mogla biti žena nekog srednje rangiranog kriminalca (heroja-a-ne-zločinca i sličnih tipova) ili, još vjerojatnije, žena nekog obrtnika. Nije pomagala mužu u poslu, niti je igdje radila, to je sigurno. Netko tko radi ne maše tek tako hrpom novčanica uokolo. I za manju svotu danas će vam otkinuti ruku. A njena je ruka fakat primamljiv plijen, s tom lepezom od milijardu eura.

Dotle, Elza je obavila posao i izašla iz banke. Kančeli je pošao za njom. Pošao je za njom jer nikad nije izbliza vidio nekoga s toliko gotovine u džepu. Zanimalo ga je kako izgleda pola

sata u životu osobe s toliko keša. Hodajući tako za njom izvlačio je maksimum iz njezinih priručnih inicijala. Kustosica proteina. Katalektička Pelagija. Katatonična pedopsihijatrica. Kvadrisilabična pentametrašica. Kriptoklerikalna pušačica. I tako dalje, dok su prolazili kroz pothodnik pa preko parkirališta do pizzerije Asterix. Elza je sjela za stol u kutu i počela proučavati jelovnik. Kančeli je sjeo na drugi kraj pizzerije i proučavao nju. Sad mu se, kad se malo privikao na nju, više nije činila onako iritirajuće kratkom. Što se njenih proporcija ticalo, stvari su legle na svoje mjesto, a naročito grudi, vesele predsilikonske stvarčice veličine šake čije su bradavice napinjale pamučnu majicu boje čaja od mente. Kančeli, međutim, nije stigao temeljitije proučiti Elzu jer je ona, uhvativši njegov akribijski pogled, ustala i prišla njegovu stolu.

Okej, rekla je ne skrivajući neprijateljstvo, što si ti? Neki seksualni manijak, lopov ili nešto slično?

Kančeli ju je gledao sa zanimanjem, kao da je tu pred njim neka životinjska kakvu dosad nije vidio niti je znao da postoji. Zapravo, Elza i jest ličila na životinjsku, s onim krhkim, prozirnim prstima-ticalima, s nakostriješenim plavim čupercima, isturenom bradom i ustima koja rigaju otrov.

Ili ti, možda, nedostaje mama, pa zato cijelo vrijeme trčkaraš za mnom?

Vi, rekao je Kančeli razmislivši na trenutak. Bilo bi dobro da mi u ovoj fazi govorite vi. Ili ste vi neka seljančura koja skakuće okolo s milijunima u torbi i misli da joj to daje pravo da sa svakim bude na ti?

Elza je malo prikočila i spustila gard.

A kad smo već kod toga, otkad to točno trčkaram za vama, ha?, upitao je Kančeli osjećajući da je on poveo ples.

Pa, tamo, štajaznam, od banke, rekla je Elza zbunjeno.

A ne, rekao je Kančeli, niste u pravu, znamo se mi duže. To jest, jučer smo se zamalo upoznali, ovoliko je falilo.

Elza je djelovala još zbunjelijom.

Što me nije spriječilo, nastavio je Kančeli, da vam operem auto, tamo u autopraonici.

Elza je pažljivo odmjeravala Kančelija.

Nisam vas primijetila tamo, rekla je.

Nema veze, rekao je Kančeli. Ono nije modna pista. U stvari, mi i jesmo tamo zato da budemo nevidljivi, ali efikasni. U najboljem slučaju, da budemo u rangu onih četki. Zadovoljni pranjem? Nemate primjedbi? Doći ćete opet?

Elza je bila zatečena. Od neprijateljstva kojim je sve do maloprije zračila nije ostala ni mrva.

Ukratko, završio je Kančeli, nisam nikakav manijak, još manje neko siroče, niti vam želim oteti novac. Ja sam samo perač vašeg auta.

Elza se nasmiješila. Njen osmijeh otkrio je niz zubi, rabljenih, ali lijepih. Gledala je tog brbljivog muškarca i mislila kako on uopće ne sličí na perača auta (ako se, dakako, može govoriti o stereotipu perača auta), a nema ni neke lopovske crte.

Premda, rekao je Kančeli, dok smo bili tamo u pothodniku, palo mi je na pamet da vam otmem torbicu. Nije, znate, baš najbolja ideja mahati tolikim novcem ljudima pred nosom i onda šetati okolo.

Mogu sjesti?, upitala je.

Nema frke, rekao je Kančeli, samo nemojte zaboravite sef i ostalo, pokazao je prema Elzinoj torbi.

Otišla je po torbu, koja je mogla koštati nekih četrsto kuna, i vratila se za Kančelijev stol.

Elza, rekla je i pružila mu ruku.

A Beli i Jajo zalijepili su se za izlog pizzerije, značajno ih gledali, a Jajo je, uhvativši Kančelijev pogled, podigao palac u zrak.

Došavši kasnije kući, Kančeli je zatekao Čombea izvaljenog na dvosjedu.

E pa, drago mi je da ti se ovdje toliko sviđa, rekao je.

Čombe je podigao glavu i gledao ga žmirkajući.

Čudne stvari mi se događaju ovih dana, nastavio je Kančeli. Prvo, uporno zaboravljam kupiti jebenu bocu plina pa nam sad ne mogu skuhati čaj. I drugo, u posljednje vrijeme upoznajem samo neke skraćenice. Suzi, Elza... Pitanje je sekunde kad će mi na vrata banuti neka Ena ili nešto slično. Ha, kaj misliš? Osim toga, je li tebi normalno to što neka Elza hoda po kvartu s gomilom novca u torbi? Pričaj ti što hoćeš, ali meni je to sumnjivo.

A Elza je ušla u prazni stan, istresla novac na pod i sjela među svežnjeve novčanica. Gledala je taj novac i mislila: Dakle, toliko vrijedi svo ono vrijeme koje sam provela u ovom stanu, sve što sam ovdje doživjela. Jebemti, kao u onom filmu kad frajer izračunava težinu dima cigarete. Stanovi su kao tuljci u kojima sagorijevamo. Ovaj novac, toliko valjda vrijedi pepeo, ali koliko vrijedi dim? Pa je počela plakati, ali više ne zbog onoga što je nekad bilo. Plakala je zbog onoga što je moglo biti, a nije, a o čemu će odmah prestati razmišljati, samo da se malo sabere. Pa se svukla i otišla pod tuš, i dok su joj sitne kapi bockale kožu razmišljala je o peraću auta koji uopće ne izgleda kao perać auta. Koji uopće ne izgleda loše.

25

O NESTALIM UPALJAČIMA I ČUVARIMA CRVENKAPICA

E da, izgleda da žmirenje ne pomaže, rekao je Baba i zaustavio se ispred biste kneza Krste Frankopana na Zrinjercu.

Upravo je čuo nešto što mu se nije svidjelo. Nije to bilo nešto neočekivano, to što je upravo čuo. Znao je da će ga to prije ili kasnije sustići i zdrmati posred srca, samo se pravio blesav. Dugo vremena nije želio vidjeti ono što je tako očito, niti je želio razumjeti ono što je tako razumljivo. I onda je Kančeli ispalio to. Izrekao je to usred Babine elegije o nestalim autima i plastičnim upaljačima. Baba se žalio na to da sve češće, kad se napije, ne može pronaći auto. Zaboravi gdje ga je parkirao. Znaju proći dani prije nego što slučajno, hodajući gradom, ne nabasa na svoj Opel. I zato njih dvojica sad šeću Zrinjercem, traže Babin auto, jer je Baba stoposto siguran da ga je ostavio tu negdje.

Ista je stvar s plastičnim upaljačima. Jednom je imao jedan s reklamom za neki pazinski kafić kojem se izbrisalo slovo S iz naziva. I onda je upaljač netragom nestao. Samo tako. Uzeo mu ga netko sa stola, ispao mu iz džepa, ne zna.

To ljeto, veli Baba, zatekao sam se nekim poslom u Jezerima na Murteru. Ujutro pijem kavu u kafiću kod marine i s jezum konstatiram da nemam upaljač. Žicam konobara vatre, kad tamo, on izvadi znaš što?

Onaj tvoj upaljač, veli Kančeli.

Da, kaže Baba, nimalo iznenađen time što je Kančeli prozreo svršetak upaljačeve pustolovine. Onaj moj upaljač bez slova S. Zamisli, te stvari samo tako odu i onda se bez veze pojave tamo gdje ih uopće ne očekuješ.

A Kančeli nije ništa zamislio, već je rekao:

Vera te moli da odeš.

I Kančeli se zaustavio ispred kamene biste i suočio se s užasnutim licem hrvatskog plemića. Krsto Frankopan, kao što je poznato, umro je 1527., ali mu je izraz lica bio takav kao da je tek sad postao svjestan te činjenice.

Gle ga, rekao je Baba, izgleda kao da je upravo ugledao svoju smrt.

Znači, rekao je Kančeli, sad ćemo malo o Frankopanima. Kakve veze ima jebeni Frankopan s ovim što sam ti upravo rekao?

A gle onog tamo, pokazao je Baba na drugu kamenu bistu.

E, svašta, rekao je Kančeli.

Ivan Mažuranić, rekao je Baba. Gle ti njega kako se duri ko pičkica. Okrenuo leđa Frankopanu i duri se... A znaš li zašto? Zato što su Mažuranići bili frankopanski kmetovi, eto zašto. I to ga je progonilo cijeli život. Jer je bio kmet u duši. Nije velik, tko se velik rodi, već je velik tko se malen rodi... Ma nemoj me jebat s deseteračkom pameću. Nije žicar tko asfaltom surfa, već je žicar tko u Sabor hodi... Nabijem te!

Ovo meni ne treba, rekao je Kančeli.

Baba se naglo opustio.

Nema frke, buraz, rekao je i uzeo Kančelija pod ruku. Sve mi je jasno, samo mi to nije ugodno čuti.

Ispred američke ambasade stajala su dva policajca s kalašnjikovima preko ramena.

Ma jasno, rekao je Baba gledajući ih. Tu unutra rade Crvenkapice koje treba čuvati od nas dvojice i ostalih vukova s ceste.

Di je problem?, upitao je Kančeli.

Baba je pogledao Kančelija u oči.

Čini se da sam ja problem, rekao je. Sjeban sam, buraz. Totalka sjeban. Godinama se ponašam ko debil... Ne znam točno što hoću, ali sam siguran da to tražim na krivim mjestima. Kužiš? Svaku večer si kažem: OK, debilu, od sutra ćeš drukčije. Ili ćeš se ponašati kao čovjek, ili ćeš odjebati od Vere...

Prelazili su ulicu pod budnim okom policajaca.

A sad je gotovo, rekao je Baba suho. Gotovo, da gotovije ne može biti. Jebat ga. Mislim da sam ga parkirao u onom pravcu, pokazao je na zapad, a onda je pogledao policajce: Dobro

obavljate svoj posao, dečki, zadovoljan sam, samo nastavite tako.

26

NE TRAŽITE U SAMOBORU ONO ŠTO SE NALAZI U UTRINAMA

Ti gradovi u kojima se ništa ne događa, u kojima su rođenja, svadbe i smrti udarne vijesti, gradovi tako smiješno mali kad u njima tražite neko mjesto za provod, i tako megalomergalo čim u njima pokušate pronaći neku određenu osobu. Dakle, Stjepan je naumio pronaći Magdu u Samoboru. Gledano iz neke špijunske bespilotne letjelice, kretao se nepravilnom spiralnom putanjom čije je polazište bilo na tržnici, i onda je zujao tim krivudavim uličicama i preko mostova sve do nekog groblja na brijegu, ili do starog kolodvora, ili do kasarne i skladišta drveta, i onda je vrludao natrag do polazne točke. Uglavnom se gubio po tim ulicama, s većine mjesta nije mogao pronaći sjever, ali je uporno hodao. I iznenadio bi se svaki put kad bi se zatekao na nekom mjestu odakle je mogao pronaći put do glavnoga gradskog trga ili do tržnice.

Osim Magdina imena i njezina opisa, svi ostali elementi važni za potragu Stjepanu su bili nepoznati. Šanse da pronađe Magdu bile su poprilično mizerne, to mu je odmah bilo jasno, ali je računao na malost grada, na sreću (što mu, kao što znate, nije jača strana), i na to da je Magda zadržala naviku svakodnevnog odlaska na plac. Zato je pretpostavio da bi na nju najprije mogao naletjeti na tržnici. Ako već brine o kćeri i njezinoj obitelji, onda nema logičnije pretpostavke od te da će se pojaviti na tržnici. Ali, Magda se nije pojavljivala na tržnici. Nije je bilo ni u pekarnici u kojoj je Stjepan kupio hljepčić s koprivom i pojeo ga onako usput. Nije je bilo ni na starom, drvenom mostu, niti na šetalištu uz rijeku. Nije je bilo ni u jednoj od onih ulica i uličica kroz koje se, kako se podne primicalo, Stjepan vucarao kao bolestan pas. Nije je bilo ni na terasi na kojoj je u podne otpočnuo uz bevandu i sumatranski cigarillos. Ni bevanda ni cigarillos nisu mu prijali.

Te selendre znaju biti zanimljive kad u njih dođete čisto turistički, na kavu i kremšnite, ili nešto slično. Ali kad vas u njih dovede nekakav posao, posebno jedan tako osjetljiv posao kakav je potraga za nestalom osobom, onda vam selendre mogu otići na živce. Kako je dan odmicao, a potraga nije davala nikakve rezultate, Stjepan je počeo osjećati odbojnost prema

Samoboru. Najprije odbojnost, onda neprijateljstvo i konačno prijezir. Da je grad blesavo izgrađen, gundao je. Da se sve nalazi na pogrešnom mjestu, da je ulice trasirala neka budala, inače zašto bi tako glupo krivudale, da jebeš takav grad koji ima manje stanovnika od njegovog kvarta, da su, u usporedbi sa Samoborom, Utrine prava svjetska metropola... Želudac se Stjepanu dizao od Samobora. Povraćalo mu se od njega i bilo mu ga je dosta. Misli da bi ga bez ikakve grižnje savjesti mogao sravniti sa zemljom, sa svim tim mostovima i baroknim sranjima. U takvom raspoloženju vraćao se u Zagreb. I kad je bus došao na jankomirski most, a iz prljave sumaglice na istoku izronio dimnjak toplane, Stjepanu je zatreperilo srce. Blažene Utrine, pomislio je, gdje se ulice križaju pod pravim kutom, i gdje se sve nalazi na svome mjestu. Sve osim Magde.

Stara utrinska poslovice kaže da ne tražite u Samoboru ono što se nalazi u Utrinama.

Penjući se u kasno popodne stepenicama na trijem svoga nebodera (još uvijek prezirući Samobor), Stjepan je ugledao Magdu kako izlazi iz lifta. Ljutnja, najprije je ljutnja progovorila iz njega (Pa dobro, ženo, gdje si ti?). Onda samosažaljenje (Zamalo sam umro gmižući po onoj ušljivoj selendri), pa radost (Jebemti, Magda, kako mi je drago što te vidim), i konačno prijekor: Ali zašto mi nisi javila da odlaziš, nema što nisam pomislio kad si onako isparila.

Zvonila sam ti dolje, ali te nije bilo doma, rekla je Magda.

Mogla si se javiti iz Samobora.

Kako?

Kako to misliš kako? Pa telefonom.

Nemam tvoj broj.

Kako nemaš?

Nemam, rekla je Magda mirno, ti si bio taj koji je nazivao.

Stjepan je pognuo glavu i pronašao nešto vrlo zanimljivo na trijemu. Ispred nebodera prošli su Žac i Beli.

Kuži Štefa, rekao je Beli. Stoposto je nekaj zasro i sad smišlja kak da se izvuče.

O TOME KAKO JE ZAVRŠILO

Bilo je blizu podne kad se Suzi išuljala iz kreveta, obukla pamučnu majicu s motivom Barbie kao prostitutke koja joj je dosegala do polovice bedara (Suzinoj majci loše je išlo s motivima i veličinama majica, a te modne akrobacije, koje je dobivala od nje, Suzi je uglavnom nosila po kući) i pogledala mladića koji je spavao na njezinom krevetu. Ležao je na leđima, s rukama pod glavom, mirno i duboko dišući. Jebote, pa ovaj je još beba, još bih zbog njega mogla imati problema s policijom.

Pokupila ga je sinoć u Sedmici. Bio je poprilično izgubljen tamo, predao se bez otpora, dovoljno je bilo da mu mahne s druge strane šanka i pokaže mu da želi cigaretu. I sad ga gleda kako spava tu u pozi nekog djeteta. Nakon dugo vremena Suzi se ponovo osjećala dobro. Ni traga onoj prljavštini na koži koju nikakvo tuširanje ne može ukloniti (čestoj pojavi nakon jednonoćnih veza), onoj nelagodi što se kao nafta lijepi za tijelo. Nasuprot tome, osjećala je leptiriće u trbuhu i došlo joj je da se nasmije. Kako se ono zove?, upitala se. Marko? Mario? Nema veze. Kako god se zvao, došao joj je kao Alka-Seltzer nakon nekoga gadnog tuluma.

Posljednjih dana Suzi se doista osjećala mamurnom. Ne, nije se razbijala na tulumima, uopće nije cugala, samo joj je ona komplicirana priča s Robijem i Verom izazvala pravu zbrku u glavi. Zašto je Vera izmislila ono o pornografiji? Zašto joj je ispričala ono o Robiju i njegovoj majci? Zašto ju je, uopće, Vera uvlačila u svoje privatne mrakove? Sve je to zbunilo Suzi, i ona je počela izbjegavati Veru. Nije znala što da misli: je li Vera draga ili odurna? U redu, život nije crno-bijel, to je jasno, ali neke boje tu moraju prevladavati, neki tonovi. Koji ton prevladava kod Vere? Kakvu to igru ona igra?

Pa još kad je neki dan u gradu Suzi naletjela na onog čudaka Kančelija, i uz piće saznala da Robi baš i nije žrtva čudovišne majke.

Ma ne, to nema veze, rekao je Kančeli, to Vera preuveličava. Je, on je malčice nakačen na

starce, posebice na majku, ali tko danas nije nakačen na nešto? Ne možemo ga zbog toga odmah sahraniti, rekao je Kančeli.

Rekao je još da je Robi samo bogati momak koji pokušava postati proleterom i piscem, ali mu i jedno i drugo slabo polazi za rukom. Pa joj je natuknuo nešto o tome kako Vera ne podnosi Robija jer je ovaj davno napustio jednu Verinu dobru prijateljicu, i onda je bilo gutanja tableta, guranja glave u plinsku pećnicu i sličnog cirkusa. Nije se ubila, naravno, dovršio je Kančeli priču, nije joj to bilo ni na kraj pameti, samo je Sylvia Plath bila tada jako u modi, kužiš.

Tada se Suzi zapitala zašto je uopće i pomislila da bi se ona i Vera mogle zbližiti? Kako sam glupa bila. Kao da sam se poželjela zbližiti sa svojom majkom. I odjednom je vidjela Veru drugim očima. Vidjela je ženu koja je ispušila u životu. Jako usamljenu ženu. Suzi nije isključivala mogućnost da i nju, tamo negdje u toj budućnosti, čeka neko slično sranje, ali joj se uopće nije žurilo u tom pravcu. Zašto bi joj se i žurilo? Starenje je jednosmjerna ulica, i unatoč svim trikovima plastične kirurgije, tu nema vožnje u suprotnom smjeru. Verina dosjetka kako ona zna kako je to biti u Suzinim godinama, ali da je pitanje hoće li Suzi ikad saznati kako je to biti u njezinim, Verinim godinama, sad je poprimila sasvim novo značenje. U toj dosjetci Suzi više nije vidjela mudrost, već zavist. Možda si u pravu, mislila je Suzi, ali vjerojatnost da ću ja jednom stupiti u te jebeno-famozne srednje godine i dalje je prilično velika, dok ne postoji apsolutno nikakva vjerojatnost da ti ikad, ikad i ikad više okusiš dvadesete. Pa je prestala odgovarati na telefonske pozive, a kad bi na sekretarici čula Verin glas, pomislila bi: Fala ti lijepo, nemoj me više spašavati od mojih godina, odlučila sam potpuno uživati u njima.

I sad, dok je Suzi pila kavu, zazvonio je telefon. Srčuci kavu slušala je Verin elektronski glas:

Ej, izgubljena kćeri, ovo je perfektan dan za neku kavu...

Tko ti je to? Mama?

Suzi se okrenula. Na vratima je stajao njezin noćasnji ulov.

Nešto slično, rekla je.

Pokazala mu je da sjedne za stol i upitala ga hoće li klasičnu nessicu ili nessicu s mlijekom.

Dotle, Robijeva žuta buba krstarila je Lujzijanom. S tankom punim bezolovnog benzina od 98 oktana moglo se do kraja svijeta i pola puta natrag. Ali Robi nije pošao na put oko svijeta, već na Krk. Nije mu se žurilo dolje. Vozi kulerski, sakrio oči iza sunčanih naočala, u desnoj ruci otvorena limenka piva. Pretvara se da nema nikakvu ideju kamo će, ali gdje god bilo to nikamo, tamo nije htio stići novom, brzom cestom za Rijeku. Furao je starom Lujzijanom i cugao to pivo. Pritom su mu svakakve stvari padale na pamet. Da je on posljednji od one garde s ceste. Da je jedini legitimni nasljednik Jacka Kerouaca. Da je upravo krenuo u Pariz gdje ga čeka Zadie Smith i onda će zajedno u Tanger kod... I sve takve stvari.

Pa da, stara cesta za starog jebača, mrmlja sebi u bradu.

Brzina ne priliči mojim godinama, mladiću, kaže dječaku koji uz cestu prodaje gljive.

Nikakvo odredište nije vrijedno brzine, moronu, kaže tipu koji ga je pretjecao.

Život se sastoji samo od trčanja za vlastitim repom, kaže stablima pokraj ceste.

Zato hodaj kroz život sporim, elegantnim korakom crne pantere, kaže Robi svojim naočalama i svome čelu u retrovizoru.

I kako se poželio društva, a nije mogao tek tako prijeći preko posljednje epizode s Babom, složio je sljedeću situaciju: ovaj čas je pokupio Babu, čije je gastarbajtersko smeće, onaj prastari Opel, zakuhalo nasred ceste i crklo, i Robi staje i velikodušno nudi Babi da ga poveze do najbližeg automehaničara. Baba pristaje zahvaljujući mu se, i sad se njih dvojica voze u žutoj strijeli.

Dobar je, a?, kaže Robi tek toliko da načme razgovor.

Pa, nije baš Chevrolet iz 56, kaže Baba ljubomorno.

Ne pričaj gluposti, kaže Robi, nije ni ovo Route 66.

Motor je opasno režao, zapljuskivan sintetičnim uljem, sluteći kilometre asfalta koji ga čekaju.

Čuj ga, kako samo reži, kaže Robi, pritišćući na izlazu iz krivine papučicu za gas.

Reži!, začudi se Baba. Može li se uopće za jedan takav auto reći da reži?

Robi nagazi na kočnicu i auto se proklizujući na šljunku zaustavi uz rub ceste.

Van!, pokaže Robi kažiprstom prema planinskim vrhovima u daljini.

Zašto?, pita Baba.

Zato što sereš, kaže Robi. Zašto se za bubu ne bi moglo reći da reži?

Robi se opasno unese Babi u lice.

Zato što buba nije Maserati ili nešto slično, kaže Baba, eto zašto.

Između njihovih nosova nije bilo ni dva prsta razmaka.

Goni se van, kaže Robi.

Nećemo se valjda sad tući, kaže Baba shvativši u međuvremenu da se Robi ne šali.

Uostalom, kaže Robi, otkad to ti patiš za markama, ti koji se oblačiš na buvljacima?

Nisam rekao da patim za markama, kaže Baba, samo sam rekao da buba nije Maserati.

Gubi se, kaže Robi.

I Baba nestane iz auta, i Robi je opet sam.

I jer mu je fakat bilo dosadno voziti se samom, na izrovanom ugibalištu za kamione Robi isfantazira djevojku s podignutim palcem. Suzi, jebemti, bila je to Suzi.

Upadaj, kaže Robi kulerski, cesta nas čeka.

Sjajna ti je pila, kaže Suzi ljubeći Robija u usta.

Sviđa ti se?

Jako, kaže Suzi. Razlikuje od svih ostalih buba na svijetu, ona je jedinstvena, jedna i jedina, i na čitavom svijetu nema bube slične ovoj.

Robi je pritisnuo papučicu za gas i šuma se pretvorila u zelenu mrlju.

A znaš li što je čini tako jedinstvenom?

Reci.

To što je ti voziš, kaže Suzi. I što ona svakim danom poprima tvoje osobine, počevši od ritma kretanja pa do raznih mušica. Štoviše, sva tvoja elegancija, ekscentričnost i to, sve se to uvuklo i pod lak ovog auta i čini ga također elegantnim i blago ekscentričnim.

Robi je zacvilio, i sad je stvarno nagazio na kočnicu, i auto se u oblaku prašine zaustavio uz rub ceste.

Koji ti je kurac, kretenu!, zaurlao je tip koji je vozio iza Robija i divljački sjeo na trubu. Oćeš nas sve pobit!

A Robi nije čuo ni urlik niti trubu. Nije čuo ništa, osim vlastitog srca koje je lupalo kao ludo. Naslonio je glavu na volan i mislio kako je život kučka.

A Kančeli i Elza leže u sobici na čijim zidovima visi desetak dječjih crteža. To su radovi Kančelijeve kćeri. One žvrljotine u kojima roditelji vide buduću genijalnost svojih potomaka, a psihijatri njihovu jezivu sadašnjost. Kančeli nije bio od takve vrste roditelja. On uopće nije primjećivao te crteže, sve dok ga njih dvije nisu napustile. Žena ih je, iz nekog razloga, ostavila na zidovima. Sve iz sobice je pokupila, odnijela je i posljednju mrvu prašine, samo ne te crteže. Kančeli ih se mislio riješiti onog dana kad se riješio one šalice s glupim kravama, ali nije. Ostavio ih je na zidovima. Kao sjećanje na to da je ta sobica s crtežima dugo vremena bila muzej njegove loše savjesti. Više to nije. Sad je to posve obična sobica oblijepljena dječjim žvrljotinama u kojoj, na madracu prekrivenom raskopčanom vrećom za spavanje, leže Elza i Kančeli. Kančeli, držeći Elzinu ruku u svojoj, zurio je u strop i slušao što ona priča.

A Elza je pričala o svadbenom putovanju na Halkidiki, o poljima suncokreta i ogromnim zelenim zmijsama na tom poluotoku, o srebrnom Citroenu koji su ona i Igor kupili i o kreditu koji je otplaćivala i nakon što je on poginuo, o propasti poslovnice u kojoj je radila, o posljednjem zajedničkom ljetovanju na Mljetu i jastozima u restoranu na jezeru, o tome kako Igor nije htio ni čuti da napusti brigadu dok rat ne završi, o tome kako su planirali otići u Novi Zeland, o tome kako je preko vlasnika tobacco-shopa u kojem je radila pronašla posao u Grazu, ali da uopće nije sigurna je li stvarno riječ o poslu u staračkom domu ili o nečem

trećem, o tome kako im je onaj dan kad je pratila Igora do vojarne preko puta prešla crna mačka, slična onoj koja im je danas prešla preko puta tu, ispred nebodera...

Pričala je nepovezano i plakala.

Onda je Kančeli pričao o zabavama koje je Irena (nakon dugo vremena Kančeli je izgovorio ime koje inače nije izgovarao pred drugima) voljela priređivati, o tome kako se promijenila nakon Majina rođenja, o tome kako se s Majom povlačila u sobicu svaki put kad bi došao kući s prijateljima, o tome kako je divlje lokao i divljačkim svađama i razbijenim vratima i šalterima, o tome kako je urlao na Irenu svaki put kad bi mu prigovorila da je pijan, o šalici s naslikanim kravama, o psihijatrici jastrebskog lica i prikazama u bolničkom parku i ljudima s očima mrtvih riba, o tome kako je onaj mačak kojeg je vidjela ispred nebodera samo Čombe, prijateljski mačak i neka ništa ne brine... Pričao je i divlje joj stiskao ruku.

Pričajući tako jedno drugome, skidali su se s vlastitih prošlosti. Pričali su i gledali nekamo kroz zidove i pritom drhtali, kao da to ledeni mjesec, a ne zvizdan, tuče u staklo i beton nebodera.

Nekako u isto vrijeme, Baba je Veri pružio ključeve stana i rekao da će po knjige i ostale stvari doći negdje na jesen, ako je to u redu.

U redu je, rekla je Vera.

U svakom slučaju, nazvat ću te prije toga, rekao je i podigao s poda sportsku torbu.

Da, svakako, rekla je Vera.

Iznajmio sam nešto u centru, rekao je i krenuo prema vratima. Neku rupu.

Dobro, rekla je Vera.

Vidimo se, rekao je i zatvorio vrata za sobom.

Vera je ostala stajati u hodniku s ključevima u ruci. Kad su Babini koraci utihnuli, odložila je

ključeve na ormarić za cipele, otišla u kuhinju i oprala šalicu iz koje je Baba bio popio kavu. Onda je nazvala Suzi. Posljednjih dana javljala joj se samo Suzina telefonska sekretarica. Tako i sad. Vera je ostavila poruku, pa je sjela i pokušala smisliti što će. Otići na more posjetiti Dudu u Londonu napisati esej o novoj ženskoj britanskoj prozi srediti ormare baciti odjeću koju godinama ne nosi pisati Tomu napiti se leći i prespavati ljeto... Toliko se planova kovitlalo u njezinoj glavi. Razmišljala je o tome kako bi joj sad dobro došla cigareta, da malo sredi tu situaciju u glavi, ali joj se učinilo blesavim Babu odmah zamijeniti nekom drugom lošom navikom. Pokušala je imenovati ono što osjeća. Je li to olakšanje? Skinula je tijesne jebene talijanske cipele. Ili španjolske čizme. Nakon duge vožnje busom u kojem je zaudaralo na znoj i naftu stigla je u neki gradić u brdima, i sad stoji na popločanom trgu ispred crkve, s planine puše vjetar, i svo vrijeme ovog svijeta samo je njezino. Nije se prepoznala ni u jednoj situaciji. Ono što osjeća sličnije je gušenju. Kao da se vozi u krcatom liftu, i sva je ta tijela pritišću, i ne može se pomaknuti, i počinje je hvatati panika. Mora izići iz stana. Da, to će učiniti. Pola sata kasnije, pozvonila je na vratima stana na prvom katu zgrade u Deželićevom prilazu.

Bok, mama, rekla je i poljubila ženu koja je otvorila vrata.

Dakle, rekla je Verina majka stavljajući nešto kasnije čajnik na stol, opet si se dokačila s Babom.

Zašto to misliš?, upitala je Vera.

Zato što dođeš samo kad se posvađate.

Nije baš tako, rekla je Vera. I nismo se uopće dokačili, samo više nismo zajedno.

Majka se nije doimala iznenađenom onim što je čula. Samo je gledala Veru pokušavajući pročitati što joj piše u očima.

Je li to zbog pića?, upitala je konačno.

Otkud ti sad to?, rekla je Vera otpivši gutljaj čaja iz porculanske šalice.

Taj servis za čaj Verina majka naslijedila je od svoje majke, a ova ga je kupila u nekoj trgovini antikviteta u Amsterdamu i ako je vjerovati priči, servis je u Holandiju stigao s prvim tovarom čaja iz Kine. Vera je mnogo puta čula tu priču i nije previše vjerovala u nju. Ali je zato vrlo rado pila čaj iz porculanskih šalica koje su prošle pola svijeta da bi završile u njenim rukama. One su, baš kao i ušećereno voće, davale čaju poseban okus.

A što bi drugo moglo biti, rekla je majka. Ni ti ni on niste od onih koje udari drugi pubertet. Oboje ste, kako da kažem, imali dugu i burnu mladost.

Vera je šutjela.

Piće zna povući čovjeka, rekla je majka, samo ga tako zgrabi. A Baba se, koliko znam, nije opirao tim stvarima.

Baba nije došao u tu fazu, mama, rekla je Vera. On, doduše, ne bježi od čaše, nastavila je, to nije nikakva tajna, ali to još uvijek ne znači da je u fazi u kojoj bi to predstavljalo neki ozbiljniji problem. U svakom slučaju, odložila je šalicu na stolić, piće nije razlog što smo se Baba i ja razišli.

A što je onda razlog?, upitala je majka.

Vera je ustala i prišla komodi na kojoj je stajao uokviren portret njezina oca. Onjušila je fotografiju i mogla se zakleti da je osjetila miris kolonjske vode. Vera ne podnosi taj miris jer je on podsjeća na putovanje automobilom, od čega joj je kao djevojčici bila muka. Svaki put kad bi je otac probudio u zoru, namirisan kolonjskom vodom, Vera je znala da će taj dan provesti u automobilu na putu prema moru i da će povraćati. Kasnije, kad je pubertet otklonio mučninu od putovanja autom, Veri bi se na miris kolonjske vode počeo okretati želudac.

Umorni smo jedno od drugoga, valjda, rekla je Vera potisnuvši mučninu. Ili je u pitanju neka sitnica kod Babe koju prije nisam primjećivala, ili mi nije smetala. Možda koristi pogrešan aftershave, ili drži cigaretu na iritantan način, ne znam.

Tvoj otac i ja..., počela je majka.

Znam, mama, prekinula ju je Vera, prošli ste kroz mnoge krize, zajedno, pomažući jedno drugom, niste pokleknuli i tako dalje sve dok vas smrt nije rastavila, njegova smrt, pokazala je na očev portret, ali ne bih sad o tome. Nisam došla po savjet, došla sam reći ti to i popiti čaj s tobom, u redu?

Majka je pomirljivo slegnula ramenima.

Hoćeš li se onda preseliti ovamo?, upitala je znajući unaprijed što će čuti.

Neću, nasmiješila se Vera. Baba je već odselio.

A Baba je ležao u sobi u prizemlju dvorišne kuće u Medulićevoj i razmišljao o literaturi prve polovice dvadesetog stoljeća. Kako mu je to palo na pamet? Najprije ga je, dok je kružeći pogledom po garsonjeri počeo shvaćati da će tu provesti sljedećih tko zna koliko dana, mjeseci ili godina, uhvatilo malodušje. U odnosu na taj iznajmljeni stančić, Kančelijeva betonska pećina, od koje su ga inače podilazile srsi, činila mu se sasvim pristojnim mjestom. Onda je doživio napadaj paramnezije. Jebeni déjà vu. To mjesto bilo mu je poznato, jako poznato. Snažan vonj vlage, podbuhle tapete prošarane sivim i smeđim flekama (kao stare pomorske karte), namještaj s kojeg se ljušti furnir, sirotinjska kuhinja u separeau odijeljena od sobe ispranom zavjesom, zajednički vece u hodniku, sa željeznim lavaboom i požutjelim, napuklim ogledalom. I to dvorište obraslo korovom, s buffetom i automehaničarskom radionicom, puno napuklih osovina, blokova motora i kojekakvih drugih automobilskih dijelova. O takvim mjestima Baba je čitao u pričama pisaca s početka prošlog stoljeća, i pitao se čime je to on zaslužio da na taj način proživljava prošlost. Zaspao je razmišljajući o gadnom položaju u kojem se našao.

Probudio se u sumrak s glavoboljom. Sjeo je na rub kreveta i trebalo mu je neko vrijeme da shvati gdje je. Nije mu bilo ništa lakše kad je shvatio gdje je. Kroz otvoren prozor, iz buffeta je dopirala pjesma, nešto o duši, srcu i očima. Ustao je i otišao do hladnjaka. I hladnjak je bio iz nekoga drugog doba. Otipao je poslagane limenke piva. Odmah se osjećao bolje. I glavobolja je malo skulirala. Uzeo je limenku i bocu votke. U ormariću iznad sudopera pronašao je zdepastu čašicu od brušenog stakla. Stavio je sve to na stol i krenuo. Za dušu slavensku, votka, pivo. Za srce ranjeno, votka, pivo. Za oči čarnaje, votka, pivo. Za bregastu osovinu, votka, pivo. Digao se i otišao po novu limenku. Za fergazer, votka, pivo. Za Mažuranića i sve ostale kmetove, votka, jebotedobraje, pivo. Za Obodinov hladnjak, votka, pivo. Za gazdaričin gebis, votka, pivo. Za tebe, prijatelju, digao je čašicu prema sjeni koja je prošla ispred prozora, votka, pivo.

Baba je tankao u sebe koliko je išlo. I inače je išlo mnogo, a sad mu je tuga povećala kapacitet. Bila je prošla ponoć, u buffetu su odavno zamrli svi zvukovi, kad je Baba razočarano konstatirao da više nema što tankati. A mogao je još, cuga ga je jedva dotakla. Neko vrijeme sjedio je tamo i zurio u mračno dvorište. Onda se odvukao do kreveta, legao, zabio glavu i šake u jastuk i počeo plakati. Cvilio je tako poput psa. Onda se digao, otišao na vece i popišao se. Ispuhao je nos, umio se i prošao mokrim prstima kroz kosu. Odras u ogledalu nije ga obeshrabrio. Nije se postidio crvenih očiju i otečenih kapaka.

Jebe mi se, mislio je, ništa od ovoga nije istina. Upao sam u neku staru, čudovišnu priču, sutra će sve biti u redu.

Vratio se u krevet i zaspao.

Ovo je priča sa sretnim svršetkom. Kako je rekao B. C., biti tužan prelagano je, preglupo, preudobno, nije lukavo i uvijek je na dohvat.

Baba više ne pati od straha od povratka kući. Pripitomio se u onoj garsonjeri u Medulićevoj, piše neke svoje stvari, mota se po mehaničarskoj radionici, uči popravljati automobilske motore, predvečer iznese stolac u dvorište, sjedi tamo, puši, razmišlja o životu s Verom i raznim drugim stvarima i misli kako je davno to bilo. Počinje shvaćati kako je zapravo glupo živjeti sam. Neki dan je morao moliti konobara da mu ukapa tripototni hidrogen u začepljeno uho. I koliko je samo znoja prolio dok nije sredio onaj gadan prišt na leđima. I što li ga sve još čeka, koliko tih blesavih situacija koje mu prije uopće nisu padale na pamet. Bude ujutro gore na tržnici Dolac, sjedi u jednom od onih kafića, pije kavu, promatra ljude i zapisuje nešto u bilježnicu. Još nije otišao do Vere po svoje stvari. Ima vremena, misli on, ljeto će još dugo trajati. Dotle će se već nešto dogoditi, ili se neće dogoditi. Kad razmišlja o cugi, a bude to često, vrlo često, kaže si: Sutra, čovječe, urokaj se sutra, mjesec je danas u prvoj četvrti, a to je loš znak... I sve takve stvari si govori. Često u gradu naleti na Verinu majku. Odu tada na kavu, popričaju o vremenu, o poskupljenju ovoga i onoga, i takvim stvarima. I svaki put ona ga upita zašto su se Vera i on rastali, a on svaki put kaže: Važno je da smo živi i zdravi. Jako mi je žao zbog vas dvoje, kaže onda ona. I meni, gospođo, i meni, kaže on.

Vera je mislila, kad Baba ode, past će s nje sva ona težina. Samo će se ujutro probuditi ispravana, protegnuti se i protrljati oči, i opet će početi stvari doživljavati prvi put. I bila je u pravu. Okus kave bio je nov u detaljima, nekakvo bockanje u nepcu kakvo još nije doživjela. Pa bi u player stavila Björk i čula anđeosko-paklene zvukove, čitavu skalu zvukova koje, inače, samo određene droge učine čujnima. Ili bi na tržnici kupila patlidžan, spohala ga i jedući čitala B.C.-ovu Transsibirsku prozu, zamislivši se svaki put kad bi Jeanne upitala: "Blaise, reci mi, jesmo li jako daleko od Montmartrea?". Ipak, još uvijek je prođu srsi kad noću čuje tresak vrata lifta. Sva se pretvori u uho tih nekoliko trenutaka, bez daha osluškuje

korake na hodniku, i kako samo odahne kad se koraci zaustave pred nekim drugim vratima, a ključ sklizne u neku drugu bravu.

Suzi joj se konačno javila na telefon. Žao mi je što sam se petljala u tvoj život, rekla joj je Vera. A Suzi je samo šutjela s druge strane linije. I Vera je spustila slušalicu promrmljavši: Mala, bešćutna kučko, daleko ćeš dogurati. Sanjala je jednom Toma. Sanjala ga je proćelavog, s onim borama oko očiju i pivskim trbuščićem. Susreli su se na Cvjetnom trgu, kakav je nekad bio, točno pokraj one stare pumpe za vodu. Stajali su tamo i gledali se. Nisu bili iznenađeni, niti su ushićeno kličali zbog ponovnog susreta. Nikakvog spektakla nije tu bilo. Bili su samo malčice ošamućeni... Kao da budni nastavljaju san... Mirni i usporeni kao pušači marihuane. I dalje mailaju jedno drugome, jer je Internet brži od pošte i jeftiniji od psihijatra.

Kančeli se zaposlio kao konobar u Asterixu. Vrlo brzo se navikao biti s pogrešne strane šanka. Malo se teže navikava na električni štednjak, telefon, televizor i sve te bučne stvari u stanu. Plus sav onaj namještaj. Dolazim samo u paketu s tim stvarima, rekla mu je Elza. I Kančeli nije imao izbora. To jest, imao ga je, ali to se baš i ne bi moglo nazvati nekim izborom. Ponekad osjeti kako mu te stvari u stanu kojima je okružen kradu zrak, počne se gušiti. Tada uzme kampersko kuhalo, iziđe na lođu, skuha čaj, i onda on i Elza sjede tamo, piju čaj i pričaju o budućnosti. Nisu to neki veliki planovi, to o čemu oni tada pričaju. Pričaju o tome što će sutra kuhati za ručak, koji će film otići pogledati, i hoće li u nedjelju na Sljeme ili na Japetić. Baba ih posjećuje barem jednom tjedno. Sjednu tako u dnevni boravak, pozovu i Stjepana, i Baba im onda čita svoje priče. Poslije to komentiraju, a Baba sasvim solidno podnosi brojne kritičke primjedbe. Jednom ga je Kančeli upitao želi li da sljedeći put pozovu i Veru. Baba se zagledao u neku točku na zidu. Ti, dakle, misliš, rekao je nakon nekog vremena, da je moguće skinuti se s cuge tako da nastaviš piti. Ne, ali to ne znači da ne smijem gledati boce, rekao je Kančeli. Ne znači, rekao je Baba, ali ti zaboravljaš da ljudi nisu jebene boce.

Stjepan je dao svoj broj telefona Magdi. Dao joj ga je još one večeri kad se vratio iz Samobora. Bila je to najava bitnih promjena u njihovoj vezi, ali je Magdi svejedno dugo trebalo da se navikne na sljedeću situaciju:

Bok, Magda, Štef je.

Evo me, dolazim.

Ne, Magda, zovem da te upitam hoćeš li sa mnom na kolače. Baš mi se nešto jedu bohem kocke.

S druge strane, Magda uopće ne misli da je duhovito to što joj Stjepan, kad ga ona nazove zbog nečeg, zna reći:

Oprosti, Magda, ali mali mi je danas nešto depresivan. Može sutra?

Ili neku sličnu prostotu.

A cure u videoteci neko su vrijeme bile zabrinute zbog toga što je Stjepan prestao uzimati porniće.

Šteta što mu se više ne diže, a tako je simpa starčić, mislile su.

Kasnije su prestale misliti na to.

Robi je odselio od roditelja. Iznajmio je stan u Dubravi, i počeo živjeti od knjižare. Majci, koja je uporno opsjedala knjižaru i nagovarala ga da se vrati kući, Robi je strpljivo ponavljao: Ta kuća nije moj dom.

Suzi je nastavila konzumirati mladost. Malo ju je pekla savjest zbog načina na koji je otkantala Veru, ali čisto malo, jer je osjećala da joj Vera neće previše zamjeriti zbog bezosjećajnosti. Suosjećanje, to se uči, to dolazi s godinama, zar ne? Dobila je ulogu u pilot epizodi neke serije. Scenarij je bio bezvezan, ali to je nije smetalo. Mislila je: Dajte mi bilo što, telefonski imenik, i ja ću to odigrati punom snagom.

A Čombe je i dalje živio na relaciji Stjepan-Kančeli. Njih dvojicu to nije smetalo. Nije ni njega.

Edo Popović

Rođen 1957. u Livnu, a 1968. preselio u Zagreb. Studirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Danas živi između Zagreba i Stranice Gornje u Ribničkoj dolini. Knjige su mu prevedene na desetak jezika.

Objavio: *Ponoćni boogie* (priče, 1987), *San žutih zmija* (priče, 2000), *Kameni pas : refuli* (dnevnička proza, 2001), *Izlaz Zagreb jug* (roman, 2003), *Igrači* (roman, 2006), *Tetovirane priče* (priče, u saradnji s Igorom Hofbauerom, 2006), *Oči* (roman, 2007), *Priručnik za hodače* (putopisno-esejistička proza, 2009), *Lomljenje vjetra* (roman, 2011), *Ponoćni boogie i druge priče* (priče, posebno izdanje povodom 25 godina objavljivanja, 2012), *U Velebitu* (putopisno-esejistička proza, 2013), *Mjesečev meridijan* (roman, 2015) i *Poglavnikov pudl* (roman, 2016).

Biblioteka Online

knjiga 153

Edo Popović

IZLAZ ZAGREB JUG

© 2018 Edo Popović

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2018

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Krešimir Pintarić

Fotografija

© zhu difeng / Fotolia.com

ISBN 978-953-345-601-0 (HTML)

ISBN 978-953-345-602-7 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-603-4 (PDF)

ISBN 978-953-345-604-1 (MOBI)

Prvo izdanje

Meandar, Zagreb, 2003.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture
Republike Hrvatske.**

